

FECSCKEPART
óvoda és bölcsőde

**A FECSCKEPART ÓVODA ÉS BÖLCSŐDE
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA**

Nagy Jenőné: ÓVODAI NEVELÉS A MŰVÉSZETEK ESZKÖZEIVEL,
alternatív program alapján készült Pedagógiai Program

Intézmény OM – azonosítója 202376	Igazgató Huber Livia
Legitimációs eljárás	
Nevelőtestületi elfogadás határozatszám: 1/2024 Péterné Köcski Mónika Szakmai munkaközösség-vezető	Szülői Szervezet nevében véleményezte: Horváth-Nogli Zsanett Szülői Szervezet Elnöke
Fenntartói határozat szám: 38./2024. (II. 15.) aláírás	
A dokumentum jellege: nyilvános A dokumentum érvényessége: A kihirdetés napjától: 2024. II. 15. - visszavonásig	
Igazgató: Huber Livia Huber Livia 	

Tartalomjegyzék

Az intézmény alapadatai	4
A Pedagógiai Program elkészítésének törvényi háttere	5
Bevezetés.....	6
Óvodánk bemutatása	7
1. Gyermekkép, óvodakép.....	9
1.1. Gyermekképünk	9
1.2. Óvodaképünk.....	10
2. Programunk alapelvei.....	10
3. Programunk célkitűzései	12
3.1. Alapvető célok.....	12
3.2. Általános nevelési feladatok.....	12
3.3. Programunk rendszertáblája	16
4. Nevelés kerete	17
4.1. Az egészséges életmód alakítása	17
4.2. Baleset- megelőzés és elsősegély nyújtása.....	22
4.3. Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	23
4.4. Az anyanyelv-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	29
5. A program ajánlott napirendje.....	33
6. A program tevékenységkerete	34
6.1. Hagyományörzés, népszokások.....	34
6.2. Jeles napok.....	35
6.3. Évszaknyitó ovigaléria	39
6.4. Évszakzáró koncert.....	40
6.5. Hagyományos ünnepeink és rendezvényeink.....	41
7. A program tevékenységi formái	45
7.1. Játék, játékba integrált tanulás.....	45

7. A program tevékenységi formái	45
7.1. Játék, játékba integrált tanulás	45
7.2. Játékba integrált tanulás	50
7.3. Verselés, mesélés, dramatikus játék	55
7.4. Ének zene, énekes játék, gyermektánc	59
7.5. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	62
7.6. Mozgás, mozgásos játék	65
7.7. A külső világ tevékeny megismerése	69
8. Munkajellegű tevékenységek	74
9. Mérés, értékelés	77
10. Óvodánk kapcsolatrendszere	79
11. Az óvodai élet megszervezésének elvei	83
12. Az óvodai élet tervezése	85
13. Az óvoda gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenysége	87
14. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek óvodai nevelése	90
14.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése, fejlesztése	90
14.2. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése, fejlesztése	100
14.3. A kiemelten tehetséges gyermekek óvodai nevelése, fejlesztése	102
14.4. A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai nevelése, fejlesztése	105
15. Az 1-es típusú Diabétesszel élő gyermekek ellátása az óvodában	106
16. A fokozott kockázatú allergiás gyermekek ellátása az óvodában	111
17. Az óvoda nevelési munkájának ellenőrzése, értékelése	112
18. Felhasznált irodalom	114

Az intézmény alapadatai**Intézmény neve:** Fecskepart Óvoda és Bölcsőde**OM azonosítója:** 202376**Intézmény címe:** 8640 Fonyód, Fő utca 25.**Intézmény fenntartója:** Fonyód Város Önkormányzata, 8640 Fonyód, Fő utca 19.**Kormányzati funkciószám****Kormányzati funkció megnevezés**

091110

Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai

091120

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai

091140

Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai

096015

Gyermekeképzetés köznevelési intézményben

104031

Gyermekek bölcsődében és mini bölcsődében történő ellátása

104035

Gyermekeképzetés bölcsődében, fogyatékosok nappali intézményben

Telefonszáma: 85-560-322**Email cím:** ovoda@fonyod.hu

A pedagógiai program elkészítésének törvényi háttere

- 2023.évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023. (VIII.30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- 363/2012 (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 2003.évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- Az intézmény jelenleg hatályos Alapító Okirata

BEVEZETÉS

Szeretettel köszöntjük mindazokat, akik a fonyódi Fecskepart Óvoda és Bölcsőde pedagógiai programját választották.

A Fecskepart Óvoda és Bölcsőde, Fonyód Város Önkormányzatának közös igazgatású többcélú köznevelési intézménye.

Az óvodában a gyermekek életkoruknak, egyéni igényüknek megfelelő, differenciált nevelésben, ellátásban, fejlesztésben részesülnek. A 3-6-7 éves gyermekek a pedagógiai programunkban megfogalmazott célok, elvek, feladatok szerint nevelődnek.

Pedagógiai programunk az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült. Elkészítésekor felhasználtuk Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel alternatív programot.

Pedagógiai Programunk egyrészt a gyermekek érzelmi nevelésére és társas érzelmi kapcsolatainak kibontakoztatására helyezi a hangsúlyt, másrészt megteremti a mindennapos óvodai művészeti nevelés lehetőségét, amellyel mély hatást gyakorolhat a gyermekek társas, érzelmi életére. A nevelés teljes eszközeivel tovább segíti az alkotóképesség szabad szárnyalásának kibontakozását, az életkori és egyéni sajátosságok, eltérő fejlődési ütemek figyelembevételével.

A művészetek eszközei, a tevékeny óvodai élet, az AH-,AHA-,és HAHA élmények biztosítása lehetővé teszi számunkra, hogy minden kisgyermekben felfedezhessük azt, hogy mely területen több, jobb önmagához és társaihoz mérten, vagy éppen mik azok a területek, készségek, képességek, melyek fejlesztést igényelnek.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek (tehetséges, a sajátos nevelési igényű, a BTMN-s, a hátrányos helyzetű gyermekek) nevelését jól kidolgozott tehetséggondozó foglalkozások megvalósításával, illetve egyéni fejlesztő, prevenciós munkánkkal, és a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel szoros együttműködéssel valósítjuk meg.

Óvodánk bemutatása

Az óvoda elhelyezkedése kedvezőnek mondható, jól megközelíthető, a gyermekek többsége városunk lakói.

Óvodánk régi épülete 1977-ben készült el, amely korában igen modernnek és korszerűnek számított, a kétszintes épület akkor is nagyon impozáns volt az elhelyezkedésével, tágas, dombos udvarával.

2019-ben komplex felújításon esett át az épület, az önkormányzat és az intézmény közös munkája eredményeképpen két pályázat keretein belül, melyben külső és belső munkálatok valósultak meg. Az épület teljes mértékben akadálymentes lett. A földszinten lévő tornaszobában lehetőségünk nyílik a gyermekek számára változatos mozgáslehetőségek és mozgásfejlesztési feladatok megvalósítására.

Az óvodában homogén és heterogén életkorú csoportok működnek, 25 gyermek befogadására alkalmasak. A földszinten kettő, az emeleten három csoportszoba található, természetes fénnel jól megvilágítottak. A csoportsobák bútorai, játéakai, fejlesztő eszközei elegendő számban, minőségben, életkoruknak megfelelően biztosítottak. Otthonosságot árasztanak, az ott dolgozók ízlésvilágát tükrözik.

A földszinten kapott helyet a logopédia és fejlesztő szoba, ahol a gyermekek fejlesztését segítő szakemberek nyugodt feltételek mellett végezhetik munkájukat.

Tágas aulánk remek helyszín a közös ünnepek, rendezvények megtartására, itt kapott helyet a Fecskepart Óvoda és Bölcsőde felirat, településünk természeti környezetének legfontosabb jellemzőit, valamint a Balaton élővilágának jegyeit ábrázoló kerámia díszek, az óvodai csoportok logói (cica, róka, manó, kismadarak, napocska). A Fecskepart Óvoda és Bölcsőde elnevezést 2019.május 20-án kapta óvodánk, ezzel a névvel sikerült intézményünk egyediségét erősíteni. Ez a név utal az egykor még a Kupavezér és a Turul utcát összekötő Fecskepartra, mely helyi sajátosság volt. E folyamat párhuzamba vonható neveltjeink között is, mikor a kislecskék (ovisok), ha felnőnek, kirepülnek a fészekből (óvodából) és kisiskolásokká válnak. Ugyanez igaz a bölcsődére és a bölcsődés gyermekekre is.

Nagy vonzereje intézményünknek a hatalmas füvesített, fás terület, melyben helyet kaptak homokozók, rugós és mérleghinták, babaházak, valamint az óvodás korosztály számára kifejlesztett műfüves focipálya. Adottságai, mérete a gyermekek változatos mozgásigényeinek kielégítésére ad lehetőséget. Az udvar aszfaltozott része jó lehetőséget biztosít a gyermekeknek az alapvető közlekedési szabályok játékos elsajátítására.

Napirendünket úgy szervezzük, hogy az évszaknak megfelelően, az időjárástól függően, lehetőség szerint a lehető legtöbb időt a szabadban töltsük, eleget téve a természetes mozgásigényüknek. Amennyiben az időjárás nem megfelelő a szabad levegőn tartózkodásra, a tornaszobában, illetve a csoportszobában biztosítjuk ennek feltételeit. Figyelünk a biztonságos, balesetmentes környezet megteremtésére. Rendszeresen ismétlődő, ugyanabban az időben történő tevékenységek érzelmi biztonságot nyújtanak, beépülnek a gyermek személyiségébe, szokássá válnak. Segítő, támogató jelenlétünkkel biztosítjuk az önállóságra való törekvéseket. Naponta sor kerül a lételemüket jelentő szervezett és spontán, gyermeki igényeket, ötletek felhasználó mozgásra, levegőzésre, sétára (Kossuth erdő, Sipos erdő, Szaploneczay sétány). Óvodánktól a Balaton part egy rövid sétával megközelíthető, elérhető távolságban van. Időjárástól függően az év bármely szakaszában megfigyeléseket teszünk, rácsodálkoztatunk a természetben végbemenő változásokra, amely remek lehetőséget ad a környezettudatosságra nevelésre, a környezet védelmének fontosságára.

1. GYERMEKKÉP, ÓVODAKÉP

1.1 GYERMEKKÉPÜNK

Óvodai nevelésünk középpontjában a GYERMEK áll, aki egyedi és szociális lény. Elfogadjuk az életkori, fejlődésbeli különbségeket, a másságot, amelyet alapnak tekintünk a nevelésben, fejlesztésben. Minden gyermek életkoronként és egyénenként változó, testi és lelki szükségleteinek és a saját képességrendszerének figyelembevételével nevelhető, fejleszthető.

Szemléletünkben minden gyermek:

- egy adott személyiség
- eltérő adottságokkal jött a világra
- eltérő környezetben nevelkedik
- eltérő az érdeklődése
- eltérő fejlettségi szinttel rendelkezik
- eltérő a fejlődési üteme
- eltérő a testi-lelki szükséglete.

Hisszük és valljuk, hogy minden gyermek hordoz magában valamilyen értéket, hogy minden gyermek tehetséges, kreatív a maga módján. Minden gyermeknek joga van a fejlődéshez, ezért arra törekszünk, és fő küldetésünknek tekintjük, hogy az intézményünkbe járó gyermekek szeretetben, biztonságban, családias, humorral teli légkörben nevelődjenek.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Szívesen jár óvodába.
- Tisztelettudó és segítőkész.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott.
- Vonzódik az élményekhez, a meséhez, zenéhez, és az alkotó tevékenységekhez.
- Nyitott, befogadó, kíváncsi, tud nevetni, felfedezni, csodálkozni, elfogadja a másságot.
- Környezetét ismeri és védi.
- Megismeri értékeit és hiányosságait.

- Bátor, önálló, közlékeny, egészséges önbizalma van.
- Olyan készségek, képességek birtokába jut, ami feltétele a sikeres iskolakezdésnek.

1.2 ÓVODAKÉPÜNK

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda szakmailag önálló nevelési intézmény, a családi nevelés kiegészítője.

Óvodánkban:

- Biztosítjuk a gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális-személyi és tárgyi-feltételeit, a szeretetteljes és biztonságos légkört a harmadik életévétől az iskolába lépésig.
- Gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről, a testi, a szociális és az értelmi képességek alakításáról.
- Biztosítjuk a sokszínű tevékenységeket, a szabad játékot, az egyéni képességekhez igazodó műveltségtartalmakat.
- Kompenzáljuk a családi háttérből származó kulturális és szociális hátrányokat, lemaradásokat.
- Törekszünk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek befogadására, közösségen belüli fejlesztésére.
- Felvállaljuk a helyi sajátosságaink, értékeink, hagyományaink, szokásaink közvetítését. „Csak tiszta forrásból” táplálkozunk és elutasítunk mindent, ami idegen az óvodás életkortól.

2. PROGRAMUNK ALAPELVEI

Minden gyermek ismerje és tudja meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is érzékelje, hogy mik a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden lelki feszültség nélkül.

Szeretetteljes, biztonságérzetet adó, érzelem gazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermeket elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi, és ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy:

- Gyermeki tartást, önállóságot, s ebből az önállóságból fakadó
- Egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget, boldogságot ad a gyermeknek.

Kiindulási pontok:

- Minden gyermek a saját képességrendszerének figyelembevételével nevelhető, fejleszthető.
- A gyermeket nevelik, fejlesztik a társkapcsolatok, és az óvoda összes dolgozója, ezért a felnőttek tetteikkel sugározzák a feltétel nélküli szeretetet, s azt, hogy:

**„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek
Neked, ha szükséged van a segítségemre.”**

(Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból)

3. PROGRAMUNK CÉLKITŰZÉSEI

3.1 ALAPVETŐ CÉLOK

- A gyermeket szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő, szükség szerint hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- Az óvodások nyugodt, élmény gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatásával, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a személyiség fejlődésének biztosítása, elősegítése.
- A gyermekek és a művészek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.
- Néphagyományörzés, a helyi sajátosságok, szokások ápolása és átörökítése a gyermekek érzelmein és a tevékenységek sokoldalú megtapasztalásán keresztül.

Értékeink, melyek közvetítését vállaljuk:

- Szeretet, elfogadás, tisztelet.
- Segítőkészség, együttműködés.
- Egészséges életmód.
- Hagyományok ápolása.
- Művészeti értékek továbbadása.
- Környezetünk épített és természeti értékeinek megőrzése.

Az óvodapedagógus értékközvetítő tevékenysége tudatos. Az óvodai nevelés során együttműködés, nyitottság, társadalmi érzékenység és más kultúrák elfogadása jellemzi.

3.2. ÁLTALÁNOS NEVELÉSI FELADATOK

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

Egészséges életmód alakítása

Az egészség valamennyi értékrendszerünkben megtalálható, az értékhordozók egyik fontos eleme, programunk egyik fő alappillére. Az óvodapedagógus életmódja, az egészséges lét kialakításához való viszonya alapot nyújt az óvoda egészséges életre nevelés kultúrájának

megteremtéséhez. Programunkban az óvodásaink egészséges életmódjának alakításában pontosan meghatározzuk azokat az értékrendeket, amelyekre nagyon odafigyelünk a mindennapi gyakorlatban.

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül a csoport normáinak tiszteletben tartásával. Az óvodapedagógusok feladata a közvetlen testi-érzelmi kapcsolat megteremtésén, a példaadáson kívül a csoport közös életének megszervezése, a szokás és szabályrendszerének gyermekhez alkalmazkodó kialakítása. Az értelmes fegyelem, a közös élet biztonsága és nyugalma nagymértékben függ a csoport életét szabályozó szokásrendszertől. Figyelnünk kell arra, hogy szokásaink ne merevedjenek meg. Az egyéni örömök mellett egyre inkább kapjanak szerepet a közösen megélt örömök.

Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítható feladatunk. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása-beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel- az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Programunkban az óvodások testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítését a magasabb rendű érzelmek (erkölcsi-szociális, esztétikai és intellektuális) differenciálódásának segítségével valósítjuk meg.

Az erkölcsi-szociális érzelmek alakításának feladatai:

- Érzelmi biztonságot nyújtó, bizalmas, közvetlen, kiegyensúlyozott, szeretetteljes, állandó értékrendet biztosító, nyugodt, családias légkör megteremtése, a gyermekek biztonságérzetének megalapozása. Olyan óvodai élet megszervezése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység.
- Erkölcsi tulajdonságok megerősítése a gyermekekben. (pl: az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, önzetlenség, igazságosság, igazmondás).
- A mindennapi testi-lelki edzés lehetősége fejlessze a gyermekek erőnlétét, alkalmazkodó képességének fejlődését, testi harmóniájának kialakulását.
- Önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére és megbecsülésére nevelés.

- A szociális érzékenység kialakítása, a másság elfogadása.
- A gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést és önértékelést. A gyermek képes legyen a környezetében lévő emberi kapcsolatokban megkülönböztetni a jót és a rosszat.
- A kapcsolatteremtő képességek megerősítése, mely segítse a barátkozást, s azt, hogy minden gyermek megtalálhassa helyét, szerepét a csoportban.

Az esztétikai érzelmek alakításának feladatai:

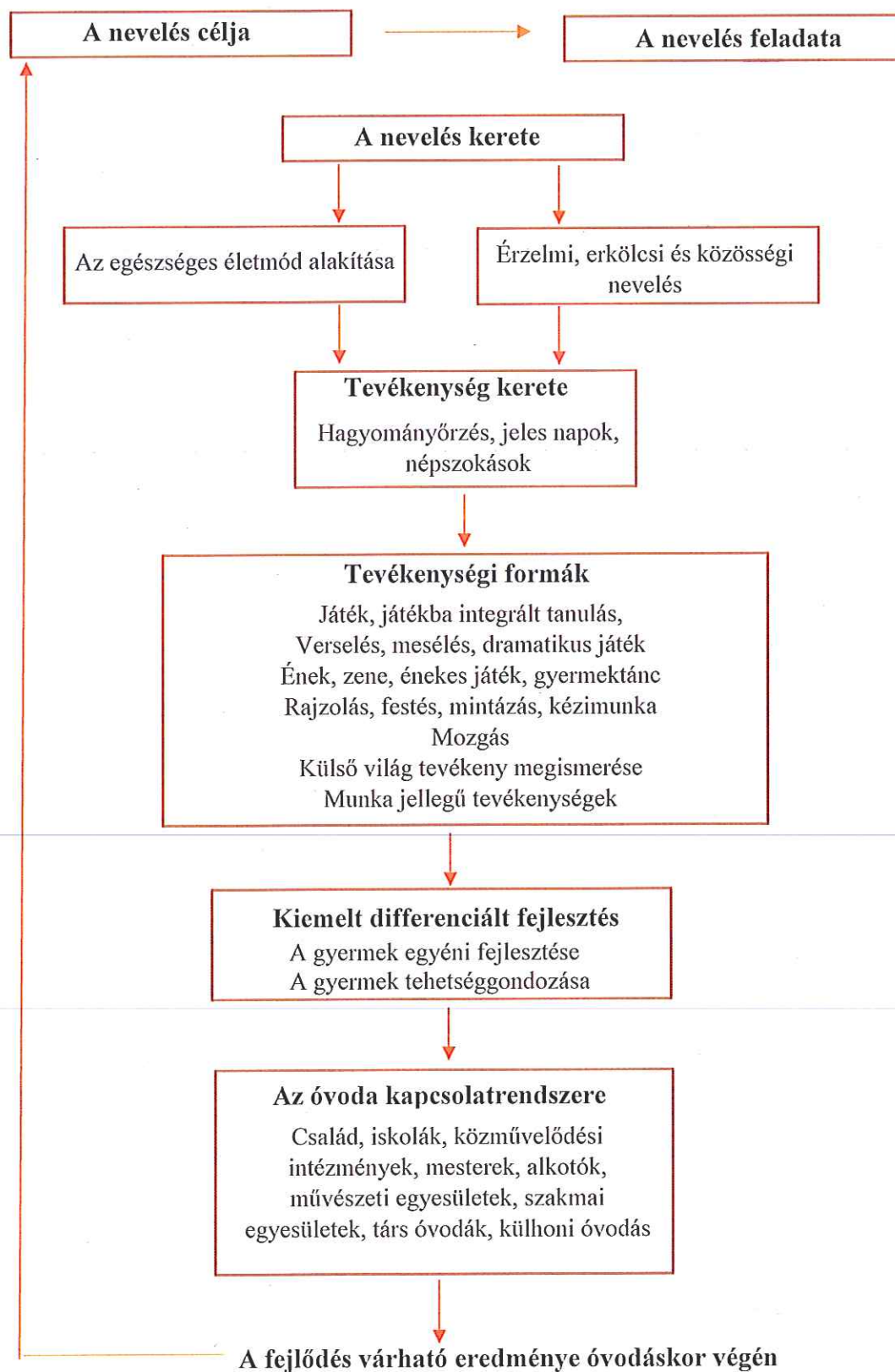
- Az egyéni igényeket is figyelembe vevő esztétikus, higiénikus gondozás elősegítése, az esztétikus megjelenés igényének fokozatos kialakítása.
- Harmonikus, összerendezett mozgás indirekt gyakorlása segítse elő az esztétikus, szép mozdulatok kialakulását.
- Az egészséges, esztétikus környezet biztosítása segítse a szépérzék kialakulását.
- Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, a természetben, tárgyi és emberi környezetben egyaránt.
- A tevékenységekben biztosítsunk rácsodálkozási élményeket, hogy a gyermekekben erősödjön az élménybefogadó képesség.
- Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének.
- A gyermekek legyenek képesek a tárgyi, emberi, természeti környezetben észrevenni a szépet és a csúnyát.

Az intellektuális érzelmek alakításának feladatai:

- Az intellektuális érzelmek megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a gyermekek tanulási vágyának kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.
- A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze a pszichikus funkciókat: az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást,- különös tekintettel a kreativitás képességének megerősítését.
- A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását.
- A meghitt beszélgetések erősítsék meg a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét és a gazdag nonverbális képességek megjelenését.

- Az érzelmi alapigények biztosítása - biztonságérzet, szeretetérzet, védettség érzet segítse a gyermekeket abban, hogy érzésüket, gondolataikat szóban, mozgással vagy képi eszközökkel szabadon kifejezhessék.

3.3. PROGRAMUNK RENDSZERÁBRÁJA

4. A NEVELÉS KERETE

4.1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD ALAKÍTÁSA

Az egészséges életmódra nevelés célja: A gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek gondozása, testi szükségleteik és mozgásigényük kielégítése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása, óvása, megőrzése.
- A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges, biztonságos, esztétikus környezet biztosítása.
- Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só-és telítettszír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, zöldségek és gyümölcsök fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A megfelelő szakemberek bevonásával- a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelés feladatok ellátása.

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése:

Az óvodába kerülés előtt, a nyári időszakban elvégzett családlátogatás alkalmával, vagy az óvodában, a szülők közreműködésével az óvodapedagógus a gyermekekről anamnézist készít, amely segíti a gyermek megismerését. Elsősorban a gyermekek testi, és lelki szükségleteinek feltárására helyezi a hangsúlyt. A testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységhez szükséges. A gyermek gondozásának feltétele az óvodapedagógus/dajka/pedagógiai asszisztens és a gyermek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte. A gyermekek azoktól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte viselkedéssel, tapintattal, elfogadással, megértéssel közelednek feléjük. Ilyen feltételek mellett ismerhetők meg a gyermekek igényei, a családból hozott szokásaik. Az óvodapedagógus a beszoktatás ideje alatt minden gyermekkel, a dajkák

bevonásával együtt végezze a teendőket, hogy a gyermekek megtanulhassák a gondozási szokások sorrendjét.

A **testápolás** a gyermekek tisztaság igényének kialakítását szolgálja. A gyermekek ápolásánál egyéni bánásmódot alkalmaz az óvodapedagógus, figyelembe veszi, hogy e téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. A testápolási szokásokat megismerteti a szülőkkel is, hogy összehangolhassák azt az otthoni szokásokkal. Vigyáz arra, hogy ne sűrgesse a gyermekeket. Elegendő időt teremt önmaguk igényes kiszolgálásához. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC használatához megteremti az intim feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, egyre önállóbban végezhesék ezeket a teendőket. Kiemelt figyelmet fordít a WC használat és a kézmosás szokásainak kialakítására, melyet kezdetben segítséggel, majd egyre nagyobb önállósággal végeznek a gyermekek. A szokástanulás **vizuális jelek, szimbólum képek** alkalmazásával segíti (öltözködés, kézmosás, WC használat).

Minden korosztálynál megalapozza a **fogápolás** szokásait. Kiscsoporttól fokozatosan bevezeti a napi egyszeri fogmosást, és elsajátíttatja a fogmosó eszközök tisztán tartását. Rendszeresen részt vesz a gyermekekkel fogászati szűrővizsgálatokon, és a fogorvos bevonásával megismerteti a gyermekekkel a helyes szájaápolás technikáját.

Gyakoroltatja, szükség esetén megtanítja a helyes **orrfújás** és papír zsebkendő használatát.

Az időjárásnak megfelelő **öltözködés** védi a gyermeket, ezért az óvodapedagógus megpróbál hatni a szülőkre, hogy tisztán, praktikusán, rétegesen öltöztessék gyermekeiket. Figyelmet fordít a gyermekek rendezett hajviseletére és ruházatára. Egészségügyi szempontból szükséges a benti cipő, váltóruha és pizsama. Minden gyermeknek külön öltözőszekrény áll a rendelkezésére, melyben megtanulja szépen elrendezni ruháit, ezáltal alakul, formálódik a rend iránti igénye és az önállósága.

A gyermekek a napi háromszori **étkezéssel** tápanyagszükségletük $\frac{3}{4}$ részét az óvodában kapják. Ezért az óvoda a szülőkkel együtt kíséri figyelemmel a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen az otthoni étkezéssel együtt. Fontos az óvodások étlapját kitenni a szülőknek a könnyebb nyomon követés érdekében. A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásai vannak. A felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával nézzék el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék a gyermekeket, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására. Biztosítjuk, hogy a nap bármely szakaszában ihassanak.

Gyümölcsöt vagy zöldséget napi rendszerességgel kínálunk a gyermekeknek, melyet a szülők is támogatnak.

Az óvodapedagógus a napirendet úgy alakítja, hogy minél kevesebb legyen a várakozási idő az étkezések alkalmával. Megmutatja az evőeszközök helyes használatát, fogását, az asztalok esztétikus megterítését. A gyermekek fejlettségének figyelembevételével kiscsoporttól bevezeti a mély és lapos tányér, valamint kanál, középső csoporttól a villa, nagycsoporttól pedig a kés használatát.

A táplálékallergiás gyermekek részére lehetőség van diétás étkezésre, melyhez szakorvosi igazolásra van szükség.

A mindennapi **szabad mozgás** nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Napirendbe illesztve szervez az óvodapedagógus mindennap mozgástevékenységet tornaszobában vagy szabadban (kocogás, futás, mozgásos játék), mely elősegíti a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásfejlődését. Heti egy alkalommal szervezett mozgástevékenységet tart.

A gyermekek mozgásigényének kielégítését szolgálják az udvari játékok. Ennek érdekében elősegíti, hogy a lehető legtöbb időt szabadban tartózkodjanak a gyermekek, mely növeli ellenálló képességüket, edzettségüket. Változatos módszerekkel (lábboltozat erősítő torna, jóga, zenés torna stb.) ösztönzi a mozgás megszerettetését, a közös mozgás által kiváltott öröm átélését, a gyermekek mozgás kedvének fokozását.

A gyermekek **alvásigényének** egy részét az óvoda elégíti ki. A nyugodt pihenés feltétele a csend, a biztonság, a tiszta környezet, kényelmes fekhelyek és a pihenéshez szükséges személyes tárgyak (párnák, kendők, alvós állatok stb.) Az elalvás előtti meséléssel, és az azt követő altatódalok éneklésével a gyermekek átélik a szenderegés állapotát. A gyermekek eltérő alvásigénye és az alvási szokásait figyelembe vesszük és tiszteletben tartjuk. Egy-másfél órai nyugodt pihenés után az óvodapedagógus lehetővé teszi, hogy a nem alvó (5-6-7) éves gyermekek, délutáni fejlesztő foglalkozásokon vegyenek részt. Az óvodában pizsamában alszanak a gyermekek, melyet a szülők hoznak.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása, óvása, megőrzése:

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, elkülönítve ápoljuk mindaddig, amíg szüleik meg nem érkeznek. Ez feltétlenül fontos láz, kiütés, hasmenés, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, jelecskével ellátott használati tárgyakkal (saját fésű, pohár, fogkefe, törölköző, stb.) igyekszünk meggátolni. Az egészségüggyel kapcsolatos egyéb szabályainkat a házirendünk tartalmazza.

A szervezett mozgásos tevékenységeinkbe prevenció, fejlesztő tornákat (tartásjavító, gerincerősítő és lábboltozat-erősítő tornák) is beiktatunk a deformitások megelőzése érdekében.

Minden évben az óvodaorvos kiszűri azon gyermekeket, akiket valamilyen deformitás miatt gyógytornára javasol. Velük, heti rendszerességgel az óvodánkba utazó gyógytestnevelő foglalkozik.

A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha mindennap edzési lehetőséget teremtünk a számukra. Erre a legtöbb lehetőséget a szabadban tartózkodás adja, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Környezetünk adta lehetőségeinket kihasználva sokat sétálunk. A gyermekek kerékpározhatnak, motorozhatnak, rollerezhetnek az óvodánk udvarán. A gyermekek mozgás szükségletének kielégítése érdekében az óvodapedagógus napi kocogó- futó mozgásos percekot szervez.

Fontos, hogy a gyermekek már az óvodában megérezzék a **víz edző hatását**. Ezért jó idő esetén, az udvaron lehetőséget biztosítunk a pancsolásra, vizes játékokra.

A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, esztétikus környezet megteremtése, a környezettudatos magatartás megalapozása:

Az óvoda személyi feltétele nagymértékben befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának, környezettudatos magatartásának kialakítását. A mindennapi pozitív példák, a tárgyi környezet higiénikus, esztétikus, nyugtató hatású színharmóniára figyelő, a gyermekeknek átlátható és sok-sok praktikus megoldást tartalmaz önállóságuknak kialakításához, nagyban segítheti a gyermekek otthonosság érzetének kialakulását.

A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Napirendbe illesztve szervez az óvodapedagógus mindennapi mozgásos tevékenységet a torna szobában vagy a szabadban mozgásos játékokat, melyek elősegítik a gyermekek harmonikus összerendezett mozgásfejlődését. Az óvodapedagógus heti egy alkalommal szervezett mozgásos tevékenységet tart.

A többi funkciót betöltő csoport szobáink rendkívül otthonosak, barátságosak és jól felszereltek, alkalmasak a szabad önfeledt játékokra. Az óvodapedagógusok a csoport elrendezésénél ügyelnek az elkülönített terekre. Külön sarkokat alakítanak ki a különböző tevékenységekhez, ahol önfeledten tevékenykedhetnek. Ezek az eszközök a gyermekek számára elérhetőek. Az öltözőig ízlésesen esztétikusan vannak berendezve. A megérkezéskor használják a megérkeztem táblát, amire a saját kis jelüket rakják. A szülőket az öltözőben biztosított esztétikusan kialakított információs táblákon tájékoztatjuk a nevelési tervekről, tevékenységi tervekről, melyen a szülők nyomon követhetik az óvodapedagógusok tervező munkáját. Az általános tájékoztató táblán közérthetően mutatják be a program rendszerét, és az óvodai viselkedési szokásokat, aktualításokat.

Az óvoda központi helyén, az aulában kialakított ovigaléria sarok berendezhető, a helyi művészek, kézművesek, gyűjtők alkotásaiból. A kiállított művészi alkotásokkal, műalkotásokkal történő állandó kapcsolat, a gyönyörködést, rácsodálkozást egyaránt szolgálják a szülőknek is.

Mosdóinkban megfelelő méretű eszközök segítik, a szükségletek kielégítését ahol a gyermekek tisztálkodási eszközei jellel ellátva biztosítják a higiénikus testápolást. Óvodánk torna szobával is rendelkezik, ahol sokféle tornaeszköz, kiegészítő tornaszer maximálisan szolgálja a gyermekek megfelelő testi nevelését.

Az óvodapedagógusok által, a csoportszobában kialakított terek alkalmasak a művészeti tevékenységek lebonyolításához. Esztétikus környezetben tudják befogadni a gyermekek a változatos irodalmi alkotásokat (bábozás, dramatikus játékok, napi mesélések).

A gyermekek nyugodtan rajzolhatnak, barkácsolhatnak, festhetnek és mindent megtalálnak, amelyek a vizuális, téri alkotáshoz szükségesek. Ezek az eszközök a gyermekek számára mindig elérhető helyen találhatóak meg.

A csoportszobákban kialakított helye van a tapasztalatszerző, élményszerző séták alkalmával gyűjtött "kincseknek", a gyermekek és a szülők közös gyűjtő munkájából származó eszközöknek.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végén:

- A gyermek ismeri:
 - a kulturált étkezés szabályait,
 - a helyes öltözködés sorrendjét,
 - a testedzés, a szabad mozgásos lehetőségeit,
 - az alvás szokásait és az eszközök használatának módját,
 - a közvetlen környezetének rendjét, ápolását és védelmét,
 - a szokásokat megerősítő, segítő vizuális jelek jelentés tartalmát.
- A gyermek képes:
 - önállóan, igényesen ellátni az egészségügyi teendőit,
 - vigyáz és rendben tartja az egészséges életmódhoz szükséges eszközöket,
 - önállóan annyi ételt szed, amennyit el tud fogyasztani,
 - a hőmérsékletnek megfelelően önállóan tud öltözködni,
 - eligazodik, önmagát kontrollálja az egészségügyi szokásokat mutató vizuális jelek segítségével,
 - gondozza, védi, alakítja, szépíti környezetét.

- A gyermek attitűdjére jellemző, hogy:
 - igényelje a gondozottságot, ápoltságot,
 - örül, ha igényesen elvégzi a gondozási feladatait,
 - észreveszi és elmondja érzéseit a környezete tisztaságával, ápoltságával kapcsolatban,
 - szereti, védi és érdeklődik a közvetlen természeti, társadalmi környezete iránt.

4.2. A BALESET – MEGELŐZÉS ÉS ELSŐSEGÉLY NYÚJTÁSA

Az óvodás korú gyermekeknek életkori sajátosságából fakadóan még nem alakult ki veszélyérzete, ezért a mi feladatunk testi épségük megőrzése és figyelmük ráirányítása a környezet veszélyeire. Az óvoda berendezései, eszközei csak a baleset megelőzés szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari eszközök esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki. Az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi dolgozója a balesetek elkerülése érdekében a gyermekek által használt tárgyakat, eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javításukat, cseréjüket, használatból történő kivonásukat. A gyermekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magával, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.

Az óvoda házirendjében vannak meghatározva azok az óvó, védő előírások, amelyeket a gyermekeknek és szüleiknek az óvodában való tartózkodás során be kell tartaniuk. A szülők tájékoztatása a házirendben található biztonsági előírásokról is fontos információkat tartalmaz. A gyermekbalesetek megelőzése érdekében, illetve bekövetkeztekor ellátandó feladatok az Szervezeti és Működési Szabályzatban kerültek rögzítésre. Elsősegély doboz a földszinten az óvodatitkár irodájában, a felső szinten az orvosi, elkülönítő szobában található. Az óvoda orvosa, fogorvosa, védőnője gondoskodik a gyermekek szükségletinek ellátásáról (a szülők bevonásával).

Feladataink:

- Figyelemmel kísérjük a gyermek egészségi állapotát, kiemelt figyelmet fordítunk az egészségügyi problémákkal küzdő gyermekekre.
- A betegségmegelőzésre törekvés (megfelelő réteges öltözködés, csoportszobák szellőztetése, napoztatás, megfelelő étkeztetés biztosítása, többszöri kézmosás stb.).
- A gyermekekkel - az óvodai nevelési év, valamint- szükség szerint, a tevékenységek, kirándulás stb. előtt ismertetni kell a védő-óvó előírásokat.

- Az óvó, védő előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően kell ismertetni.
- Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán, kiránduláson felhívjuk a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, a viselkedés szabályaira.
- Egészségvédő készségek kialakítása, gyakorlása, ellenőrzése és folyamatos korrekciója.
- Az ismertetés ténye a csoportnaplóba kerül dokumentálásra.
- A nevelési-oktatási intézményben bekövetkezett tanuló- és gyermekbaleseteket nyilván kell tartani. A nyolc napon túl gyógyuló sérüléssel járó gyermekbaleseteket ki kell vizsgálni.

4.3. AZ ÉRZELMI, ERKÖLCSI ÉS AZ ÉRTÉKORIENTÁLT KÖZÖSSÉGI NEVELÉS

Célja:

- A gyermek egyéni szükségleteinek kielégítése tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normáinak tiszteletben tartásával.
- Érzelmi biztonság, állandó értékrendű, derűs, kiegyensúlyozott szeretet és a helyes légkör megteremtése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Szeretetteljes légkör biztosítása annak érdekében, hogy a gyermekeket az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék.
- Az óvoda alkalmazottai és a gyermek, valamint az alkalmazottak közötti kapcsolat pozitív attitűdjének, érzelmi töltésének megteremtése.
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek integrálása közösségbe, a családdal és a szakemberekkel együttműködve.
- A gyermekek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődésének, én tudatuk alakulásának segítése, teret engedve önkifejező törekvéseiknek.
- Az óvodapedagógus nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- A szociális tanulásban rejlő lehetőségekre építve helyes viselkedési normák, mintaként szolgáló cselekvések, kommunikáció, együttműködési képesség kialakítása.
- Közös élményeken alapuló tevékenységek tudatos szervezésével a gyermek- gyermek, a gyermek- felnőtt közötti kapcsolat fejlődésének elősegítése.

- A gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség), akaratának (ezen belül önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) és normarendszerének megalapozása.

A következőket nevelés alkalmazása, annak tudatosítása, hogy a viselkedés a cselekvés változtatható. Az óvodapedagógus nem a gyermeket minősíti, hanem a cselekvést. A család és az óvoda közös nevelési értékrendjének alakítása, érzelmi biztonságot nyújtó, szeretet teljes családi légkör megteremtése. A befogadástól az óvodáskor végéig az óvodapedagógus érzelmi biztonságot nyújtó szeretettel teljes, derűs, családi légkört alakít ki. Az óvodában, az óvoda dolgozói folyamatos minta- és modelladása, a közös és állandó értékrenddel biztosítják a gyermekek érzelmi védtettségét, biztonságát, szeretet és társ igényét. Az otthonosság érzését elősegítik azzal, hogy minden gyermeknek a tároló helye biztosítja, hogy a saját kincseit beteheti, önállóan gondozhatja, kezelheti.

A BEFOGADÁS IDŐSZAKA

Első napon a gyermek a szülővel együtt ismerkedik az óvodával /1-2 óra /. Megnézhetik a csoportszobát, öltözőt, mosdót, megismerkedhetnek az udvarrészrel és az udvari játékokkal. /9.00-11 00-ig/.

Második napon igény szerint / 2 óra / a szülő nélkül marad a gyermek az óvodában /9.00-11.00-ig/.

Harmadik, negyedik napon már egy teljes délelőttöt /8.00-12.30-ig/ tölt a gyermek az óvodában.

A beszoktatás második hetétől lehetőség van arra — a szülők igényének megfelelően -, hogy a gyermek az óvodában aludjon.

Bölcsödéből érkezőknél ez a folyamat másképpen alakul, mivel ők már közösségből érkeznek, illetve már hozzászoktak a szülőtől való elváláshoz.

Ők az első és második napon, a kisgyermeknevelők kíséretével, teljes délelőttöt tölthetnek az óvodában, amikor megismerkednek az új környezettel és a felnőttekkel.

Harmadik napon már itt alhatnak az óvodában.

Különbségek lehetnek azoknál a gyermekeknél is, akik otthonról érkeznek, mivel nem mindenki egyformán éli meg a szülőtől való elválást, az új környezethez való alkalmazkodást. Ezt igyekszünk rugalmasan kezelni, figyelembe véve a gyermekek egyéni sajátosságait.

Lehetőség van arra, hogy otthonról kedves játékot, plüss, vagy valamilyen számára fontos tárgyat magával hozzon. Ez érzelmi biztonságot nyújt, a nap folyamán bármikor előveheti, magánál tarthatja, megkönnyíti a szülőtől való elválást.

A befogadás időszaka meghatározza a gyermekek az óvodához kialakuló érzelmi kötődését, mivel a gyermekek más-más érzelmekkel fogadják az óvodát, ezért jelentős az első óvodásnapok élménye, emléke. Ezt az időszakot rendkívül gondosan tervezzük meg, amibe bevonjuk a szülőket is. A szülők első szülői értekezletén, augusztusban beszéljük meg a befogadás rendjét, a család látogatások időpontját, a gyermekek jelét és a főbb tudnivalókat.

Ezt követően, a megbeszélte időpontokban meglátogatjuk otthonaikban a leendő óvodásokat, ahol a szülők beleegyezésével kitöltjük az anamnézis lapot, amely alapján, nyomon követhetjük a gyermekek testi-és lelki fejlődését és megismerjük a gyermekek otthoni szokásait. A befogadási időszak szeptember elsejétől kezdődik. Ettől a naptól kezdve a befogadás végéig mindkét óvodapedagógus és a dajka az egész nap folyamán jelen van. Az óvodapedagógusok lehetőséget adnak ahhoz, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerjék meg az óvodát. A szülők jelenléte a gyermekeknek biztosságot ad az új környezet elfogadásához. Ugyanakkor a szülők megismerik az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, tevékenységi szokásait, a sok érdekes játék mellett a mesével, ölbeli játékokkal, mondókákkal kedveskedünk a gyermekeknek. Az idősebb óvodások is segíthetnek a gyermekek befogadásában: mesedramatizálással, énekes játékkal, verseléssel, közös játékkal. A gyermekek már a befogadás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végzik a mindennapi tevékenységet, amit sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékos módszerrel gyakoroltatunk, természetesen szem előtt tartva a gyermekek egyéni képességeit, tempóját és az otthonról hozott szokásait. Az 5-6-7 éves gyermekek segítenek a kiscsoportosok öltöztetésében gyengédséggel és szeretettel körülvéve őket.

Az újonnan és az év közben érkező gyermekek befogadása nagyfokú körültekintést, gyöngédséget, megértést, türelmet igényel. A befogadást, visszafogadást a csoport két pedagógusa a dajkával együtt gondosan előkészíti, és egyeztet a szülőkkel ennek menetét. A családlátogatás során a gyermekek megismerkednek az óvodapedagógusokkal, akik átadják a gyermek jelét.

Az óvodapedagógus a reggeli érkezéskor szeretettel fogadja a gyermeket és a nap folyamán is biztosítja számukra a személyes perceket, beszélgetést, ölbeli játékokat, testi kontaktus kialakítását. A csoportszobában megérkeztem tábla fogadja a gyermekeket, amelyre a gyermek felteszi a jelét. A gyermekekkel megismertetjük a csoport hagyományait, szokásrendszerét, szimbólumait. A délutáni pihenés alatt az óvodapedagógus a gyermekeket különös szeretettel veszi körül, ennek érdekében megteremt a megfelelő légkört, simogatást, altatódalokat, mesét, zenét, mondókát. A gyermekek elalvását és az otthontól való elszakadását

saját személyes tárgyaik segítik. Az óvodapedagógus sok tevékenységet szervez a kicsik és nagyok együttműködtetésének érdekében.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti hozzá, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitás tudat, a keresztény kulturális értékek, hazaszeretet és a szülőföldről, családjához való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermek ismeri az óvodát, társait és a körülette levő felnőtteket.
- Ismerje a közösségi élet szokás- szabályait, köszönést, udvarias megszólítást, megköszönést, tudakozódást, a csoport jelképrendszerét, szimbólumait, hagyományait.
- Ismerje a csoportban kialakított konfliktus kezelés szokásait.
- Tudja a saját képességét és ezt elfogadja.
- A gyermek képes a viselkedés, a helyes szokás szabályainak betartására.
- Felismeri, ha társainak segítségre van szüksége.
- Tud együtt érezni a közösség tagjaival.
- A kialakult konfliktusos helyzetben képes társával egyezkedni, leküzdeni a felmerülő akadályokat, megvigasztalni társát.
- Képes a sikertelenséget elviselni és a sikernek örülni.
- Képes önállóan, szabadon tevékenykedni a csoportszobában, mosdóban, önállóan dönteni, választási lehetőség esetén a rábízott egyéni feladatokat önállóan, a szabályok betartásával megoldani.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy:

- Ragaszkodik óvodájához, a kisebb gyermekekhez és a felnőttekhez, melyet érzelmekben, szavakban, tettekben hoz nyilvánosságra.
- Elfogadja a másképpen fejlődő gyermekeket, értékeli a sajátos nevelési igényű társainak sikeres próbálkozásait.
- Örül a saját és a mások sikereinek.
- Felelősségteljesen végzi a rábízott feladatokat.
- Élvezi, érzi a humoros helyzeteket.
- Boldogan várja az iskolába lépést.

- Igényévé vált a helyes viselkedés szabályainak betartása, egymást is megkérlik a szabályok betartására.
- Tudja saját képességét- külső- belső tulajdonságait, értékeit, azt is meg tudja fogalmazni, ami számára nehezebb tennivaló.

A GYERMEK- GYERMEK, A FELNŐTT-GYERMEK ÉRZELMI TÖLTÉSŰ KAPCSOLATÁNAK KIALAKÍTÁSA, AZ ÉRZELMEKRE ÉPÜLŐ KAPCSOLATTEREMTŐ ÉS MEGTARTÓ KÉPESSÉGEK FORMÁLÁSA, ERŐSÍTÉSE

A gyermekek pozitív kapcsolata csak akkor alakul ki, ha a gyermekek jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegítik az óvodapedagógusok és a gyermekközösségek. Ebben kiemelkedő szerepe van az óvodapedagógusnak, aki irányítója, s egyben társa a gyermekeknek. A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, határokkal együtt. A határokat úgy szükséges megszabni, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak.

A nevelés akkor lesz hatékony, ha az óvodapedagógus az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára- egyéni sajátosságait figyelembe véve- érthetővé, vonzóvá tudja tenni.

A felnőtt- gyermek kapcsolatában a következő elvek jelenjenek meg:

- A felnőtt próbálja átélni- elsősorban azonosulással követni- a gyermeket.
- Parancsolás helyett igyekezzon kérdezni. (Ezzel elérhető, hogy a gyermekek igénye, akarata, energiája nincs visszafogva, hanem más irányba terelhetővé válik).
- A gyermekek mágikus képzeletét vonja be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába. (A csoport szeretett bábja ehhez kiváló lehetőség).
- A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.
- A felnőtt gyermekek tevékenységéhez biztosítson nagy szabadságot a határok pontos megjelölésével. Többszöri „határátlépésnél” vezessen be konzekvenciát.
- Alakítsa ki a közösségi élet szabályait. Legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását.
- A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy a kis csoportosulásokat, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.
- A felnőtt nevelje a gyermekek érzésvilágát a kialakult konfliktusok feldolgozása során. A konfliktust feloldó megbeszéléseket kellő figyelemmel, kivárással hallgassa meg,

hogyan vélelányt tudjon mondani a történetekről úgy, hogy a gyermekek felelősségérzete erősödjön.

- A felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon. A bátorítatlan gyermekek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a legkisebb elmozdulásának, fejlődésének.
- Az agresszív gyermek ne kapjon figyelmet agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges.
- A felnőtt-gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, konstruktív megfogalmazás jelenjen meg, a kívánság megnevezésével, az ok kiemelésével. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélő partner megbecsülése, megértése, a kompromisszumkeresés. Mellőzendő a megbántás, hibáztatás, kritizálás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás.
- A gyermekek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelölge és az a szemlélete, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segít elviselni.
- Tilalom helyett a felnőttek adjanak választási lehetőséget a gyermekeknek, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és képessé váljanak a változásra. A felnőtt örömevel jelezze dicséretét, és csak félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat.
- A felnőtt használja fel a humort a szeretetkapcsolat kialakításához. A humor oldhatja a feszültséget és megszünteti a görcsöket.

Fejlődés várható eredménye óvodáskor végén:

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A gyermekeknek igényévé válik a helyes viselkedés szokásszabályainak betartása. Egymást is figyelmeztetik, megkérik a szabályok betartására.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Konfliktusos helyzetekben társaikkal egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket, de azt is meg tudják fogalmazni, mik a hiányosságaik.

- Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket. Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat. Éretté válnak az iskolába lépésre.

4.4. AZ ANYANYELV-, ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

Óvodai nevelő tevékenységünk egészében kiemelt jelentőségű az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása. A fejlődés felgyorsulásával a gyermekek is egyre nyitottabbak az információk iránt, fogékonyabbak a művészetek, tudományok felé. Modern korunkban meghatározó az értelmi fejlesztésük szempontjából, hogy egyensúlyt teremtsünk a technikák és a humánus között. Az anyanyelvi nevelés valamennyi óvodai tevékenységforma keretében megvalósul, mert a nevelés eszközeinek, és a gyermeki tevékenységrendszernek is tartalmát képezi.

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánpótlásos, spontán tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és stimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. A beszéd - mint az önkifejezés fontos eszköze -, igen szorosan kapcsolódik a kommunikációhoz, tágabb értelemben a szocializációhoz, a gondolkodáshoz, ezért feladatunk a szókincs bővítése, szófaji gazdagság megalapozása a sajátos nyelvi formák elsajátítása, az összefüggő beszédre ösztönzés. Nevelőtevékenységünk egészében anyanyelvi nevelésünk ismeretére, megbecsülésére, szeretetére kívánjuk nevelni gyermekeinket. Az anyanyelvét elsajátító gyermeknek a családja után, a mintát az óvodapedagógusok, dajkák, az óvodában dolgozó felnőttek adják. Ezért megnyilatkozásaink, viselkedésünk, bánásmódunk modell értékűek, beszédünk helyes beszédmintául szolgál. A helyes és szép beszéd mélyíti a gyermek érzelmeit, fejleszti esztétikai érzékét, előkészíti őt az irodalmi élmények befogadására.

Célunk:

- A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása. Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és kreativitás fejlesztése.
- Valamennyi tevékenységi forma keretén belül az anyanyelvi nevelés megvalósítása, helyes minta- és szabálykövetéssel.

- Bátran és helyesen, a magyar nyelv ritmusának, hangsúlyozásának, szabályainak megfelelően beszélő, érzelmeiket, gondolataikat kifejezni tudó gyermekek nevelése, akik megfelelő hangerővel, helyesen ejtett hangokkal beszélnek.
- Beszédük legyen érthető, nyelvtanilag helyes, választékos.
- Rendelkezzenek az életkoruknak megfelelő verbális és nonverbális eszköztárral. Ismerjék és alkalmazzák az anyanyelvünk által megkívánt udvariassági formákat.
- A gyermek anyanyelvi kultúrájának fejlesztése, a népszokásokhoz kapcsolódó népi mondókák, rigmusok tovább örökítése.
- Magyarságtudat alakítása, a haza tiszteletére, szeretetére nevelés. Otthonunkhoz, szülőföldünkhöz való kötődés megalapozása.

Feladataink az anyanyelvi nevelés terén:

- Megfigyeljük, felmérjük az óvodába kerülő gyermek beszédállapotát, beszéd és kommunikációs készségét, mivel az anyanyelvi nevelés terén fontos a minél korábbi preventív fejlesztés, a hátrányos helyzet felszámolása iskolás korra.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése.
- Kérdéseinkkel is fejlesztjük a gyermekek gondolkodását, beszédre ösztönözzük őket, beszédpéldákon keresztül megismertetjük őket nyelvünk szépségével, árnyaltságával, a helyes mondatszerkesztéssel.
- Kihasználjuk azokat az alkalmakat, amikor érzelmekről tehetünk megállapítást, így tudatosítjuk a gyermekekben ezen megnyilvánulások jelentését.
- A gyermekek szókincsének gazdagítása.
- Anyanyelvi játékok felhasználása a beszédfejlesztésben, az életkori sajátosságok és a fokozatosság elvének figyelembevételével.
- Felhívjuk a szülők figyelmét a beszélgetéseknek, a beszélgetéssel kísért együttes tevékenységeknek a gyermekek értelmi és érzelmi fejlődését serkentő, a szülő- gyermek kapcsolatot erősítő hatására.
- Figyelemmel kísérjük az óvodába lépéstől kezdve a gyermekek egyéni beszéd-sajátosságait és beszédfejlődését.
- A nyelviileg gátolt gyermekek esetében az okok feltárása és a fejlődés lehetőségének biztosítása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A beszéd használatára igényesek, örömet jelent számukra a verbális kifejezés.
- Érthetően, folyamatosan, összefüggő mondatokkal képesek kifejezni önmagukat.
- Minden szófajt használnak, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkotnak.
- Életkoruknak megfelelő tempóban és hangsúllyal tudják kifejezni magukat.
- Megfelelő szókinccsel rendelkeznek, amely lehetővé teszi gondolataik érthető kifejezését.
- Képesek türelmesen végighallgatni társuk mondanivalóját, párbeszédet folytatni.
- Ismerik és használják az udvariassági kifejezéseket.
- Tisztán, artikulálva beszélnek.
- Igénylik a mesét, szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak.
- Vizuális, auditív, mozgásos érzékelésük, észlelésük, valamint a keresztcsatornák működése koruknak megfelelő.
- Képesek térbeli viszonyokat felismerni, megnevezni.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett hangsúlyosabbá válik a szándékos bevésés és felidézés.
- A beszédhelyzetnek megfelelően, jól érthetően, megfelelő hangsúllyal, hanglejtéssel, hangerővel és sebességgel beszélnek, tisztán ejtik a hangokat.
- Bátran szólalnak meg, megfogalmazzák a gondolataikat, érzéseiket. Képesek folyamatos elbeszélésre, próbálkoznak a történetek logikai és időbeli sorrendjének követésével.
- Nonverbális eszközökkel színesítik közléseik tartalmát.
- Képesek párbeszédre, használják a megfelelő beszédfordulatokat.
- Kialakul beszédfigyelmük, kíváncsiak a felnőttek és társaik mondanivalójára, meghallgatják a kérdéseket és válaszolnak rájuk.

Feladataink az értelmi nevelés terén:

- Biztosítjuk a gyermekeknek a változatos tevékenységeket, melyeken keresztül tapasztalatokat szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről, építve a gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra.
- Olyan helyzeteket teremtünk, lehetőségeket biztosítunk, ahol a gyermekek maguk vizsgálódhatnak, megbeszélhetik a jelenségeket. Elgondolkodtatásra, magyarázat keresésre inspiráljuk őket a világ felfedezése közben.

- Olyan légkört, helyzetet teremtünk, melyben a gyermekek minél többször átélhetik a felfedezés örömét.
- A motivációs helyzeteket jól átgondoljuk, a tevékenységek szervezésénél ügyelünk a gyermekeket ért inger-motiváció megválasztására, megtartására.
- Megismerjük a ránk bízott gyermekek egyéni sajátosságait.
- Követjük, fejlesztjük a gyermekek képességeit, képzeteit, gyakoroltatjuk a megismerési funkciókat.
- Tapasztalatokat szerzünk a mozgásfejlettségről, ha szükséges fejlesztjük, (finommozgások, nagymozgások, szem-kéz és szem-láb koordináció, finom motorikus mozgás, térészlelés, a test ismerete jobb-bal irányok).
- A gyermek egyéni fejlesztése, az egyén fejlettségi mutatói szerint.
- Ha szükséges szakemberek segítségét kérjük munkánkhoz (fejlesztőpedagógus, logopédus stb.).

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Kialakul a gyermek szándékos figyelme, megbízható emlékezete, problémamegoldó gondolkodása.
- Elemi ok-okozati összefüggéseket, rész-egész viszonyát felismeri, tevékenységeiben gyakorolja.
- A jelenségeket globálisan szemléli.
- Síkban jól tájékozódik, ügyel az arányosságra.
- Képes rugalmas tevékenységváltásra, a figyelem megosztására.
- Felelősségtudata, szabálytudata, szabálykövetése kialakul.
- Képes a munkája eredményét előre látni, segítséggel javítja saját tévedéseit, ellenőrzi saját tevékenységét, és törekszik az önértékelésre.
- Jól tájékozódik az őt körülvevő környezetben.
- Tevékenységekben eszközhasználatuk kreatív, önálló.
- Alkotásaikban az egyéni fantáziára utaló jelek megjelennek.
- Élményeiket megjelenítik rajzaikban, szóban meg tudják fogalmazni.
- Megjelenik a tartalmában, terjedelmében fokozatosan növekvő szándékos figyelem. A cselekvő szemléletes és szemléletes képszerű gondolkodás mellett felfedezhető az elemi fogalmi gondolkodás.

Az esztétikai érzelmek alakításának feladatai:

- Az egyéni igényeket is figyelembe vevő esztétikus, higiénikus gondozás elősegítése az esztétikus megjelenés igényének fokozatos kialakítása.
- Harmonikus összerendezett mozgás indirekt gyakorlása segítse elő az esztétikus szép mozdulatok kialakulását.
- Az egészséges esztétikus környezet biztosítása segítse a szépérzék kialakulását.
- Az ízlésformálás jelenjen meg az óvodáink mindennapjaiban, a természetben, tárgy és az emberi környezetben egyaránt.
- Tevékenységekben biztosítsuk a rácsodálkozási élményeket, hogy a gyermekekben erősödjön az élménybefogadó képesség.
- Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének
- A gyermekek legyenek képesek a tárgyi, emberi, természeti környezetben észrevenni a szépet és a csúnyát.

5. A PROGRAM AJÁNLOTT NAPIRENDJE

A napi életritmus kialakítása alapvető feltétele a testi-lelki harmónia megteremtésének. Ezért az óvodapedagógus a családdal közösen alakítja ki a gyermekek napirendjét.

Tervezésnél figyelembe vesszük a gyermekek szükségleteit, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet. Az egész nap során érvényesül a folyamatosság és a rugalmasság elve.

Az óvodapedagógus teljesíti a gyermekek alapvető igényét, minden gyermekre elegendő időt szentel. Fontos, hogy személyes kapcsolatot vegyen fel a gyermekekkel.

A napirend tájékoztatást nyújt arról, hogy hogyan épülnek egymásra a különböző tevékenységek.

A csoport ajánlott napirendje:

Időtartam	Tevékenység	
7:00 - 7:30	Gyülekező	
7:30 - 9:00	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN	
	Személyes percek	J
	Szabad játék	
8:00 – 8:45	Folyamatos tízórai	Á

9:00 - 10:30	Játékba integrált teendők, tevékenységek Egyéni testápolási teendők Egyéni verselés, együttes mesélés, dramatikus játék tevékenységek Kis létszámú rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Csoportos ének-zenei, környezet tevékeny megismerése Képességek fejlesztése, élményszerző tevékenységek	T É K
10:30 - 12:00	JÁTÉK A SZABADBAN Csoportos, környezet tevékeny megismertető élmény- és tapasztalatszerzések, séták Közös énekes játék az udvaron Mindennapi edzés: kocogás, futás egyéni teherbírás szerint	J Á T É K
12:00 - 13:00	Ebéd Testápolási teendők	
13:00 - 16:00	Pihenés, alvás mesével, altatódallal Testápolási tevékenységek Uzsonna	
14:15 - 15:00	TEHETSÉGMŰHELYEK Kis létszámú, differenciált tehetséggondozó műhelyek megtartása • Néptánc • Ovi-foci • Ovi-jóga • Gyermekhuszár- és Tüzér Bandérium • Hittan	

6. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGKERETE

6.1. HAGYOMÁNYŐRZÉS, NÉPSZOKÁSOK

Célunk:

- A gyermekek fejlődésének elősegítése a néphagyomány – ápolás gazdag eszköztárával.

Feladatunk:

- A néphagyomány őrzése.
- A népi kultúra megismertetése, ápolása.
- Lakóhelyünk hagyományainak, szokásainak megismertetése.

Ez a program a hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását az óvodapedagógusok feladatának tekinti. Az óvodapedagógus beépíti a gyermekek nevelésébe mindazon értékeket, amelyeket a környezet megőrzött, vagy a folklór az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart. Megteremtjük azt a miliőt, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves részeként van jelen a hagyományápolás.

Az óvodapedagógus ismer sok népi játékot, népmesét, népdalt.

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez az óvodapedagógus a gyermekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítja a változatos tevékenységet. Az óvodapedagógus a hagyományápolás tartalmát minden esetben a helyi tradícióknak megfelelően variálja.

A hagyományok ápolása közben történő együtt játszás, együtt munkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep külsőségeivel együtt sem lesz merev, erőltetett, hanem vidám hangulatú, felszabadult együtt játszás. Így az óvodapedagógusok, a szülők több szerepet vállalhatnak, hogy a gyermekeknek igazi élményt jelentsenek ezek a jeles napok.

6.2. JELES NAPOK

Az őszi jeles napjai	
Őszi ovigaléria megnyitó	Szeptember eleje
Szent Mihály napja	Szeptember 29.
Népmese napja	Szeptember 30.
Szüret	Szeptember utolsó két hete
Őszi ovikoncert	November vége
Tél jeles napjai	
Téli ovigaléria megnyitó	November eleje
Advent	November 30. utáni első vasárnaptól, a negyedik vasárnapig
Mikulásvárás	December 6.
Karácsonyvárás	Advent első napjától december 24-ig
Farsang	Vízkeresztől hamvazószerdáig
Téli ovikoncert	Február utolsó hete
Tavaszi jeles napjai	

Tavaszi ovigaléria megnyitó	Március első hete
Húsvét	Tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltése következő vasárnap
Május eleje	Május 1.
Pünkösöd	Húsvét után 50. napon
Tavaszi ovikoncert	Május utolsó hete

ŐSZ JELES NAPJAI:

Szent Mihály napja: Mihály napi vásár

- A csoportok névcúfolókat, vásári kikiáltókat, rigmusokat tanulnak. Vásárfiát készítenek, egyszerű népi játékokat játszanak. Részt vesznek a vásári forgatagban. Ismerkedhetnek a népi hangszerekkel, népzenevel.
- A nagyobbak segítséggel rendezik be a vásár helyszínét, árulják portékáikat.
- Szüleikkel együtt vegyenek részt a Szent Mihály napi vásár forgatagban.

Népmese napja

- A magyar népmese értékeinek hangsúlyozása.
- Az óvodapedagógusok egy kiválasztott népmesét feldolgozva (bábozás, dramatizálás) előadnak az óvodába járó gyermekeknek.

Szüret

- A 3-4 éves gyermekek éneket hallgatnak almáról, szőlőről, szüretéről. Szemeztetik a szőlőt, megkóstolják a mustot.
- A 4-5 éves óvodások egyszerűbb énekes játékokat ismernek meg, gyűjtik, válogatják az őszi gyümölcsöket. A szőlő szemeztése és a kóstoltatás mellett népzenei próbálgatják a táncos mozdulatokat.
- Az 5-6-7 évesek megszervezik a szüretet óvodapedagógusaik segítségével. Szemezik, préselik a szőlőt. A szürethez kapcsolódóan verset, mondókát, dalos játékot tanulnak.
- Szüretelést kezdeményeznek az óvodapedagógusok a családoknál.
- Aktív részesei a mulatságnak: táncolnak, énekelnek, szüreti népi játékot játszanak.

TÉL JELES NAPJAI:**Advent**

- **Az adventi gyertyagyújtás napjai:** aktuális adventnek megfelelően pénteki napokon.
 - A gyertyagyújtásra ünnepi műsorral készülnek a csoportok.
 - A gyermekek megismerkednek az advent jelképeivel: koszorú, naptár.
 - Karácsonyi hangulatteremtés koszorúkészítéssel, mézeskalácssütéssel.
 - Adventi vásárt szervezünk, melynek a gyermekek aktív résztvevői.
- **Borbála nap:** december 4.
 - Borbála napon vízbe tett cseresznyeágot folyamatosan figyelemmel kísérünk.
- **Mikulás:** december 6.
 - Mikulás versek, dalok tanulása.
 - Rövid dalt, mondókát vagy verset tanulnak a Mikulást várva.
- **Luca nap:** december 13.
 - Luca búzát ültetünk, melyet folyamatosan figyelemmel kísérünk.

Karácsonyvárás

- Minden csoport a korcsoportjának megfelelő énekkel és verssel készül a közelgő ünnepre; olyan verseket és énekeket kell alternatívaként felajánlani a gyermekeknek, amely az életkori és egyéni sajátosságoknak megfelel, és a gyermek oly mértékben lesz képes elsajátítani, hogy a családi körben megrendezett ünnep keretei közt egyedül is el tudja mondani, énekelni – az óvodapedagógus segítségével.
- A csoportok *jelképes* ajándékot készítenek (a gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevételével), amivel a szüleiket, testvéreiket ajándékozzák meg otthon szentestén.
- Óvodai karácsony – nyitott rendezvény.

Farsang

- Jelmezbe öltöznek, utánozzák az óvodapedagógus táncos mozdulatait. Részt vesznek farsangi játékokban, dalt, vagy mondókát tanulnak. Tréfás mesét, éneket, verseket hallgatnak. A csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében, maszkjuk elkészítésében segítenek.
- Közös farsangi mulatság az óvoda aulájában, a csoportok részvételével.

TAVASZ JELES NAPJAI:**Húsvét:**

- Az első tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap.
- Ismerkednek és gyakorolják a néphagyományt, locsolóverset tanulnak, tojást festenek, locsolkodnak az óvodapedagógusok segítségével.
- Csoportok díszítése.
- Családi sportnapot délután tartunk.

Pünkösöd:

- A pünkösdről hallgassanak mondókákat, óvodás énekeket, nézzenek olyan képeket, amelyek a pünkösödölést bemutatják.

A néphagyományok tartalma az egyes tevékenységekben	
Vers, mese, dramatikus játék	Ölbeli játékok, mondókák, népmesék, szólások, közmondások, rigmusok, névcsúfolók, találós kérdések
Ének – zene, énekes játékok, gyermektánc, zenehallgatás	Mondókák, énekes gyermekjátékok, gyermektáncok, népdalok, hangszeres népzene
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Tárgykészítő népi játékok, sodrások, fonások, szövések, gyöngyfűzés, agyagozás, mézeskalács – sütés, nemezelés
Mozgás, mozgásos játékok	Ügyességi és sportjátékok
Környezet tevékeny megismertetése	Időjósítások gyűjtése a jeles napokhoz

6.3. ÉVSZAKNYITÓ OVIGALÉRIA

Az Ovigalériaért felelős óvodapedagógusok a nevelési évet megelőző hónapokban felkeresik a Fonyódon élő művészeket, az óvodánkba járó gyermekek művész szüleit, nagyszülőket és megtervezik az **Ovigaléria időpontjait**. Az Évszaknyitó Ovigalérián az óvodába járó gyermekek vesznek részt. A szervezési feladatok elvégzését a megbízott csoportok óvodapedagógusai, a gyermekek és a dajka nénik végzik, oly módon, hogy nevelési év elején egyeztetnek az óvodapedagógus kollégákkal.

Élmény- és tapasztalatszerzés megnevezése	Felelős (csoport)
A művész felkérése.	Ovigaléria-felelősök
A kinyomtatott meghívók szétosztása a csoportoknak	Megbízott csoportok 5-6-7 éves gyermekei
Ajándék vásárlása, készítése, csomagolása. Ajándék átadása a művész számára.	Megbízott csoport óvodapedagógusai Megbízott csoportok 5-6-7 éves gyermekei
Szeretettüzenet készítése a művész számára.	Megbízott csoport óvodapedagógusa
A meghívók kifüggesztése a faliújságokra.	Minden csoport a saját öltözőjében a központi faliújságra helyezi
Az előző kiállítás leszedése, a galéria takarítása. A galéria újbóli berendezése.	Megbízott csoportok óvodapedagógusai és a gyermekek
A megnyitó napján a padok elhelyezése az aulában és a kézműves foglalkozás helyszínének berendezése.	Megbízott csoportok óvodapedagógusai a gyermekek és a dajka nénik
A művész fogadása, köszöntése énekkel, verssel.	Csoportonként a gyermekek
A művész megajándékozása	Megbízott csoportok gyermekei
A megnyitó és a kézműves foglalkozás helyszínének rendbe tétele.	Megbízott csoportok
	Megbízott csoport óvodapedagógusai, a gyermekek és a dajka nénik

6.4. ÉVSZAKZÁRÓ KONCERT

Az Évszakzáró koncert-felelős óvodapedagógus a nevelési évet megelőző hónapokban egyeztet a Fonyódon élő művészekkel, kórusokkal, az óvodánkba járó gyermekek művész szüleivel, nagyszülőkkel. Megtervezik a koncertek időpontjait és az **évszak lezárásához** legjobban illeszthető zenei témát, és a megszólaltatott hangszereket. **Az Évszakzáró koncerten az óvoda összes gyermeke részt vesz.**

A szervezési feladatok elvégzését megosztják az összes csoport között oly módon, hogy nevelési év elején egyeztetnek az óvodapedagógus kollégákkal.

Élmény- és tapasztalatszerzés megnevezése	Felelős (csoport)
A művész/művészek felkérése.	Évszakzáró koncert-felelős
A kinyomtatott meghívók szétosztása a csoportoknak	Megbízott óvodai csoportok évszakonként váltakozva
Ajándék vásárlása, készítése, csomagolása. Ajándék átadása a művész/művészek számára.	Megbízott óvodai csoportok évszakonként váltakozva
Szeretettüzenet készítése a művész/művészek számára.	Megbízott csoport óvodapedagógusa
A meghívók kifüggesztése a faliújságokra.	Minden csoport a saját öltözőjében a központi faliújságra helyezi
A koncert napján a padok elhelyezése az aulában és a koncert helyszínének berendezése.	Dajka nénik
A művész/művészek fogadása, köszöntése énekkel, verssel.	Megbízott óvodai csoportok
A koncert helyszínének rendbe tétele.	Megbízott óvodai csoportok, dajka nénik

6.5. HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEINK ÉS RENDEZVÉNYEINK

Őszi rendezvényeink	
Tök jó nap!	október első hete
Márton nap	november 11.
Téli rendezvényeink	
Betlehemezés	
Szülők bálja- Rózsa-bál	január utolsó hete
Tavaszi rendezvényeink	
Március 15.	
Víz világnapja	március 22.
Föld napja	április 22.
Népviselő napja	április 24.
Anyák napja	május első –második hete
Madarak és fák napja	május 10.
Gyermeknap	május utolsó hete
Májusfa kitáncolás	május vége, gyereknap
Évzáró kerti mulatság, Apák napja	május utolsó, június első hete
Iskolába készülő nagycsoportosok búcsúztatása	június első hete
Kirándulások	június első hete

Őszi rendezvényeink:**Tök jó nap!**

- Beszélgetés a helyi „Tök jó nap!”-ok szokásairól.
- Hirdessünk tökgyűjtést, készítsünk töklámpást, tegyünk bele mécsest és az elkészített műveket az óvodai és a városi „Tök jó nap!” keretein belül állítsuk ki.
- Süssünk sütőtököt!

Márton nap

- Minden gyermek részére kis lámpásokat készítünk, amelyeket a gyermekek hazavihetnek az ünnep után.

Márton nap

- Minden gyermek részére kis lámpásokat készítünk, amelyeket a gyermekek hazavihetnek az ünnep után.
- Az óvoda bejárataihoz is lámpásokat helyezünk, és persze a nagyméretű lúd sem maradhat el. Énekekkel, mondókákkal készülünk az ünnepre, melyet csoportok projekt módszerrel dolgoznak fel.
- Az óvodapedagógusok ismertetik ennek a napnak a jelentőségét, eredetét.
- A meggyújtott kis lámpáscskákkal, énekelve körbe sétáljuk a szülőkkel közösen a Katolikus templomot, ahol táncházat rendezünk.
- A néphagyományhoz kapcsolódóan libazsíros kenyérrel és teával látjuk vendégül a családokat.
- A településen szép látványt nyújt a lámpásokkal hazafelé ballagó gyermekek serege.

Téli rendezvényeink:**Betlehemezés**

- Nézegessünk képeskönyveket a Betlehemi királyokról, és meséljük el a történetet.
- Betlehemi történet dramatizálása az óvodai karácsonyi ünnepély keretein belül, bemutatása az óvoda többi csoportjának.
- Megfelelő jelmezek, kellékek biztosítása a magas szintű művészi élmény nyújtásához, a közös élményekkel teli délelőttől.
- A már hagyománnyá vált városi karácsonyi ünnepségen, az óvoda karácsonyi ünnepén és az Alapszolgáltatási Központ időseinek a dramatizált játék előadása.

Szülők Bálja – Rózsa bál

- Évente megrendezésre kerül a Fonyódi Óvodáért Közhasznú Alapítványi bálja, amellyel az óvoda anyagi, tárgyi lehetőségeinek kibővítésére, továbbá közösségépítésre ad lehetőséget.

Tavaszi rendezvényeink:**Március 15.**

- Az óvodapedagógusok élmény-és tapasztalatszerző sétákat szerveznek.
- A csoportok nemzeti színbe burkolóznak.
- Gyűjtünk képeket, könyveket, verseket, március 15-éről szóló zenei alkotásokat, amelyek az ünnepre emlékeztetnek.

- Az óvodapedagógusok felkészülnek az ünnepet méltató március 15.-ére versekkel, énekekkel, melyeket a gyermekek az ünnepi napon mondanak el. A közeli emlékhely felkeresése.

A víz világnapja

- Elsődleges feladatunk a gyermekek figyelmét felhívni a víz védelmére, a takarékoskodás fontosságára.
- Könyveket, képeket nézegetve csodálhatják meg a Földön előforduló vizeket, azok élővilágát. Meséinket, verseinket, játékainkat, barkácsolásainkat a vízhez kapcsolódó tartalommal töltjük meg. A játékokkal, kísérletekkel próbáljuk meg érzékeltetni azt, hogy a víz minden területen nélkülözhetetlen. Törekszünk arra, hogy a gyermekek életkoruknak megfelelően minél több tapasztalatot szerezzenek a vízzel kapcsolatban.
- Séta a Balaton partra. Beszélgetés a víz élővilágáról, a Balaton védelméről.
- A víz világnapja alkalmából, házi kiállítás rendezése a gyermekek műveiből, az aulában.

A Föld napja

- Megelőző napokban már beszélgetünk a Földről (bolygó, levegő, fény stb.). Földünk védelméről, beszélgetünk a környezetszennyezésről, és arról is, hogy hogyan óvhatjuk meg bolygónkat.
- Beszélgetünk a szelektív hulladékgyűjtés fontosságáról, elsétálunk a kupakgyűjtő szívhöz és belehelyezzük a gyermekek által gyűjtött kupakokat.
- Magas ágyásokba veteményezés, ültetés és a növények ápolása, gondozása.

Népviselet napja április 24.

- A tehetséggondozó foglalkozásként működő népi gyermekjáték alkalmaihoz kapcsolódva e napon kiállítást szervezünk az aulában.
- Kérjük a gyermekeket és a pedagógusokat, aki teheti, öltözzön népviseletbe, vagy jelenítsen meg egy részletet a ruházatán (szoknya, mellény, blúz, ing, vagy csak egy pántlika) és vegye fel egy mai ruhával kombinálva.

Anyák napja - május első és második hete

- Csoportok ünnepi alkalomra való díszítése.
- Édesanyáknak, nagymamáknak ajándék készítése.
- Ünnepség az édesanyák, nagymamák részére csoportonként.

Madarak és fák napja

- Felhívjuk a gyermekek figyelmét a fák fontosságára, a madarak védelmének feladatára. Sok témát kínál az alkalom, a természet megismerésétől, az egyes fajok jellegzetességeinek tudatosításán át, a természetvédelem körébe tartozó tevékenységek népszerűsítéséig.
- Megbeszéljük, a madarak és fák általános jellemzőit, miért fontosak az ember számára, hogyan tudjuk védeni őket.
- Séta a közeli erdőbe, ahol játékos vetélkedőt szerveznek az óvodapedagógusok a csoportoknak.

Gyermeknap

- Szabadtéri programok szervezése: homokvár építés, fagyizás, csillámtetoválás, stb.
- Mozgásos vetélkedők a gyermekek szüleivel közösen.
- Nyílt délután, a gyermekek családjainak fogadása, a gyermekeknek számos érdekes program szervezése.

Májusfa állítás-kitáncolás

- Beszélgetünk a naphoz kapcsolódó hagyományokról (udvarlás, tavaszi újjászületés).
- A fiúk segítségével állítjuk fel a májusfát, melyet krepp papír csíkokkal, színes selyemszalagokkal díszítünk.
- Az óvodai gyermeknap keretein belül, az óvoda minden csoportja együtt körjátékozik, énekel, táncol a fa körül.

Évzáró kerti mulatság, Apák napja: május utolsó– június első hete

- Közösen elénekeljük, eljátsszuk az év közben tanult dalos játékokat, elbúcsúztatjuk az iskolába induló nagycsoportosokat, a családokat megvendégeljük.
- Édesapákat köszöntjük egy-egy verssel, énekkel. Édesapáknak készített ajándékok átadása.

Ballagás, az iskolába készülő nagycsoportosok búcsúztatása: június első hete

- Közösen, ünnepi keretek között köszönünk el az iskolába menő gyermekektől.

Kirándulások

- Iskolába készülő nagycsoportosok részére az Alapítvány által támogatott kirándulás.
- Csoportos kirándulás az óvodapedagógusok által szervezve.

- Sétahajózás a Balatonon.

Az óvodapedagógusok a módszertani szabadságukkal, saját ötleteikkel élve emlékeznek meg a kiemelt napokról.

7. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

7.1. JÁTÉK, JÁTÉKBA INTEGRÁLT TANULÁS

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzetársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi, pszichikus szükséglete, melynek minden nap, visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

„A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, tájékozódó tevékenységgé.” – írja Az Óvodai nevelés országos alapprogramja.

A tevékenység célja:

- A gyermekek szabad képzeletének elősegítése.
- Egyéni vágyaik és ötleteik kibontakoztatása.
- Élmények eljátszásával a belső feszültségek oldása.
- A gyermek szabad játékválasztásának a tiszteletben tartása.
- A gyermek személyiségfejlesztésének és képességfejlesztésnek a megvalósítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása. (megfelelő hely, légkör, idő, eszköz)
- A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- A gyermekek beszédképességének és társas kapcsolatainak fejlesztése a játékszituációkban.
- Az óvodapedagógus játéksegítő, játékirányító metódusainak alkalmazása.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása:Megfelelő légkör biztosítása:

Az óvodapedagógus a játékhoz szükséges nyugodt, bizalmat sugárzó és biztonságot nyújtó légkör kialakítására és fenntartására törekszik, amelyben a gyermek jól érzi magát.

A gyermekek szabadon dönthetnek abban, hogy kivel játszanak, milyen játékot választanak, milyen témát dolgoznak fel, milyen eszközzel jelenítik meg azt, milyen helyet választanak, és mennyi ideig tart a játékuk. Az alkotó légkört tovább fokozhatja a kellő időben nyújtott segítség, megerősítés, ötlet.

A csoportban csak annyi szabályt vezetünk be, ami segíti a nyugodt, rugalmas, oldott légkör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle manipulációt, az elképzelések valóra váltását.

A különböző típusú játékokhoz szükséges hely biztosítása:

A különböző típusú játékokhoz szükséges helyet a gyermekek szükség szerint önállóan, vagy amíg erre nem képesek, az óvodapedagógus segítségével alakítják ki. A csoportszobákban helyet kapnak a variálható és elkülönített kuckók.

A programban – jelentős szerepe miatt – kiemelkedik a különösen esztétikus és meghitt mesesarok, amely egyúttal a dramatikus játék és bábozás helye.

Az intellektuális érzelmeket kiváltó tapasztalatszerzések során összegyűjtött tárgyakat, terméseket, növényeket, képeket a kincseket őrző sarokban helyezünk el, amit a gyermekek alakítanak ki, és rendeznek különböző szempontok alapján.

A rajzolásnak, festésnek, szövésnek, tárgykészítő népi játékoknak állandó helye van, s az ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök mindegyik játékidőben a gyermekek rendelkezésére állnak.

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért arra ösztönözzük őket, hogy minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak.

A játékhoz szükséges idő:

A játékhoz szükséges időt a folyamatos napirend, a játékba integrált tanulásfelfogás jól segíti.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenlétével biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, ösztönző magatartásával éri el. Előtérbe helyezi a szabad játék

túlsúlyának érvényesülését. Törekszik arra, hogy minél több időt töltsenek gyermekeink az udvari játéktevékenységgel.

Játékeszközök biztosítása:

Az óvodapedagógus a játékhoz olyan eszközöket biztosít, amelyek ízlésesek, praktikusak, alkotó készségek kialakulását fejlesztik, színesek, jó minőségűek, ötletesek és elindítják a gyermeki fantáziát. Minden játékfajtahez eszközöket kínál, valamint lehetőséget teremt a gyermekeknek játékeszközök és kellékek készítésére. Az eszközöket a gyermekek számára hozzáférhető módon, biztonságukra figyelve helyezi el. A gyermekek nagymozgását az udvari játékok elégítik ki. Ha az időjárás engedi, az udvaron barkácsolhatnak, rajzolhatnak, festhetnek.

A 3-6-7 ÉVES KORBAN MEGJELENŐ JÁTÉKFAJTÁK, S AZOK TARTALMÁNAK, MINŐSÉGÉNEK ALAKÍTÁSA, GAZDAGÍTÁSA, A GYERMEKEK EGYÉNI IGÉNYEINEK, SAJÁTOSSÁGAINAK FIGYELEMBEVÉTELÉVEL:

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták, folytatódik az a manipulálás, amely a játékeszközök rakosgatásában érhető utol, vagyis a **gyakorlójáték**. Ezért módot adunk a gyermekeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, mert a véletlen cselekvéshez kapcsolódó „AHA” élmény sokféle felfedezési lehetőséget tartogat számukra. Ez az örömezés ad alapot a cselekvés többszöri megismétléséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Ezek a tevékenységek jól fejlesztik a szem-kéz koordinációt, erősen hatnak a laterális dominancia kialakulására.

Az óvodapedagógus érdeklődéssel kíséri a gyermekek halandzsáit. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmet kelt.

Az udvaron legyen biztosított a gyakorlójáték lehetősége a gyermekeknek. Erre legalkalmasabb a homok, kavics és olyan kisebb-nagyobb tárgy, amelyet a gyermek saját szabályai szerint rakosgathat.

Az óvodapedagógus elősegíti a gyermekek játékának tovább fejlődését. Így már a legkisebbeknél is megjelenik a **szerepjáték**. Az óvodapedagógus szerepeket szervez és vállal, hogy a megformálás mintát adjon a közös cselekvésekhez. A kicsik játékában teret kap a feltételek biztosítása - a papás-mamás játék, a fodrászos, orvosos, kalauzos játék – ezek mindegyike egyszerű mozzanatokat jelenít meg együttlét, együtt mozgás formájában. Az óvodapedagógus engedi, hogy a gyermekek a tereket önállóan is kialakíthassák.

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a **dramatikus játéknak, bábozásnak**. A mesék megelevenítésében részt vesz az óvodapedagógus, modellt ad egy-egy szereplő megformálásához.

Kezdetben minél több kelléket használunk a képzeleti képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség, önkifejezés fokozása érdekében.

A bábozás először az óvodapedagógus előadásával jelenik meg az óvodában. A csoportnak kedvenc bábót készítünk, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat.

A gyermekek a **konstrukciós játékaikban** minél gyakrabban éljék át az „én készítettem” alkotás örömét, mert ez az érzés további felfedezésre sarkallja. Ennek eredménye lehet a sokféle formájú játékelemből kialakított forma-, szín- és térvariált gazdagság.

A többi játékfajtákhoz kapcsolódva jelenjen meg a **barkácsolás**, elsősorban az óvodapedagógus által barkácsolt kellékek készítésével, amit a gyermek aktív bevonásával hoz létre. A barkácsolásba érdemes bevonni a szülőket, ezáltal is erősítjük a kapcsolatokat.

Az óvodapedagógus ajánlja fel **szabályjátékot**, amit a gyermekek könnyen elsajátítanak, szabályait betartanak, és szívesen, önállóan is kezdeményeznek. Ilyenek a logikai játékok, társasjátékok, mozgásos, ügyességi játékok, amelyek kiválóan fejlesztik a gyermek matematikai alapképességét.

A gyermekek játékát folyamatosan megfigyelve rengeteg értékes információk birtokába jutunk. Ezért a gyermekek játék közbeni beszédének, viselkedésének, magatartásának, társas kapcsolatainak, mozgásának, értelmi képességeinek nyomon követését a gyermekek személyiségdossierjában, a **Gyermektükörben** rögzítjük.

A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játéksituációkban:

A játék számos lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszédek kialakítására, ezért nagyon sokat beszélgetünk a csoportban. Az óvodapedagógus beszéde modellértékű a gyermek számára a szókapcsolatok, a kommunikáció, a nonverbális jelzések (mimika, gesztus), a beszéd hatáselemeinek (hanglejtés, hangsúly, hangerő, ritmus, dallam, szünet) megfigyelése tekintetében. A hangszínnel, hangerővel bánni tudást leginkább a dramatikus játék segíti. Az óvodapedagógus által kezdeményezett anyanyelvi játékok adnak mintát az artikuláció, szókinés, kifejezőképesség fejlesztéséhez (pl.: hangutánzó játékok, fonémahallás-fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok stb.), ezért ezeket a játékokat nap, mint nap játsszuk.

Az óvodapedagógus játékségítő, játékirányító metódusainak alkalmazása:

Az óvodapedagógus játékségítő metódusai szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetén, vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldók, az óvodapedagógus irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni. A kiscsoportosok esetében – ha szükség van rá – játékot kezdeményező, modellnyújtó játszótárs. Ebben a játékhelyzetben is támogató, engedő és elfogadó. Segít azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények. Feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszással, támogató, motiváló, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el, hogy a játék elmélyült, élményszerű és fejlesztő legyen.

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS JÁTEKSEGÍTŐ, KEZDEMÉNYEZŐ, EGYÜTT JÁTSZÓ, TÁMOGATÓ, SERKENTŐ, ÖSZTÖNZŐ JÁTEKIRÁNYÍTÓ METÓDUSAINAK ALKALMAZÁSA

Az óvodapedagógus játékségítő metódusai szituációtól függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetén követjük a játék alakulását, szemlélődünk, hagyjuk a gyermekeket szabadon, egyéni elképzeléseik, ötleteik alapján játszani. A kiscsoportosok esetében – ha szükség van rá – játékot kezdeményezünk, modellnyújtó játszótárs. A kevésbé kreatív gyermekeket ötleteinkkel, javaslatainkkal segítjük. A játékba csak abban az esetben avatkozunk direkt módon be, ha a gyermekek durvák egymással, vagy ha veszélyeztetik egymás testi épségét és nyugodt játékát.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:**A gyermek ismeri:**

- A játéktevékenység csoportban elfogadott szabályait.
- A játékok helyét, a játékok megóvására vonatkozó tudnivalókat.

A gyermek képesek:

- A gyermekek képesek elmélyülten, kitartóan több napon keresztül egyazon játéktémában részt venni.
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szimbolikus és szabály játék.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, és bábokkal is el tudják játszani.
- Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- Betartják a játékszabályokat.
- Vigyáznak a játékeszközökre.
- Készek elfogadni játszótársaik elgondolásait, együttműködők.

A gyermek attitűdjére jellemző, hogy:

- Kíváncsi mások kreatív játéktevékenységére.
- Élvezettel hoz létre bonyolult építményeket, konstrukciókat, és abban tud gyönyörködni.
- Játéktevékenységben együttműködő, segítő, figyelmes társ.
- Interakciója színes, kedves, kulturált és érthető.
- Sokszor jelét adja annak, hogy kijátszotta magát, és boldog a játéktevékenység végén.
- Szüleinek gyakran beszél a játékélményeiről.
- Igénye a több napon keresztül tartó játéktémában való elmélyülés.

7.2. JÁTÉKBA INTEGRÁLT TANULÁS

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. A tanulás sok mozgással és játékkal alakítható.

Célunk:

- Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendszerezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.
- A gyermekek a játékba integrált tevékenységeik során szerzett tapasztalatok, élmények alapján tanulnak egyenként, kisebb csoportokban vagy az egész csoporttal együtt.

Feladatunk:

- A gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.
- Megfelelő mennyiségű és minőségű ingerhatással a gyermeki kíváncsiság felkeltése, kielégítése.
- Problémahelyzet biztosításával a gyermek problémamegoldó, önálló gondolkodásának fejlesztése.

- Személyre szabott, pozitív értékeléssel a gyermeki személyiség kibontakozásának segítése.
- A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a szabad játékban, és a játékba integrált tanulás során.
- A foglalkozások céloknak megfelelő, logikus felépítése.
- A gyermekek tudatos motiválása, aktivizálása.

A tanulás lehetséges formái:

- Az utánzásos minta – és modellkövetés és magatartás – és viselkedéstanulás, szokások alakítása.
- Spontán játékos tapasztalatszerzés.
- Játékos, cselekvéses tanulás.
- A gyermeki kérésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés.
- Az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedeztetés, ráébredés („AHA –élmény átélése), gyűjtögetés, kísérletezgetés, elemezgetés, rendszerezés.
- Gyakorlati problémamegoldás.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás megszervezése:

A tanulási képességek (értelmi képesség, érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, képszerű szemléletes gondolkodás) fejlődését a teljes óvodai élet elősegíti, az ismeretek szerzésének és feldolgozásának elsődleges színtere a játék. Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermekek kérdéseire, válaszaira épülő ismeretszerzést is magában foglalja, valamint az általa kezdeményezett egyéni fejlesztés, amely számos probléma és feladatmegoldás lehetőségét adja a gyermekek számára. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, és ehhez igazítja a tevékenységek tempóját, időtartamát, módszereit. Szükség esetén rugalmasan változtat előzetes tervein. Épít a gyermekek szükségleteire, kíváncsiságára, igyekszik fenntartani érdeklődésüket. A gyermek hibáit, tévesztéseit, mint a tanulási folyamat részét kezeli, az egyéni megértést elősegítő módon reagál rájuk. A tanulási folyamatot változatos tevékenységek általi személyiségfejlesztésnek tekinti. Nevelőmunkájában fontos szerepet kapnak az önálló gyermeki feladatok, amelyek lehetővé teszik a kitartás, önismeret, önbizalom, döntéshozatal és felelősségvállalás fejlesztését.

A tanulási folyamatban a problémahelyzetek által tapasztalatokhoz, ismeretekhez jut felfedezőként a gyermek. Érdekes, ösztönző körülmények teremtésével a gyermek megtalálja az ön maga számára legmegfelelőbb tevékenységi, tanulási helyzetet. Sok- sok próbálkozásra kísérletezésre, saját tapasztalatszerzésre kap lehetőséget, hogy az ismeretei bővüljenek, elmélyüljenek. A gyermekek bátran kérdezhetnek, a kérdéseikre mindig választ kapnak. Választhatnak különböző tevékenységek között, de amit elkezdtek, azt próbálják befejezni, az óvodapedagógus biztatása, ösztönzése segítségével.

A tervezett tanulási tevékenységet az évszakok, jeles napok, ünnepek köré szervezi, komplex módon közvetít ismerettartalmakat. A tanulás színterei változatosak, lehet az udvar, kirándulás, séta, csoportszoba, amit a téma, az idő is meghatároz. Egyéni, mikro csoportos és az egész csoportnak szóló tevékenységeket szervez. Kihasztnálja a játékból adódó spontán helyzeteket is.

A gyermekek tapasztalatainak, ismereteinek elemzésére, rendszerezésére alkalmat biztosít. A tanulási folyamatban épít az egyéni élményekre, az önálló feladatmegoldásokra (otthon, óvodában). Az óvodapedagógus felismeri a gyermekek tanulási, magatartási problémáit, szükség esetén szakmai segítséget kínál számukra, a megfelelő szakembertől segítséget kér. A napi szervezett tanulási időkeretet a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez, igényeihez és figyelméhez igazítja.

A tevékenységekben megvalósuló tanulási folyamatok reális értékelése:

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását. A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért törekszünk arra, hogy mindegyik gyermek, mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerüljük a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy stb.) helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét és tettét emeljük ki.

Alkalmazzuk a differenciált értékelést és a jutalmazás sokféle módszerét: simogatást, megerősítő pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést egyénileg, a csoport előtt és a szülőknek egyaránt.

Törekszünk arra, hogy minden gyermek megismerje testi, lelki, szellemi értékeit, (de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai), így kialakul reális önértékelése.

A tanulási folyamatban is csak akkor segítünk a gyermekeknek, ha kérik a segítséget, mert elakadtak a probléma megoldásában, hiszen kreativitásuk úgy fejlődik, ha mindent önállóan próbálnak megoldani.

JAVASLAT A GYERMEKEK HETI RENDJÉNEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ

(A 3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas, csak az időkerete változik)

	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA	CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK
Délelőtti játékba integrált tanulás	Verselés, mesélés dramatikus játék	Verselés, mesélés dramatikus játék	Verselés, mesélés dramatikus játék	Verselés, mesélés, dramatikus játék	Verselés, mesélés dramatikus játék
	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc képességfejlesztés	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka		Mozgás, mozgásos játék	
	Futás, kocogás	A külső világ tevékeny megismerése Futás, kocogás	A külső világ tevékeny megismerése Futás, kocogás	A külső világ tevékeny megismerése Futás, kocogás	Futás, kocogás
Délutáni játékba integrált tanulás	Egyéni fejlesztések, tehetségműhelyek	Egyéni fejlesztések, tehetségműhelyek	Egyéni fejlesztések, tehetségműhelyek	Egyéni fejlesztések, tehetségműhelyek	Egyéni fejlesztések, tehetségműhelyek

A külső világ tevékeny megismerésének időpontja a téma függvényében változhat. E tevékenység keretén belül fejlesztjük a matematikai képességeket.

A SZERVEZETT TANULÁS FORMÁK

(A 3-6-7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas.)

Kötelező	Mozgás Ének, zene, énekes játék, gyermektánc udvaron vagy tornateremben
Közvetve kötelező	Verselés, mesélés, dramatikus játék

Kötetlen	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka A külső világ tevékeny megismerése Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Egyéni fejlesztések
-----------------	--

A SZERVEZETT TANULÁS MUNKAFORMÁI

Frontális	Mozgás Verselés, mesélés, dramatikus játék Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Futás, kocogás
Mikro csoportos	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka A külső világ tevékeny megismerése
Kis létszámú differenciált fejlesztések	Tehetséggondozó műhelyek
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint

A SZERVEZETT TANULÁS IDŐKERETEI

Korosztály	Verselés, mesélés, dramatikus játék	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc, zenehallgatás	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	Mozgás	A külső világ tevékeny megismerése
3-4 évesek	Naponta 5-10'	Heti 1x 10-15'	Heti 1x 10-15'	Heti 1x 10-15'	Heti 1x 10-15'
4-5 évesek	Naponta 10-15'	Heti 1x 15-20'	Heti 1x 15-20'	Heti 1x 15-20'	Heti 1x 15-20'
5-6-7 évesek	Naponta 15-20'	Heti 1x 30-35'	Heti 1x 30-35'	Heti 1x 30-35'	Heti 1x 30-35'

A 3-4 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 35'.

A 4-5 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 45'.

A 5-6-7 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 65'.

A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES TANULÁSI MÓDSZEREK

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Az óvodapedagógus eljárásait változtatatosan,

mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombinálja. A játékoság, a felfedeztetés, ráébredés lehetősége, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemeztetés, rendszerezés gyakran megjelenik a tevékenységekben. Az óvodapedagógus módszertani kultúrájának kiművelésére törekszik.

ALAPELVEK A TANULÁSI FOLYAMATOK ÉRTÉKELÉSÉHEZ

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért arra törekszünk, hogy mindegyik gyermek minden nap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerüljük a sztereotip értékeléseket (ügyes vagy stb.), helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét, tettét emeljük ki. A differenciált, árnyalt értékelést alkalmazzuk. Ezzel a gyermekek értékorientált nevelését segítjük.

Sokféle módon jutalmazunk: simogatás, megerősítő pillantás, testközelség, gesztus, mimika; szóbeli közlés egyénileg a csoport előtt és a szülőknek egyaránt.

A büntetés kerülendő a tanulási folyamatban, mert a gyermekek kíváncsiságát, érdeklődését, motivációját visszaszorítja, lefékezi, meggátolja a pozitív énkép kialakításában. A tanulási szokásokat úgy alakítjuk, hogy egy gesztus, tekintet, elterelés, más tevékenységbe történő átirányítás segítsen a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.

Arra törekszünk, hogy minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is tudja, melyek a hiányosságai.

A tanulási folyamatban is csak akkor segít az óvodapedagógus a gyermekeknek, ha kéri a segítségét, mert elakadtak a probléma megoldásában. Célunk, hogy a gyermekek próbáljanak minél több mindent önállóan megoldani.

7.3. VERSELÉS, MESÉLÉS, DRAMATIKUS JÁTÉK

A mese, a vers a gyermek értelmi-, érzelmi-, erkölcsi és közösségi fejlődésének a legfőbb segítője, hiszen fontos erkölcsi tanulságokkal, mondanivalóval szolgál. Visszaigazolja a gyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál.

A tevékenység célja:

- A gyermekek érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének segítése.
- Pozitív személyiségjegyeinek megalapozása a meseélményekkel.
- A mesék mágikus varázsa, a csodás meseélmények, a versek zeneisége, rímek csengése, valamint a mesék feldolgozása során irodalmi élmény nyújtása.
- A gyermekek lelki nyugalmanak elősegítése a mindennapi meséléssel.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása.
- A gazdag, nyugodt légkör biztosítása a verseléshez, meséléshez.
- Életkornak és érdeklődésnek megfelelő irodalmi művek – népi, klasszikus, kortárs anyag – kiválasztása, és igényes összeállítása.
- A gyermekek nyelvi képességeinek differenciált fejlesztése az irodalom eszközeivel.

A FELHASZNÁLT IRODALMI ANYAGOK IGÉNYES ÖSSZEÁLLÍTÁSA

Az irodalmi anyag igényes összeállítása az óvodapedagógus feladata. A művek kiválasztásában érvényesül a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság és a tradicionális értékek tovább éltetése. Az irodalmi anyagot évszakhoz és az azokhoz kapcsolódó jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz mérten válogatjuk össze. Fontosnak tartjuk, hogy csak nyelvíleg tiszta, értékes mesét, verset, mondókát halljanak tőlünk a gyermekek. Ezért a legtöbb mesét a népköltészetből választjuk, mert erkölcsi tanulssággal rendelkeznek. A népmesék mellett megtalálhatók a mai magyar és külföldi klasszikusok meséi is. A versek, mondókák kiválasztásánál még arra is törekszünk, hogy olyanokat válogassunk össze, amelyek ritmusosak, élő, cselekvő világot tükröznek, mozgással kísérhetők. Verseinket, mondókáinkat gyermekköltészetünk gazdag, sokszínű és változatos tárházából választjuk, de természetesen kortárs irodalmi alkotások is helyet kapnak.

A **3-4 évesek** versanyagaként főként egyszerű népi mondókákat, rigmusokat, ritmikus, zenei hatású játékos verseket, állathívogatókat, kiolvasókat, lovagoltatókat, ölbeli játékokat választunk. Olyan meséket választunk, melyek cselekménye egyszerű, érthető, és ritmikus ismétlődéseket tartalmaz, rövid állatmesék, láncmesék.

A nevelési év folyamán 10-12 új mondókát és 10-14 új mesét ismernek meg a gyermekek.

A **4-5 évesek** mondókázás anyagát a népi mondókák, névcsúfolók, halandzsza szövegű kiolvasók alkotják. Vidám, humoros versek, és a mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei is megjelennek az anyag választásban.

A mesék már lehetnek többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus, realiztikus mesék.

A nevelési év folyamán megismernek 4-5 új mondókát, 5-6 új rövid verset, 10-14 új mesét.

Az **5-6-7 évesek** versanyaga gazdagodik a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Megismernek olyan közmondásokat, szólásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. Ismerkednek már lírai versekkel is.

A meseanyagban már szerepelnek bonyolultabb cselekményű népmesék, a klasszikus tündérmesék, tréfás mesék, folytatásos mesék.

A nevelési év folyamán megismernek 10-12 új verset és 15-18 új mesét.

A VERSELÉS, MESÉLÉS, DRAMATIZÁLÁS, BÁBOZÁS ÉS DRAMATIKUS JÁTÉKTEVÉKENYSÉG SZERVEZÉSE

Verselés

Az óvodába kerülő gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz kapcsolódnak. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok felettébb nagy élvezetet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, testmelegében teljes biztonságérzetben hallgathatják. Ez a többször átélt fizikai kontaktus sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Ez a versélmény kiegészül a saját jeléhez kapcsolódó mondókával.

Lehetőséget teremtünk a **vidám rigmusok** korai megkedveltetésére. Sokszor ismételjük az **állathívogatókat**, **altatókat**, **kiolvasókat**, de sohasem keltheti ez a gyakorlás érzetét. A verselés közben ügyelünk a szavak gondos, tiszta kiejtésére és az értelemszerű hangsúlyra. Az új vers bemutatását a gyermekeket ért élményhez, tapasztalathoz kapcsoljuk. A vers bemutatása frontálisan történik a mesélés után, csendben, nyugodt körülmények között. A vers gyakorlása, tanítása kisebb csoportokban, egyénileg is történhet, figyelembe véve a gyermekek egyéni sajátosságát.

Mesélés

Az óvodapedagógus fokozatosan szoktatja a gyermekeket a mese figyelmes végig hallgatására (egyszerű állatmesék, láncmesék, verses mesék) Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával, meséken, párbeszédiken keresztül a gyermekek megismerik a bábokat. A mesehallgatás élményét kiegészítő eszközökkel növelhetjük (zörejhangok, hangszerek, különböző bábok, textíliák). Folytatásos mesét főképp a délutáni pihenés alatt olvasunk a gyermekeknek. A vers, mese, dramatikus játékokhoz, csak olyan kellékeket használunk, amelyek elősegítik a képzeleti dolgok előhívását, és a meséhez való kötődés kialakulását.

A könyvek megszerettetése érdekében a gyermekek leporellókat és színes képeskönyveket lapozgathatnak, otthonról elhozhatják kedvenc könyveiket, és megmutathatják egymásnak

A mesélés javasolt módja: a mesék erkölcsi mondanivalóját közmondásokkal, szólásokkal erősítjük meg. A mesefeldolgozást részben osztott és osztatlan csoportban október 01-től, kiscsoportban november 01-től alkalmazzuk.

- Eszköz nélküli mesélés, mese szimbólumképének kihelyezése.

- Pedagógus magára ölti egy meseszereplőre utaló ruhadarabot, vagy szimbólumot.
- A pedagógus 1-2 báb segítségével előadja a mesét (pozitív-negatív hős megjelenítésével).
- Megjeleníti a mesét paraván mögötti bábozással.

A gyermekek a mese párbeszédesei részébe bekapcsolódnak. Az óvodapedagógus a gyermekekkel együtt mondja interaktív módon, és mozgással, mimikával próbálja kifejezni a mese mondanivalóját.

- Az óvodapedagógus kiválasztja a meseszereplőket: ki mi szeretne lenni, ügyelve arra, hogy minden gyermek szerephez juthasson. A mese eljátszása a pedagógus koordinálásával.

A gyermekek fantáziája gazdag. Próbálkozási alkalmat adunk a mese önálló befejezésére, mesék kitalálására. A közösen kitalált meséket a „**mi mesénk**” -nek nevezzük el.

A mese minden nap megjelenik az óvodában. Közvetett módon, zenei szignállal, mesepárnák előkészítésével, gyertyagyújtással csalogatjuk a gyermekeket a mesesarokba. Amikor minden gyermek megérkezik, akkor kezdjük el a mesét, gyertyafénynél. A tevékenység befejezését jelzi a gyertya elfűvése, vagy énekünk, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.

A GYERMEKEK NYELVI KÉPESSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, a vers, a bábozás és a dramatikus játék. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes hangejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. Az óvodapedagógus ügyel a tiszta hangképzésre, a helyes artikulálásra, az értelemszerű hangsúlyozásra, a beszédtempó megválasztására, a nyelvhelyességi szabályok betartására és a példaértékű beszédre. Új fogalmakat ismertet meg, lehetőséget biztosít a gyermekek szabad önkifejezésére, saját vers- és mesealkotásra, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálására. A dramatikus helyzetek megteremtésével fokozza a gyermekek beszédkedvét, önálló versmondását.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, rigmusokat.
- Egyénenként vállalkoznak a mesék, versek és a mondókák elmondására.
- Várják, igénylik a mesehallgatást.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak a saját és társaik szórakoztatására.
- Képesek szerepet vállalni a mesedramatizálásban.

- Ismerik a mesékhez tartozó hívóképeket.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgásban megjeleníteni.

7.4. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

Az óvodai nevelésnek meghatározó eszköze az ének, zene, énekes játékok, gyermektánc. A gyermekkor zenei nevelés hatásai meghatározzák egész életünk zenei érdeklődését, fogékonyságát. Zenei nevelésünk alapelve a boldog, önfeledt játék, a zene lélekemelő hatásának megéreztetése.

A tevékenység célja:

- Az élményt nyújtó közös ének- zenei tevékenységek során a dallam, a ritmus, a mozgás szépségének felfedeztetése.
- A közös éneklés, közös énekes játék örömeinek megéreztetése, zenei ízlésük és az esztétikai fogékonyságuk formálása.
- A népi játékok és hagyományok megismertetése.
- A gyermekek művészeti fogékonyságának fejlesztése a zenehallgatási lehetőségek által (élő előadás, hangszeres játék, igényesen kiválasztott hangfelvétel).

Az óvodapedagógus feladatai:

- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes zenei tartalmak biztosítása.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal.
- A gyermekek zenei készségeinek fejlesztése (egyenletes lüktetés, a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásuk alakítása.
- Lehetőség biztosítása az éneklés, zenélés mindennapi tevékenységének gyakorlására.

A FELHASZNÁLT ZENEI ANYAGOK IGÉNYES, ÉLETKORNAK ÉS AZ ADOTT CSOPORT KÉPESSÉGSZINTJÉNEK MEGFELELŐ VÁLOGATÁSA

Az óvodapedagógus a zenei anyagot elsősorban a magyar gyermekjáték-, hagyomány anyagából meríti. Felhasznál még művészi értékű, a magyar népzenei sajátosságokra épülő komponált gyermekdalokat is. A gyermekekkel olyan ölbeli játékokat (arc-, kéz-, ujj-, és lovagoltató játékok), mondókákat, népi énekes játékokat ismertet meg, amelyek a szeretetelli

kapcsolat, a biztonságérzet kialakulásának egyik fontos eleme, és amelyet a testi kontaktussal, szemkontaktussal összekapcsolt zenei élménnyel valósít meg.

A 3-4 éves korú gyermekek megismernek 6-8 mondókát, ölbeli játékot, 10-15 énekes játékot, amelyet játékos mozdulatokkal, a felnőtt minta utánzásával játszanak. Ezeket a pedagógus úgy válogatja, hogy 2/4 üteműek legyenek, melyekben negyed és nyolcad ritmus is van. Már kiscsoportban ismerkednek a hangszerekkel, amelyek a ritmusfejlesztést (egyenletes lüktetést) szolgálják. Különböző mozdulatokkal is érzékeltetik az egyenletes lüktetést. A játékokon keresztül megismerkednek néhány zenei alapfogalommal (halk-hangos). Ünnepek alkalmával megismerkednek 1-2 műdallal is.

A 4-5 évesek népi mondókákkal, kiolvasókkal, kiszámolókkal ismerkednek. Az ő zenei anyagukban már nehezebb, 4-6 hangból álló énekes játékok, szerepcserére, párválasztásra épülő játékok is megtalálhatók. Megismerkednek különféle mozgásformákkal, térformákkal (pl. a csigavonal, kígyóvonal, hullámvonal). A dalok 2/4 üteműek és a negyed, nyolcad ritmusképpen túl már a szinkópa is megjelenhet. Mozgásanyaguk is összetettebb, ismerkednek egyszerűbb tánclépésekkel és a népzenevel. Bővül zenei alapfogalmuk (halk-hangos, magas-mély). A népi hangszerek segítségével tovább fejlődik a ritmuskészségük, egyenletes lüktetésük. A nevelési év folyamán megismerkednek 4-5 új mondókával és 10-12 új énekes játékkal.

Az 5-6-7 éves gyermekek ölbeli játékot játszanak a kisebbekkel. 6-8 hangból álló énekes, táncos játékokat (párcserélő, kapuzó, hidas, sorgyarapító-fogyó) játszanak. Műdalokkal, bonyolultabb tánclépésekkel és térformákkal ismerkednek. Zenei alapfogalmuk tovább bővül (halk- hangos, magas- mély, gyors- lassú). Próbálkoznak a dallambújtatással, hangszínfelismeréssel. Az óvodapedagógusok dúdolásáról, hangszeres játékaról megpróbálják felismerni a tanult énekeket, dalokat. A gyermekek megkülönböztetik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát. A nevelési év folyamán megismernek 4-7 új mondókát, 12-15 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt.

A nap folyamán többször énekelgetünk a gyermekekkel, ezzel elősegítve az egyéni énekelgetést és a szép, tiszta éneklést. Igyekszünk minél több zenei élményhez juttatni a gyermekeket, legyen az akár az óvodapedagógus előadása, hangszeres zenéje vagy egy zenemű meghallgatása.

A **zenehallgatáshoz** olyan műveket válogat az óvodapedagógus, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését az igényes zene iránt. Érzelmi hatású dalokat, népdalokat énekel, hallgattat, melyben megjelennek a rokon- és más népek dalai is, valamint a magyar komponált

műzene is. A zenehallgatást különböző tevékenységekhez, helyzetekhez, szituációkhoz kapcsolja a pedagógus.

A TEVÉKENYSÉG DIFFERENCIÁLT SZERVEZETI FORMÁINAK BIZTOSÍTÁSA

A zenei nevelés szervezeti formája kötetlen és kötött jellegű. Az ének-zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel, mikrocsoportos munkaformában szervezzük meg, lehetőleg várakozási idő nélkül. A csoportszobában kialakításra kerül a zenei tér (hangszertároló polc, ritmus és dallam hangszerek, hangvilla, dobok, triangulum, ritmusbotok, csengők). Minden csoport kialakítja szokásrendszerét (zenevonat, hívogató dal) a zenei készségfejlesztő játékokba hívását. Ezzel a munkaformával, a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve, eredményesebben tudunk fejleszteni. A kötött jellegű szervezett énekes játékokat lehetőség szerint az udvaron tartjuk meg. A zenei falunkon hívóképek mutatják, hogy milyen ölbeli játékokat, mondókákat, énekes játékokat, dalokat tanultunk.

Évszakonként **hangversenyeket** szervezünk a gyermekek számára. Ezekkel zárjuk le az évszakokat.

A GYERMEKEK NYELVI KÉPESSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE A MONDÓKÁKKAL ÉS A ZENEI KÉSZSÉGFEJLESZTŐ JÁTÉKOKKAL

A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtséje, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megéreztetni a nyelv kifejezőerejét, szépségét. A hangutánzó szavak éneklése segíti a magán-, és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését, míg az énekes játékok, népzene bővíti a gyermekek szókincsét.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek szívesen játszanak dalos, énekes játékokat, gyermektáncokat.
- Néhány dalt egyedül is el tud énekelni.
- Örömmel hallgat zenét.
- Meg tudja különböztetni a zenei fogalompárokat.
- Érzékel az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Felismer és megnevez 2-3 hangszert a hangja alapján.
- Egyszerű ritmushangszereket megszólaltat.
- Szeret dúdolgatni, énekelni.
- Képes kört alakítani és mozgása követi az ütemet.
- Ismer népszokásokhoz kapcsolódó énekeket, játékokat, ritmusokat.

7.5. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA

A tevékenység célja: A gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése; a gyermekek tér-, forma-, szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. Az ovigaléria programja mindennapi lehetőséget ad műalkotásokkal való találkozáshoz, amely művészeti élményben részesíti mind a gyermeket, mind a szülőket.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése.
- A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése.
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.

A GYERMEKI ALKOTÓ – ALAKÍTÓ TEVÉKENYSÉG FELTÉTELEINEK MEGTERVEZÉSE

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a tehetségek bátorítására. Az alkotó tevékenységhez méretben, **minőségben megfelelő, változatos eszközök szükségesek**. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum szem előtt tartására szükséges törekedni. Az alkotó-alakító tevékenységekhez az a **megfelelő hely**, ahol a mozgó gyermekektől védett az alkotók köre.

A különböző méretű anyagok elhelyezéséhez **tároló helyekre van szükség**. A munkaasztalt úgy alakítjuk ki, hogy Max. 6-8 gyermek egyszerre kényelmesen elférjen, és közel legyenek a tároló helyek. Ebben a térben helyezzük el a gyermekek **mini galériáját**, ahova életkoruktól függően segítséggel vagy önállóan tehetik ki alkotásaikat. Így egy héten keresztül „gyönyörködhetnek” műveikben. Ezt követően a szülők és a többi gyermek részére a folyosógalériába helyezzük ki alkotásaikat. Óvodáskor végén ezeket albumban összegyűjtve hazavihetik.

Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, amelyben a gyermekek szívesen bekapcsolódnak a munkába, s az elrontott, sikertelen lépéseiket minden lelki feszültség nélkül javítják, vagy előlről kezdik. A tevékenységhez elegendő időt biztosítunk. A gyermekek addig

alkothatnak, ameddig kedvük tartja. Az eszközök biztonságos kezelését egyenként tanítjuk meg a gyermekeknek.

A különböző technikákhoz és a kézimunka egyéb fajtáihoz, a műalkotással való ismerkedéshez végig gondoljuk a feltételeket, s megteremtjük a mindennapi szabad játékban is.

A gyermekek a festéshez köpenyt, egyéb védőruhát használnak, hogy óvják a tiszta öltözköket.

A 3-6-7 ÉVES KORBAN TERVEZHETŐ ALKOTÓ – ALAKÍTÓ TEVÉKENYSÉGEK TARTALMÁNAK, MINŐSÉGÉNEK DIFFERENCIÁLT FEJLESZTÉSE

Az óvodapedagógus az óvodába kerülő **3-4 éveseknek** lehetővé teszi, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival. A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré csoportosíthatók.

Megtervezzük a **képalakító tevékenységek** technikáját, eszközeit. Nem tervezhető a szándéktalan firka és a látszólag szándékos forma-firka időszakában a témajavaslat. A gyermek az elkészült firkák után megfogalmazhatja, hogy mit alkotott. A gyermekeknek később is lehetőségük van az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. Képeket festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, anyagba-homokba karcollással, nyomattal stb. alkotnak. Segítjük a gyermekek képalakító-készségeinek megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendezésével.

A gyermekek tetszés szerint vesznek részt a **plasztikai alakításban**. Ismerkednek az anyagok alakíthatóságával nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcollva stb. Biztosítjuk a mindennapi mintázást.

A legkisebb óvodások is megismerkednek az **építés** során a különböző tárgyak formáival, alakzataival. Olyan lehetőséget teremtünk, hogy szívesen beszéljenek alkotásukról, s örüljenek a létrehozott produktumnak. Ezért a rajzos munkaterületen esztétikus polcot, képtároló lehetőséget alakítunk ki, hogy sokáig tudjanak gyönyörködni alkotásaikban.

Az óvodapedagógus a **4-5 éves gyermekek** alkotó-alakító tevékenységét gazdagítja, bővíti tovább. A gyermekeknél megjelenő szándékos **képalakító** tevékenységet élményeikhez kapcsolható témajavaslatokkal segíti és az ezekhez legkifejezőbb, legmutatósbab technikát ajánlja. A gyermekek rajzában megjelenik az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak, a cselekvések saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködnek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban. Használnak ceruzát, krétát, filc- és rostironokat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb

kidolgozásához. A gyermekek nagyon szeretnek spárgából, fonalakból, textilből, termésekből képeket komponálni, erre is lehetőséget teremtünk.

A **plasztikai munkák** során képesek lesznek a formák tagolására. Játékukhoz tudnak kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni. Különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, terméseket használnak a plasztikus formák létrehozásához.

Az **építés** során próbálkoznak a tér variálásával, az építés részletezésével. Ehhez nagyobb méretű dobozokat, takarókat, térelválasztó elemeket, berendezési tárgyakat használnak. A gyermekeket aktivizáljuk az eszközök előkészítésére, tisztántartására, elrakására.

Az **5-6-7 éves gyermekek** alkotó- együttműködési készségét figyelembe véve segítjük a képi-plasztika és a környezet-alakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését.

A képalakító alkotás során a gyermekek többször alkotnak közös kompozíciót. Az óvodapedagógus gazdagítja a technikai megoldásokat és az eszközlehetőségeket, pl. batik, kollázsok, plakettek, domborművek, viaszkarc, lenyomatok stb. alkalmazásával.

A saját élményeken alapuló cselekményes témákban megjelennek a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat alkalmazzanak, megjeleníthessék a formákat, színeket egyéni módon.

A gyermekek plasztikai munkájában is megjelenik közös térbeli, többalakos kompozíció egy-egy mesejelenet, énekes játék stb. formájában. Egyénileg dolgoznak kisméretű szövőkereteken.

A gyermekek körében kialakítjuk az ajándékkészítés igényét. Biztatjuk őket, hogy az ünnepekre, vendégek fogadására készítsenek ajándékot szüleik, vendégeik részére, de gondoljanak az óvoda legkisebbjeire és felnőttjeire is. Így minél gyakrabban átéljük az ajándékozás örömet.

Segítjük a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében. Szülők segítségével gyűjtjük az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat. A gyermekek egyben megtervezői a környezetalakító, díszítő munkának. A szülőket is bevonjuk az óvoda szépítésébe.

Segítjük a gyermekeket abban, hogy az építés során nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze, pl. búvóhelyeket, mobil színpadot, drámajátékokhoz szükséges egyszerű díszleteket stb. A térbeli tapasztalat segíti az eredeti megoldások kivitelezését is. A gyermekek lehetőleg teljesen önállóan készítenek elő, és tartanak rendben minden anyagot, eszközt az alkotó tevékenységhez. Biztosítjuk a több napon át tartó építés lehetőségét. A gyermekek az

óvodában évszakonként megrendezett ovigalériával ismerkednek meg. Kis csoportokban többször van módjuk megnézni, megcsodálni a kiállított alkotásokat. Az ovigaléria megnyitása az évszakok kezdetéhez kapcsolódik, és ünnepélyes keretek között nyílik meg. Ez a nap más, mint a többi! A gyermekek a kiállított alkotásokról véleményt alkothatnak.

A TEVÉKENYSÉG DIFFERENCIÁLT SZERVEZETI FORMÁINAK BIZTOSÍTÁSA

Az óvodapedagógus egy héten egyszer tudatosan irányított mikrocsoportos, **kötetlen formájú tevékenységet** szervez. Az általa előkészített eszközök motiválják a gyermekeket az alkotó-alakító tevékenységre. Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre legfeljebb 6-8 gyermek vesz részt a tevékenységben. A rajzos térben helyezkedünk el, és az ott tartózkodó gyermekek körében olyan élményeket idézünk fel, amelyek témát adnak az alkotáshoz. Az óvodapedagógus feladata a gyermeki kreativitás és fantázia maximális fejlesztése, ennek érdekében felajánlhat több alternatívát és/vagy technikát. A tevékenység több napon át is folyhat.

Az óvodapedagógus megteremti annak lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi-plasztikai elképzelését. A gyermekek megjelenítik személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia- és élményviláguk mutatkozik meg.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása.
- Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket.
- Örülnek egyéni és közös kompozícióiknak.
- Alkotásaikat ízlésesen elhelyezik a mini galériában.
- Plasztikai munkáik egyéni, részletezőek.
- Téralakításban, építésben közösen vesznek részt.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.
- Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.
- Alkotásaikban megjelennek nemzeti szimbólumaink.

7.6. MOZGÁS, MOZGÁSOS JÁTÉK

A tevékenység célja: A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi és szellemi képességeinek (erő, állóképesség, gyorsaság, idegrendszer) fejlesztése játékos formában.

A gyermekek mozgásszükségletének kielégítése, a gyermekek esztétikus, összerendezett mozdulatainak fejlesztése, az alapvető mozgásformák elsajátítása és megszerettetése, a helyes testtartás kialakítása, a mozgás megszerettetése, sikerélményhez juttatása a mozgáshoz kapcsolódó pozitív élmények biztosításával, válják természetessé és kívánatossá a rendszeres mozgás, megfelelő mennyiségű, minőségű mozgástapasztalat és megfelelő terhelés biztosítása, az értelmi és szociális képességek fejlesztése, a percepció tapasztalatok elmélyítése.

Cél továbbá a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodóképességének, valamint a személyiség akarat tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Fontos szerepe van a tartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősíti, kiegészíti a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait.

Az óvodapedagógus feladata:

- A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása.
- A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében.

A 3-6-7 ÉVES KORBAN TERVEZHETŐ MOZGÁSFEJLESZTŐ JÁTÉKOK ÖSSZEÁLLÍTÁSA

A gyermekek nagymozgása (járás, futás, kúszás, mászás), erőnléte, állóképessége, kitartása, az egyensúly érzékelése jól fejleszthető az óvoda udvarán, ahol tér- és mozgásfejlesztő eszközök állnak a rendelkezésükre.

A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére. Döntően e gyakorlástól függ a motoros készségek fejlődése. A mozgásos tevékenységeket, azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez, továbbá az elérendő célokhoz tervezzük.

Az irányított mozgásos játékok során a **3-4 éves gyermekek** nagymozgásának fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. Megismerkednek **futásgyakorlatokkal**, pl. futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformákkal, változatos talajformákon.

Ugrásgyakorlatokat játszanak, pl. szökdeléseket, sorozatugrásokat, rövid nekifutásból fellépéseket, majd leugrásokat.

Dobásgyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal ismerkednek meg, pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás-elkapás, labda leütés-elkapás stb.

A mozgásos játékok teret adnak a **támaszgyakorlatok** gyakorlására (pl. csúszások, kúszások, mászások). A **talajtorna** eleme is megjelenik a játékokban, pl. gurulás a test hossz tengelye körül. A gyermekek sokféle **egyensúlyozó játékot** játszhatnak. Többféle kézi szert használunk a különböző típusú mozgásos játékokhoz.

A mozgásfejlesztő játékokat úgy szervezzük, hogy egyéni képességeinek megfelelő erőkifejtésre készítsék a gyermekeket. Az óvodapedagógus rendszerint megmutatja a helyes mintát, és motiválja a gyermekeket a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlására. A csoportszobában mozgásra készítő eszköz is alkalmazható, pl. szivacs-szőnyeg, egyensúlyozó tölcser, mini trambulin, hintaló stb.

A **4-5 éves** gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerül a hangsúly. Az irányított mozgásos játékokban megjelennek a **futásgyakorlatok**, a kitartó futás, pl. futnak 3-4 akadályon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgyhordozással stb.

Az óvodapedagógus **ugrásgyakorlatokat** szervez, pl. egy lábon, páros lábon, szökdelésekből, valamint felugrás két lábra és leugrás két lábra, játékos helyből- és távolugró versenyt.

A **dobásgyakorlatok** során egykezes felső dobással próbálgatják a célba dobást, babzsák távolba hajításával harántterpeszállásból. Gyakran játszanak labdagyakorlatokat, hogy tudják a labdát feldobni és elkapni, különböző testhelyzetben gurítani, helyben pattogtatni. Az irányított mozgásos játékok során gyakorolják a **támaszgyakorlatokat**, pl. csúszást, kúszást, mászást talajon és szereken.

A **talajtorna** anyagaként megjelenik a gurulóátfordulás és a kézenállás előgyakorlata, „a csikórugdalózás”. Kiemelt szerepet kap az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálódása.

A gyermekek **egyensúlyozó játékokat** játszanak 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsútós szereken. Lábboltozat erősítő speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat tervezünk, melynek során egyszerű vezényszavakkal irányítunk. Megjelenik a sorverseny.

Az **5-6-7 éves gyermekek** mozgása összerendezett, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit szívesen ismételnék játékos formában. Hangsúlyt kap ennél a korosztálynál a finommotorika fejlesztése és a szabályjáték gyakorlati alkalmazása. Gyakran tervezünk kisebb testrészekkel végzett mozgásokat, pl. ujj és lábujj gyakorlatokat.

Különböző kézi szereket használunk, pl. szalagokat, karikát, kisebb-nagyobb labdákat és kendőket. A különböző típusú futógyakorlatokat sorverseny, váltóverseny, versenyfutás

közben gyakorolják a gyermekek. Megismerik a fokozódó futást, a gyorsfutást, a lassú futást, a kitartó futást, továbbá a futást különböző magasságú akadályokon át.

Ugrásgyakorlatokat végeznek. Páros és egy lábon haladással szökdelnek. Sorozatugrásokat végeznek különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépés nekifutással gyakorolják a távolugrást.

A gyermekek játszhatnak **dobásgyakorlatokat**. Dobnak egykezes, kétkezes, alsó és felső dobással célba, 2 méter magas kötél felett is. A gyermekek nagyon kedvelik a **labdagyakorlatokat**. Vezetik a labdát járás, futás közben. Gyakran labdázna párokban, kisebb csoportokban.

Támaszgyakorlatokat végeznek, pl. pók, rákjárást. Keresztmozgások rögzítése. Ismétlik a tanult talajtorna elemeket: „csikórugdalózást” és a test hossz tengelye körüli gurulást. **Egyensúlyoznak** padon járással, kézi szerekkel, fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve, továbbá a pad gerendáján is. Összetett támaszgyakorlatokat és páros gyakorlatokat szerekkel is végeznek.

Minden évben megrendezzük óvodánkban az Állatok világnapja alkalmából rendezett sportnapot, Gyereknapi mozgásos tevékenységet, a szülők aktív részvételével, továbbá részt veszünk az Iskolai sportnapon. Gyereknapi a szülők a gyermekekkel együtt versenyeznek.

Egészség- és sportnapjaink célja:

- Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel kialakítása, a gyermekek testi fejlődésének elősegítése.
- A mozgás, a sport iránti érdeklődés felkeltése.
- A mozgásigény kialakítása, fejlesztése.
- Az óvodai kapcsolattartás ápolása, szorosabbá tétele a szülőkkel és a helyi intézményekkel.

A KÜLÖNBÖZŐ SZERVEZETI FORMÁK MEGTEREMTÉSE A GYERMEKEK MOZGÁSSZÜKSÉGLETEINEK DIFFERENCIÁLT KIELÉGÍTÉSE ÉRDEKÉBEN

Az óvodapedagógus a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játék és séta során biztosítja.

Az irányított mozgásos játékokat mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal szervezzük meg, különböző időkerettel. A gyermekek mozgásfejlesztésének eredményessége érdekében folyamatosan újítjuk eszközkészletünket.

A mindennapi testedzés, a mindennapos mozgásos tevékenység, a kocogás, a futás mindhárom korosztálynak ajánlott. A futás mennyiségét a gyermekek szabadon határozhatják

meg. A futás mennyisége az életkor, cél és állóképesség figyelembevételével fokozatosan növekszik.

A szabadban szervezett énekes játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségleteinek kielégítését.

A heti egy alkalommal szervezett mozgásos tevékenység felépítése:

1. Bemelegítő, ráhangolódó futójáték.
2. Gimnasztika vezényszavakkal életkori sajátosságoknak megfelelően.
3. Játékba ágyazott főgyakorlat.
4. Játék.
5. Levezető járás.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok játszásakor.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, képesek 50-100 métert kocogni.
- Tudnak labdát pattogatni és vezetni helyben és járás közben.
- Célba dobhatnak egykezes felsődobással.
- Az ugrásukat talajra érkezéskor fékezni tudják.

7.7. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

A tevékenység célja: A közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt. A külső világ tevékeny megismerése közben a gyermekek mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása. A gyermekek elemi ismerete alakuljon ki önmagukról és közvetlen környezetükről. A természetszerető, védő emberi értékek alakítása környezettudatos viselkedés megalapozása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A 3-6-7 éves korú gyermekek számára érthető helyi környezeti értékek összeállítása környezetük felfedeztetése és megszerettetése érdekében. A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése.

- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során.
- Környezettudatos magatartás megalapozása.
- Matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek bővítése, azok tevékenységekben való alkalmazása.
- Mennyiségi, alaki, méretbeli és térbeni viszonyok felismertetése.
- Elegendő alkalom, idő, hely biztosítása a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre. A környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása.

A 3-6-7 ÉVES GYERMEKEK SZÁMÁRA ÉRTÉKEK ÖSSZEÁLLÍTÁSA A KÖRNYEZETÜNK FELFEDEZÉSE ÉS MEGSZERETTETÉSE ÉRDEKÉBEN

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A 3-6-7 éves korú gyermekek számára érthető, valós, helyi környezeti témák összeállítása, melyet természetes helyzetben, sokféle összefüggésben megvizsgálhatnak, felfedezhetnek a külső világ tevékeny megismerése, megszerettetése, nemzeti értékeink megbecsülése és kötődésük mélyítése érdekében.

A környezet megismertetéséhez és megszerettetéséhez olyan szituációkat igyekszünk teremteni, amelyekben a gyermekek élményszerűen, játékosan szereznek tapasztalatokat, megfigyelhetnek, cselekedhetnek. A tevékenységekbe bevonjuk a családokat is, hiszen a közös élmények még elmélyültebbé teszik a családi ház és az intézményes nevelés közti kapcsolatot.

A **3-4 éves gyermekek** az óvoda elfogadása, megszerettetése után ismerkednek az ott dolgozó felnőttekkel, társaikkal. Biztonságérzetük kialakulása után az óvoda közvetlen környezetével ismerkednek.

Megfigyeljük az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakokra jellemző képeket gyűjtünk. Meglátogathatjuk a közelben lakó csoporttársaikat, beszélgetünk a család tagjairól.

Ismerkedünk az óvoda utcájával, annak épületeivel, boltjaival, az ott található intézményekkel, az utcában élő állatokkal, növényekkel, az esztétikai alkotásokkal, pl. szobor. Beszélgetünk a környezet formáiról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőiről.

Lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek a természetes környezetükben nem látható állatok, növények (vadállatok, vadon élő állatok, óceánok, tengerek világa) megismerésére.

Megemlékezünk az Állatok napjáról (október 4.), a Víz világnapjáról (március 22.), a Föld napjáról (április 22.) a Madarak és fák napjáról (május 10.).

A **4-5 éves gyermekek** tapasztalat – és élményszerző sétáit az óvoda utcáján túl, az óvoda közvetlen környezetében szervezzük. Törekszünk a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására.

A gyermekek az évszakok szépségét, jelenségeit, az idő és az időjárás változását megfigyelésük után jelzik a megfelelő táblákon.

Célunk, hogy tudjanak gyönyörködni az élő és élettelen környezetben. Összefüggéseket keresünk az időjárás és az emberek tevékenysége között. Terméseket gyűjtünk, és azokat hasznosítjuk. Rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtatást végzünk. Közösén készítünk albumot az évszakokról gyűjtött képekből.

Ellátogathatunk a családokhoz, családi képeket nézegetünk. A gyermekek bemutatják a család tagjait, otthonukat. Ellátogathatunk szolgáltató üzletekbe, intézményekbe, településünk nevezetességeihez.

Megcsodáljuk a környezetünkben található esztétikai alkotásokat. Gyakoroljuk a gyalogos közlekedés szabályait. A gyermekek megismerik a személy- és teherszállító járműveket.

Megfigyeljük az óvoda környezetében élő háziállatokat, madarakat, rovarokat.

Az **5-6-7 éves gyermekek** megismerkednek az óvoda tágabb környezetével. Felfedezik az évszakok szépségét, színeik árnyalatát a növények fejlődési feltételeit. Környezettudatosságra nevelünk. Felhívjuk figyelmüket az élő- és élettelen környezet védelmére. Csíráztatnak, ültetnek a csoportszobában, vagy a magas ágyásokban. Megismerkednek mezei virágokkal, vadon termő ismertebb növényekkel is.

Egyszerű kísérleteket, megfigyeléseket végzünk a növényekkel, állatokkal, vízzel, levegővel és a talajjal. Megismerkednek a felnőttek munkájával, ellátogathatnak több munkahelyre, ahol szüleik dolgoznak.

A természet kincseit őrző sarokban osztályozzuk az összegyűjtött anyagokat, s amit lehet, hasznosítunk. Az évszakokat bemutató tábla mellett tervezünk napszak-bemutató táblát is, amit a gyermekek önállóan kezelnek. Ellátogatunk: könyvtárba, múzeumba, kiállítótermekbe, építkezésekhez, iskolába, vasútállomásra, mezőgazdasági gazdaságba.

Sok ismeretet szereznek a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről. Meglátogatjuk környezetünk háziállatait, megfigyeljük, hol élnek. Összehasonlítjuk az ismert állatok környezetét, életmódját.

A matematikai nevelés során a gyermekek értelmi képességeinek alakítására, érzelmi és akarati tulajdonságainak fejlesztésére, közösségi magatartásának formálására és esztétikai igényességének növelésére törekszünk. A képességfejlesztés a tapasztalásban, emlékezésben, megértésben, az ítélőképesség alakításában és a konstruálásban nyilvánul meg.

A matematikai nevelés feladatai, személyiségformáló tényezői:

- A különböző matematikai jellegű tapasztalatok, ismeretek segítségével a világban történő eligazodás, tájékozódás fejlesztése.
- Az értelmi képességek fejlesztése, helyes szóhasználat által a szókincs bővítése, a gyermekek logikus gondolkodásának alakítása.
- Matematikai eljárások, módszerek különböző játéksituációkban történő alkalmazása.
- Az érzelmi, akarati, a szocializációhoz szükséges tulajdonságok fejlesztése.

A matematikai nevelést heti egy alkalommal tervezzük 4-5 és 5-6-7 éves korcsoportban, de az óvodai élet egészét áthatja.

A TEVÉKENYSÉG DIFFERENCIÁLT SZERVEZÉSI FORMÁINAK MEGTEREMTÉSE

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében mikro csoportban is történhet, a közvetlen tapasztalat- és élményszerző séták, tevékenységek alkalmával.

A természeti, emberi vagy tárgyi környezeti téma megfigyelése projekt módszerrel is tervezhető. Az élmények egyeztetésére az ebéd előtti öltözködés, a gyűjtemények közvetlen megtekintése és az évszaki albumok összeállítása ad lehetőséget.

A **3-4 éves gyermekek** erdei óvodai programját első ízben tavasszal szervezzük meg a délelőtti folyamán 1-2 órás időtartamban. Az óvoda közelében található ligetes, fás park ad erre lehetőséget.

A **4-5 és az 5-6-7 éves gyermekek** számára két alkalommal (ősszel és tavasszal) is tervezhetnek erdei óvodai programot. Felvételeket vagy fotókat készítünk a közvetlen tapasztalatokat közvetítő, felfedeztető tevékenységekről, hogy a gyermekek a felvételek többszöri megtekintése segítségével újra meg újra átélhessék az élményeiket.

A GYERMEKEK KOMMUNIKÁCIÓS KÉSZSÉGÉNEK FEJLESZTÉSE A KÖZVETLEN TAPASZTALAT-ÉS ISMERETSZERZÉS SORÁN:

A mikro csoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek-óvodapedagógus személyes beszélgetéseire. Az óvodapedagógus minden gyermekre oda tud figyelni, minden kérdésére tud válaszolni. Ez a szervezeti forma kiválóan segíti a gyermekek szókincsének, beszédkedvének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését. A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékuk kifejezését, mint a kérés, tudakozódás, üzenetközvetítés.

A gyermekek között erősödik a tapasztalatok közzététele, a látottak folyamatos elbeszélése. Az óvodapedagógus lehetővé teszi, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően fejezzék ki gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

A KÖRNYEZET VÉDELMEHEZ ÉS MEGÓVÁSÁHOZ KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK, A KÖRNYEZETTUDATOS MAGATARTÁS MEGALAPOZÁSA:

Környezetünk védelme fontos feladat, óvodáskorban pedig számos lehetőség nyílik arra, hogy a gyermekek észrevegyék, megtapasztalják ezt, tegyenek érte, legyenek fogékonyak a környezeti problémákra. Ezért a gyermekek nevelésében nagy hangsúlyt fektetünk a környezetünk megfigyelésére, megóvására, a környezetvédelemre. Mindennapi életünk része ez. Naponta megfigyeljük az udvarainkon élő madarakat, mókusokat, télen etetjük őket. Veteményest gondozunk, fát ültetünk, udvart takarítunk, szemetet szedünk. Óvodapedagógusaink folyamatosan gyűjtik a témában a szakirodalmat és továbbképzéseken gyarapítják tudásukat e témában.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását.
- Tudják saját születési helyüket és idejüket.
- Tudják óvodájuk nevét.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében.
- Felismerik a napszakokat.
- A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltatókat, üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, rovarokat.
- Ismerik környezetük növényeit és azok gondozását, újra hasznosítását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában.
- Ismerik a közlekedési eszközöket.

- A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megkülönböztetik a jobbra – balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.).
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszédük.
- Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formáik, szokásaik, amelyek a természeti és a társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.
- Élvezik, és többször megtekintik a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken készült felvételeket, fotókat.
- A természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükséges magatartásformáik és szokásaik formálódnak.

8. MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK

A gyermekek munka jellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, melyet a gyermekek önmagukért és a közösségért végeznek. Fontos, hogy önként- vagyis örömmel és szívesen- végezzék a tevékenységet. A munka célra irányuló tevékenység, melyet az óvodapedagógus, nevelő munkát segítő társ céltudatos irányítással alakít és fejleszt. A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok alakításának fontos lehetősége. Az „AHA, meg tudom csinálni!” érzés megélése önálló munkára serkenti a gyermekeket, ráirányítja figyelmüket a szép, tiszta környezet értékeinek védelmére. Ilyen tevékenység az óvodában: az önkiszolgálás, a segítség a felnőtteknek, önállóan végzett megbízatások, csoporttal végzett együttes munka, naposi munka.

A tevékenység célja: A gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését. Készségeik, képességeik alakítása (kitartás, önállóság, felelősség, feladattudat, céltudatosság). További célunk a gyermekek együttműködésének, szervező képességének fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladata:

- A különböző típusú munkajellegű tevékenységek tervezése, szervezése azok feltételének biztosítása.

- A munkafajták fokozatos bevezetése, bővítése, jutalomként való alkalmazása
- A munkaeszközök használatának megtanítása.
- A gyermekek együttműködésének fejlesztése.

A KÜLÖNBÖZŐ TÍPUSÚ MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK TERVEZÉSE, AZOK FELTÉTELEINEK BIZTOSÍTÁSA

Az óvodapedagógus a gyermeki munkát tudatosan szervezi, a gyermekkel együttműködik, és folyamatos konkrét, reális, fejlesztő értékeléssel segíti a gyermekek személyiségének kibontakozását. A gyermekek a munka jellegű tevékenységeket kezdetben segítséggel, majd teljesen önállóan végzik. Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért, majd a közösségért végzik. Kezdetben az óvodapedagógus segítségével, később teljesen önállóan, öntevékenyen végzik a munka jellegű tevékenységeket. Az óvodapedagógus mindegyik munkafajtánál mintát ad az eszközök, fogások, s azok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segít a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömét, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Az óvodapedagógus értékelése legyen buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

Megismertetjük a gyermekekkel minden munkajellegű tevékenység bevezetésekor, hogy az eszközökkel hogyan kell bánni. Segítünk abban, hogy a munkaeszközök használatát a gyermekek megtanulhassák. Ezt nagymértékben segíthetjük azzal, ha minden munkajellegű tevékenységnek kialakítjuk a szokásrendjét. Felhívjuk a gyermekek figyelmét a munkaeszközzel kapcsolatos baleset védelemre.

A **3-4 éves gyermekek** az óvodapedagógusokkal és a dajka nénikkel együtt vesznek részt a munka jellegű tevékenységekben (növények gondozása, falevelek összegyűjtése). Szabályosan ismétlődő mindennapi munka a rend fenntartásáért végzett tevékenységek: játékok elrakása, segédkezés a terem rendezésében.

A **4-5 éves gyermekek** közösségi kapcsolatát jól fejleszti a felelősi munka, amit akkor célszerű bevezetni, ha a gyermekek készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. E program megerősíti a közösségért végzett munka fontosságát, amit az étkezési feladatok elvégzéséhez és egyéb munkafajtákhoz is ajánlunk. Az óvodapedagógus megismerteti a gyermekekkel a munkafolyamat menetét, fogásait, melyet az önkiszolgáló tevékenység jól előkészít. Alkalomszerűen ismétlődő munkák: a játékok helyrerakása, a csoportterem átrendezése, a tevékenységhez használt eszközök kiosztása, összeszedése, naposi munka. Ezeket a munkákat a gyermekek közösen végzik. Az óvodapedagógus biztosítja az egyéni

megbízások lehetőségeit: információk közlése, a jeles napok előkészítése, növények gondozása stb. Segítenek az óvoda udvarának tisztán tartásában, az avargyűjtésben, fűgeregelyezésben.

Az **5-6-7 éves óvodások** önállóan végzik a felelősi munkát a csoportban kialakított szokásrend szerint. Közösén döntenek el a munka megosztását. Ízlésesen, esztétikusan terítnek. Étkezés után a szokásrendnek megfelelően, mindent a helyére tesznek. Felseprik a morzsákat, feltörlik az asztal környékét. Önállóan végeznek környezetszépítő munkát, játéktisztítást, mosást, szárítást, egyszerű javításokat, polcok lemosását, vitaminsaláták készítését. Rendszeresen segíthetnek a kicsik öltöztetésében, meglepetéseket készíthetnek nekik. Úgy irányítjuk a növénygondozást, hogy a gyermekek minél több műveletet önállóan el tudjanak végezni. A kerti szerszámokat önállóan használják, gondozzák. Minden évszakban segítenek a járdák, utak tisztításában. A növények gondozását a magvetéstől a termések összegyűjtéséig együtt tervezik és végzik a felnőttekkel. Az óvodapedagógus ügyel arra, hogy amit munkavégzésnél elkezdtek, fejezzék be. Segítenek a rászoruló társaiknak, ha szükség van rá. Az elvégzendő munkát osszák meg egymás között, ki-ki képességeinek megfelelő munkát vállaljon.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.
- Terítésnél ügyel az eszközök esztétikus elhelyezésére.
- Szívesen vállal egyéni megbízásokat.
- Segítenek kisebb társaiknak.
- A környezet rendjét megőrzi, segít a csoportszoba, az udvar, az óvoda környezetének tisztán tartásában.
- Alakul a felelősségérzete, feladattudata és kitartása.
- Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában.
- Az eszközöket rendeltetésszerűen használják.

9. MÉRÉS, ÉRTÉKELÉS

Az óvodában a mérés legfontosabb módszere a gyermek megfigyelése, melyet az óvodapedagógus meghatározott céllal, tervszerűen, rendszeresen végez, ennek eredményét rögzíti. A mérés nem cél, hanem eszköz a gyermek fejlettségi szintjének megállapításához. A fejlődés követésére kidolgozott mérési rendszer biztosítja, hogy óvodába lépéstől az iskolakezdésig reális képet kapjon az óvodapedagógus a gyermekről. A megfigyelés, mérés eredménye iránymutatást ad a fejlesztési terület meghatározásában.

MÉRÉS AZ ÓVODÁBAN

A mérés módszerei: megfigyelés, beszélgetés, játékos feladatlapok, iskolakészültséget mérő feladatsor. A gyermek fejlettségének nyomon követését a „Gyermeztükör” és a csoportnapló tartalmazza.

Feladat	Időpont	Keletkezett dokumentum
Bemenetmérés- a gyermek fejlettségének megfigyelése	Óvodába lépést követő egy hónapon belül	A gyermek fejlettsége óvodáskor elején
A gyermekek súly-és magasságmérése	Október 15-31-ig	Csoportnapló
A gyermek egyéni fejlettségének rögzítése, emberábrázolás	November 1-15-ig	Egyéni fejlettségmutató
Iskolakészültség felmérése	November 1-15-ig	Iskolakészültség mérőlap
A gyermek társas kapcsolatainak vizsgálata minden korcsoportban (szociometria)	November 1-31-ig	Csoportnapló
Fejlesztési tervek elkészítése a Szakértői vélemények alapján	November 16-30-ig	Egyéni fejlesztési terv
Fejlesztések megvalósítása, eredmények rögzítése	Február 15-ig	Egyéni fejlesztési terv
A gyermekek súly-és magasság mérése	Április 15-30-ig	Csoportnapló

A gyermekek egyéni fejlettségének rögzítése, emberábrázolás	Április 1-30-ig	Csoportnapló
A gyermek társas kapcsolatainak vizsgálata minden korcsoportban (szociometria)	Április 1-30-ig	Csoportnapló
Kimenetmérés, a gyermek fejlettségének megfigyelése	Május 1-15-ig	A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

ÉRTÉKELÉS AZ ÓVODÁBAN

Az értékelés alapelvei: az óvodapedagógus az értékelést fontos személyiség és közösségalkító tényezőként alkalmazza. A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok biztatást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Az óvodapedagógus arra törekszik, hogy a gyermekek pozitív megerősítést kapjanak a tevékenységek során, mely folyamatos konkrét, reális, fejlesztő értékelést jelent, segíti a gyermek reális énképének, önértékelésének fejlődését. A gyermeket saját magához mérten, differenciáltan értékeli. Az értékelés módszerei: szóbeli közlés (erősségek kiemelése, gyengeségek pozitív módon való megfogalmazása), metakommunikációs eszközök (gesztus, mimika, tekintet, simogatás). Az óvodában a pozitív értékelés az elsődleges; a jutalmazás és ennek előlegezett formája a biztatás. Ezzel erősíti leginkább a gyermek helyes megnyilvánulásait és ezzel alakítja ki a pozitív motivációkat. A jutalmazás mindig konkrét a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású. Tárgyi jutalmazást nem alkalmaz. Az óvodapedagógus a gyermeki teljesítményeket az életkori sajátosságok figyelembevételével folyamatosan követi, értékeli, elemzi, ha szükséges fejlesztési korrekciót hajt végre. Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, a konkrét cselekvésre, teljesítményre vonatkoznak. Értékeléseivel, visszajelzéseivel segíti a gyermekek fejlődését. Előnyben részesíti azokat a munkaformákat és módszereket, amelyek alkalmasak az önellenőrzésre és az önértékelésre.

Feladat	Időpont	Keletkezett dokumentum
Nevelési tervek értékelése	1.félév: január 31-ig 2.félév: május 31-ig	Csoportnapló
Évszaki tevékenységek értékelése	Őszi: november 30-ig Téli: február 28-ig Tavaszi: május 31-ig Nyári: augusztus 31-ig	Csoportnapló
Gyermekek egyéni fejlesztésének értékelése	1.félév: február 28-ig 2.félév: május 31-ig	Egyéni fejlesztési terv
Év végi értékelés	augusztus 31-ig	Csoportnapló
Éves pedagógiai munkaterv értékelése	augusztus 31-ig	Beszámoló

10. ÓVODÁNK KAPCSOLATRENDSZERE

A SZÜLŐ, A GYERMEK ÉS A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI

Az óvoda a családdal együtt segíti a gyermekek fejlődését. A család és az óvoda között szimmetrikus kapcsolat van. Elsődleges nevelő szerepe a családnak van, az óvoda csupán kiegészíti ezt. A szülő tud legtöbbet gyermekéről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvodapedagógusnak van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, amely alapján hathatós segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt, partneri együttműködésük elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Körültekintően szervezzük meg az együttműködés formáit, amely az információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit hivatott közvetíteni. A szülők, nagyszülők segítik az óvoda érzelmi, szociális, esztétikai nevelését, hogy az óvoda választott értékeit minél magasabb szinten tudja teljesíteni.

Célunk:

- A családok segítése, erősítése.
- A korrekt, bizalmon alapuló, nevelőpartneri együttműködés kialakítása.

Feladatunk:

- A személyes kapcsolatok kialakítása szülőkkel

- A szülők szakszerű segítése a gyermeknevelésben, ezzel a gyermekük iránti felelősségérzet növekedésének elősegítése.
- Az együttműködés formáinak körültekintő megszervezése.
- Az információk folyamatos áramlásának biztosítása.

A kapcsolattartás formái:

- **Családlátogatás** (lehetőleg még az óvodába kerülés előtt).
- **Anyás befogadás** (kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat, s mintát kapjon gyermeke neveléséhez).
- **A napi kapcsolattartás** (elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről).
- **Szülői értekezletek** (nevelési év során 3 alkalommal).
- **Szülői szervezeti értekezletek.**
- **Egyéni beszélgetések, fogadóóra a gyermekek fejlődéséről** (a Gyermektükör alapján végzett korrekt tájékoztatás a gyermek egyéni fejlődéséről).
- A szülőkkel együtt szervezett rendezvények, ünnepek, kiállítások, nyílt nap, családi délután, hangversenyek, kirándulások (mind azt szolgálják, hogy a közös nevelési eredményeket, hiányosságokat érzékeltetni lehessen).
- Hirdetőtábla.
- Közösségi oldalon online működtetett zárt csoport

AZ ÓVODA ÉS AZ ISKOLA KAPCSOLATA

A gyermek életében az egyik legjelentősebb változás, amely felszínre hozza lelki teherbíró-képességét, az óvodából az iskolába való átmenet.

Településünk egyetlen általános iskolájával, Palonai Magyar Bálint Általános Iskolával kapcsolattartásunk során arra törekszünk, hogy az óvoda-iskola átmenet programszerű (a mindenkori Éves Munkatervünk részletezi), tartalmilag előkészített folyamattá váljon. Szeretnénk elérni, hogy a gyermekek zavartalan iskolakezdését az iskolával közösen tudjuk egyengetni. A kölcsönös érdeklődés hozzájárulhat egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez és nevelési törekvéseink összehangolásához.

A kapcsolattartás formái:

- Az óvodapedagógusok ellátogatnak az első osztályba abból a célból, hogy nyomon kövessék a volt nagycsoportos gyermekek fejlődését.

- A tanítókat meghívjuk az iskolába készülő gyermekekhez, ahol lehetőség nyílik arra, hogy teljesebb képet kaphassanak az óvoda mindennapi életéről, nevelő-fejlesztő munkájáról.
- A nagycsoportos óvodások tavasszal ellátogatnak az első osztályokba, hogy színes, vonzó tapasztalatok megszerzésével érzelmileg közelebb kerülhessenek az iskolai élethez.
- Tapasztalatcserék, visszajelzések az iskolából.

Kapcsolatot ápolunk a településünkön levő Siófoki SZC Bacsák György Technikum és Szakképző iskolával:

- Oktatási szakasszisztens hallgatók gyakorlati helyének biztosításával.

Kapcsolatot ápolunk a Mátyás Király Gimnázium és Kollégiummal:

- Közösségi szolgálat helyének biztosításával
- Gyermekek- és felnőtt rendezvényeink helyének biztosításával.

AZ ÓVODA ÉS A MŰVÉSZEKKEL, ALKOTÓKKAL KIALAKÍTOTT KAPCSOLAT

E program szükségessé teszi, hogy az óvoda kapcsolatot alakítson ki a környezetében működő zeneiskolával, művészeti együttesekkel, alkotókkal. Velük együttműködve tudjuk elérni, hogy a muzsika, az alkotások, a környezet esztétikai értékei megjelenhessenek az óvodában.

A kapcsolattartás formái:

- Hagyományainknak megfelelően az évszakzáró koncertjeink nagy részén a helyi általános iskola és a Zeneiskola növendékei muzsikálnak.
- Az évszakonként megrendezésre kerülő Ovigaléria ünnepségünkön településünk jeles művészeit, alkotóit, kézműveseit látjuk vendégül.
- Ünnepeink, jeles napjaink színvonalát városunk elszármazott művészeinek produkciói emelik.

AZ ÓVODA ÉS A MŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK KAPCSOLATA

Kapcsolatot tartunk a településen működő közművelődési intézményekkel: a Fonyódi Művelődési Központ, Könyvtár és Muzeális Gyűjtemény. Az intézmények kínálatából úgy válogatunk, hogy az segítse a nevelési feladatok sokoldalú, színes megoldását.

A kapcsolattartás formái:

- színházlátogatás,
- tájékozódás,

- Megbeszélések.

AZ ÓVODA ÉS A FENNTARTÓ KAPCSOLATA

A fenntartóval való kapcsolatunk egyrészt hivatalos, másrészt szakmai segítő, támogató jellegű. Óvodánk a közeljövőben is igyekszik az egyetértésen alapuló és rendszeres kapcsolat fenntartása.

Kapcsolattartásunk formái:

- Hivatalos ügyekben az igazgató teszi meg a lépéseket.
- A törvényességi felügyeletet a jegyző látja el.
- Szakmai ellenőrzéseket a fenntartó által kirendelt szakértő végez.
- Városi és helyi szakmai programokon, rendezvényeken való kölcsönös részvétel.

AZ ÓVODA ÉS A PEDAGÓGIAI SZAKSZOLGÁLATOK KAPCSOLATA

Pedagógiai munkánkat jelentős mértékben segítik a szakszolgáltatók. Óvodánkban logopédus foglalkozik a beszédhibás gyermekekkel, fejlesztőpedagógus és gyógy testnevelő a mozgásos fejlesztéseket végzik. A logopédus minden év májusában elvégzi az 5 éveseknél a logopédiai szűrővizsgálatot, melynek eredményéről a következő év szeptemberében ad tájékoztatást. A Nevelési Tanácsadó minden év májusában diszlexia-szűrő vizsgálatot végez minden 5 éves gyermeknél. A vizsgálat eredményéről az óvodát és a szülőket egyaránt tájékoztatják, valamint javaslatot tesznek arra, hogy melyik gyermek vegyen részt fejlesztő foglalkozásokon. Elkészítjük a kérelmeket, időpontot kérünk. A vizsgálatok elvégzése után a szülőknek és az óvodának megküldik a szakértői véleményt és a fejlesztési javaslatot.

AZ ÓVODA ÉS A GYERMEKVÉDELMI HÁLÓZAT KAPCSOLATA

Intézményünk gyermekvédelmi felelőse folyamatosan kapcsolatot tart a gyermekvédelemben érintett intézményekkel és a civil szervezetekkel. Ilyenek: a Polgármesteri Hivatal, Családsegítő Központ, a Gyermekjóléti Szolgálat, a Gyermekvédelmi Szakszolgálat, a Városi Rendőrség Bűnmegelőzési Alosztály, a Városi Bíróság, a Családvédelmi Szolgálat, a Máltai Szeretetszolgálat, Gyámhivatal.

Kapcsolattartásunk formái:

- Folyamatos tapasztalatcserék, esetmegbeszélések, tanácsadás.
- Személyes és telefonos megbeszélések, egyeztetések, konzultációk.
- A gyermekvédelemmel kapcsolatos értekezleteken, továbbképzéseken való aktív részvétel.

AZ ÓVODA ÉS AZ EGÉSZSÉGÜGYI HÁLÓZAT KAPCSOLATA

Óvodánk szoros kapcsolatban van a gyermekorvossal, védőnővel, és a fogorvossal. Kapcsolatunk rendszeres és folyamatos, ami megkívánja a gyermekek egészséges fejlődésének elősegítését.

Kapcsolattartásunk formái:

- szűrővizsgálatok megszervezése

11. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Intézményünkben a törvényben meghatározottak alapján alakulnak a személyi feltételek.

Az igazgató koordinálja és irányítja a pedagógiai-szakmai munkát, a tanügy-igazgatási, a munkáltatói, a gazdálkodási, menedzselési feladatokat. Biztosítja továbbá a minőségi munkához szükséges személyi és tárgyi feltételeket. Az igazgató pontosan, a lehetőségek optimális felhasználásával biztosítja a jól megszervezett munkát, a fejlesztéshez szükséges feltételeket, a szakemberek felelősségteljes, önálló feladatvégzését. Az óvodatitkár a vezető közvetlen munkatársa, segíti az adminisztrációs, illetve a szervezési feladatok ellátásában minden területen.

Az óvodai csoportokban két felsőfokú végzettségű óvodapedagógus és egy szakképzett dajka dolgozik. Az óvodapedagógusok irányítják összehangolt munkájukkal, azonos pedagógiai elveikkel a gyermekek életét. Ebbe a munkába vonják be a dajkákat, akik elfogadó attitűddel segítik a közösen kitűzött célok, feladatok, egységes szokás, normarendszer megvalósítását. Az óvodapedagógusok két hetente váltják egymást.

A nevelőmunkát az óvoda teljes nyitva tartása alatt óvodapedagógus végzi. Személye mint a nevelésben. Értékfelfogása erősen hat a gyermekekre. Éppen ezért nem mindegy, hogy milyen értékeket közvetít, s azokat milyen tudatosan képviseli. Az e programot megvalósító pedagógus közvetíti a művészetek tradicionális értékeit. Vállalja az ízlésformálást az óvoda tágabb környezetében is.

Az óvodapedagógus képes énekével, mesemondásával, bábozásával, alkotásaival, mozdulataival, esztétikai élményhez juttatni a gyermekeket. Fejlesztésükhöz alkalmaz egyéni módszereket, egyéni fejlesztési programokat úgy, hogy a gyermekek pozitív énképe és önbizalma kialakulhasson.

Az óvodapedagógusnak igénye van az önművelésre, a körülményekhez képest lehetőséget teremt szakmai tájékozottságának, szaktudásának fejlesztéséhez. Személyiségvonásaiban megjelenik a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, tetteiben érezhető a hitelesség, tapintat és az empátia.

Az óvodapedagógusok gondoskodnak a közös tervek elkészítéséről, a gyermekek képességeinek felméréséről, az egyéni fejlesztések biztosításáról, az eredmények rögzítéséről. A szülőket mindezekről folyamatosan tájékoztatják.

Az óvodapedagógusok bevonják a dajkákat, pedagógiai asszisztens is segíti a szakmai munkát az erkölcsi és szociális képességek fejlesztésébe és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe. A dajkák teljes partnereink az óvoda szépítésében, higiénijának megteremtésében.

Szakmai munkaközösséget alakítunk, a szervezet társas, szakmai kapcsolatának karbantartására. A közösség tagjaként valamennyien felelősséget vállalunk a közösen kitűzött célok és feladatok megvalósításáért. A szakmai munkában, munkatársi kapcsolatban döntéshozatal előtt őszinte, nyílt véleménnyel segítjük a gyermekek érdekét legjobban szolgáló megoldás kialakítását.

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése speciálisan képzett szakember (utazó logopédus, gyógypedagógus) közreműködését igényli. A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében résztvevő óvodapedagógusoknak magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel, és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkeznie kell.

Az óvodapedagógus megteremti a menekült státuszú gyermekek számára, hogy megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét, segítséget nyújt a magyar nyelv elsajátítására és kultúrájának megismerésére.

TÁRGYI FELTÉTELEK

E Pedagógiai Program a művészetek eszközeivel kíván erősebben hatni a gyermekek személyiségére, ezért a következő eszközök, játékok, tárgyak szükségesek a megvalósításához:

- **Esztétikus mesetér (kuckó):** puha párnák, meleg szőnyegek, meseszék, kincsesláda, bábok, bábtartók, paraván, gyertyák, zenelejátszó eszköz, albumok a tanult mondókákról, versekről és a mesékről, kedvenc mágikus báb, jelképek, szimbólumok a mesékről, különböző színű leplek az átváltozáshoz, esztétikus meséskönyvek stb.
- **Esztétikus zenei tér:** olyan hely a szobában, ahol 6 gyermek ülve megfér, hangszerek, furulya, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér, kisebb-nagyobb csengő, népi

hangszerek, gyermekek-óvodapedagógusok által barkácsolt ritmushangszerek, hangvilla, harangjáték, csengősor, énekes játékok kellékei, szimbólumok a tanult dalokról, mondókákról.

- **Esztétikus alkotótér:** képalakításhoz, plasztikai munkákhoz, különböző méretű rajzlapok, színes papírok, ragasztók, cikk-cakk ollók, tompa hegyű ollók, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctollak, szivacshengerek, viaszkréták, fonalak, textíliák, madzagok, szövőkeretek, agyag, gyurma, mintázó eszközök, esztétikus eszköztároló lehetőségek. A rajzos térben a gyermeki munkáknak kialakított polc és Mini galéria, amelyre a gyermekek kitűzhetik rajzaikat.
- **Ízléses folyosógaléria:** ahol a gyermekek munkáit állíthatjuk ki.
- **Mozgás:** kijelölt pálya, ahol a gyermekek kocoghatnak, futhatnak. Különböző kézi szerek a zenés-mozgásos percekhez, pl.: labda, babzsák, kisebb-nagyobb karika, rövidebb-hosszabb szalag, bot, különböző színű kendők, zászlók.
- **A szakkönyvek:** a pedagógusok módszertani fejlődéséhez.
- **Az óvoda színvilágának megkomponálása:** a szükséges festékek, textíliák, díszek beszerzése.
- **Tájékoztató táblák:** a program rendszerének ismertetéséhez, az általános tájékoztatáshoz, valamint a gyermekek eredményeinek bemutatásához.

12. AZ ÓVODAI ÉLET TERVEZÉSE

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják.

Éves pedagógiai munkaterv

Az igazgató, igazgató- helyettes a nevelőtestülettel együtt a nevelési évet megelőző augusztus 31-ig elkészítik az éves munkatervet, figyelembe véve az előző nevelési év éves munkatervének beszámolóját. Az éves munkatervet a szülői szervezet véleményezése után a nevelőtestület fogadja el.

Csoportnapló

A csoportnapló folyamatos vezetése az óvodapedagógus feladata. Az óvodapedagógusok a nevelési évet megelőző augusztus 31-ig elkészítik a csoportjuk sajátosságait figyelembe véve **éves tevékenységi tervet**. Az éves tevékenységi terv tartalmazza a tevékenységterületeket, az azokhoz tartozó célokat, feladatokat, valamint a szervezett tevékenységes tartalmát. Az óvodapedagógus az éves tevékenységi tervet évszaki tevékenységi tervre bontja le, melyet a megvalósítás után kiértékel. A tevékenységi terveket a szülők tájékoztatása érdekében nyilvánosságra hozza (hirdetőtábla), könnyen áttekinthető, esztétikus formában, piktogramokkal jelölve az aktuális témákat. A tevékenységi tervekhez évszakonként „Eseményterv, szervezési feladatok”-at készít. Az óvodapedagógus a negyedéves évszaki tevékenységi tervet napi tevékenységre bontja. Fél évente elkészíti a nevelési terv tervezését, majd kiértékelését. Pedagógiai terveit a megvalósítás eredményességének függvényében felülvizsgálja és módosítja. A nevelési év végén éves értékeléssel zárja a csoportnaplót. A nyári időszakban ügyeleti rendszer működik. Az ügyeletet biztosító csoportok óvodapedagógusai a „Nyári tevékenységi terv” nyomtatvány szerint tervezik és értékelik a tevékenységet és megvalósulásukat.

Gyermektükör

A gyermekek megismerését és fejlesztését, fejlődésük nyomon követését a Gyermektükör dokumentációs rendszer szolgálja. Az óvodapedagógus a gyermekek tevékenységeinek megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatokat reálisan elemezi-értékeli, és belőlük kiindulva elkészíti az egyéni fejlesztési tervet, melyet szükség esetén módosít. A fejlesztési területeket a szakértői vélemény javaslatai alapján állapítják meg az óvodapedagógusok.

A Gyermektükör részei:

- Fedőlap
- Anamnézis
- Feljegyzés a családlátogatásról
- A gyermek fejlettsége óvodáskor elején (Bemenet)
- A gyermek fejlesztése érdekében megtett intézkedések
- Egyéni fejlesztési terv
- Egyéni fejlettségmutató
- Iskolakészültséget mérő lap

- Szülői tájékoztatások rögzítése
- Emberrajz (évente 2)
- Pedagógiai szakszolgálat dokumentumai (vizsgálati kérelem, pedagógiai jellemzés, szakértői vélemény) a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat eredménye, felülvizsgálat megállapításai
- A gyermek fejlettsége óvodás kor végén (Kimenet)
- A gyermek neveltségi szintjének kimutatása

13. AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGE

Gyermekvédelmi munkánk célja:

- A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki és emberi jogainak érvényesítése.
- Hátrány kompenzálása, az esélyegyenlőség biztosítása az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.
- Az egészséges személyiség fejlődését károsító hatások észrevétele (szociális és pszichés problémák) kiszűrése, elhárítása és enyhítése.
- A hátrányos helyzet csökkentése, a hátrányos helyzetből adódó esélyegyenlőtlenség megszüntetése.
- A veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése.

Gyermekvédelmi munkánk feladatai az esélyegyenlőség biztosítását elősegítő intézkedések:

- Az óvodába járó gyermekek szociális, szociokulturális családi hátterének megismerése, HH/HHH gyermekek minél korábbi óvodai ellátása (nyilvántartás).
- Szükség esetén szakemberek bevonása (családsegítő, családgondozó, gyámügy, stb.)
- Rendszeres óvodába járás figyelemmel kísérése, szükség esetén környezettanulmány készítése.
- A családsegítés érdekében folyamatos kapcsolattartás a felelős személyekkel, intézményekkel.
- Mindazon jogok és ellátások biztosítása gyermekeknek, amelyeket számukra a vonatkozó jogszabályok és rendeletek előírnak.

A gyermekvédelem óvodánk pedagógiai tevékenységének szerves része. Minden pedagógusnak és óvodai dolgozónak munkaköri kötelessége a rábízott gyermekek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése.

E tevékenység titoktartási kötelezettséget kíván meg. Olyan légkör kialakítására törekszünk, amely a beilleszkedést elősegíti, és kizárja annak lehetőségét, hogy bármely gyermek, bármilyen oknál fogva hátrányos, kiszolgáltatott helyzetbe kerüljön. 3-6-7 éves korban az intenzív „én-fejlődés” szakaszában kiemelt jelentőségű az egyediség, az egyéniség megalapozása, támogatása, tiszteletben tartása.

Nagyfokú gyermekismeretünknek köszönhetően, illetve a családlátogatások, beszélgetések alkalmával szerzett információk alapján többoldalú információval rendelkezünk a gyermekekről. A családok anyagi helyzetéről, nevelési elveiről, életviteléről, életmódjáról, stb. A feltárt problémák, okok után kiemelt figyelmet fordítunk az esélyegyenlőséget elősegítő intézkedésekre: Differenciált egyéni bánásmóddal, a feltételek megteremtésével, az egészséges környezet biztosításával, változatos tevékenységformákkal, élmények nyújtásával, pozitív megerősítéssel, bátorító pedagógiával hozzásegítjük, ezen gyermekeket képességeik kibontakoztatásához, fejlődéséhez, a hátrányok csökkentéséhez. A szülőkkel folyamatos együttműködés kialakítására törekszünk. Kéréseiket, közléseiket bizalmasan, tapintatosan kezeljük, gyermekük fejlesztése érdekében használjuk fel. Szülői értekezletek, családlátogatások, nyílt napok, fogadóórák, beszélgetések során reálisan, segítőkészen tájékoztatjuk őket a közös megoldás lehetőségét keresve. Informáljuk őket problémáik, ügyeik elintézésének módjáról, különböző alapellátásokhoz jutásról (szociális ellátások, segítő szolgáltatások, étkezési támogatás, stb.).

Az igazgató gyermekvédelmi feladatai:

- Jelzéssel él a gyermek veszélyeztettsége esetén a Gyermekjóléti Szolgálatnál.
- Eljárást kezdeményez a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.
- Gondoskodik a gyermekvédelmi felelős személyéről az intézményben és biztosítja számára a munkájához szükséges feltételeket.
- Biztosítja a nevelő és oktató munkához szükséges egészséges és biztonságos feltételeket.
- A balesetek megelőzése érdekében balesetvédelmi oktatást szervez.
- Megszervezi a rendszeres egészségügyi szűrővizsgálatokat.

- Az óvodába kerülést nyomon követi, biztosítja (tankötelezettség elmulasztása esetén intézkedik).

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Koordinálja az óvodapedagógusok óvodán belüli gyermekvédelmi munkáját.
- Segíti a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet kritériumainak intézmény szintű megállapítását.
- Konkrét ügyekben segítséget, tanácsot ad az óvodapedagógusoknak, szükség esetén közös családlátogatást végez velük. Segít a környezettanulmány elkészítésében.
- Kapcsolatot tart az önkormányzati, szociális, gyámügyi és egészségügyi intézmény hálózattal a családsegítés érdekében.
- Rendszeresen figyeli és értelmezi a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változásait.
- Megfelelő önképzéssel (szakirodalom olvasás, továbbképzéseken való részvétel...) karbantartja a gyermekvédelemmel kapcsolatos tudását.
- Az intézményben jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények címét, telefonszámát.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlődését figyelemmel kíséri, szükség esetén szakember bevonását kezdeményezi.
- Nyilvántartást vezet, éves munkatervet készít, év végén beszámolót készít.

Óvodapedagógusok gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatai:

- A gyermekek jogainak tiszteletben tartása, védelme.
- Rendszeres óvodalátogatás figyelemmel kísérése, szükség esetén a hiányzás jelzése.
- Az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részt venni, a szűrést szükség esetén soron kívül javasolni.
- Egyéni fejlettséghez igazodó személyre szabott fejlesztések elkészítése.
- Veszélyeztető körülmények megelőzése, feltárása, megszüntetése. Szükség esetén ehhez szakember segítségének kérése. A gyermek életében történő változások, a családban jelentkező gondok, problémák jelzése az óvoda gyermekvédelmi felelősének.

14. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSE

Törvényi háttér:

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek a nemzeti köznevelésről szóló **2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 4. § (13)** bekezdése értelmében a kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló az, aki:

- Különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
 - sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
 - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
 - kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,
- Tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló,

2011. évi CXC. törvény 3. § (6): „A köznevelés kiemelt feladata az iskolát megelőző kisgyermekkorai fejlesztés, továbbá a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.”

14.1. A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK INTEGRÁLT ÓVODAI NEVELÉSE, FEJLESZTÉSE

Törvényi háttér:

A 2011. évi CXC törvény 4. § (25): „A sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd”

Minden sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

Intézményünkben a Szakértői és rehabilitációs bizottság véleményével rendelkező sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését és oktatását integrált formában, speciális szakemberek bevonásával (gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, logopédus, gyógytornász, stb.), a szakértői véleményben foglaltak szerint valósítjuk meg.

Intézményünk alapító okirata szerint az óvodai nevelés mellett ellátandó feladatunk a szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleménye alapján a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált óvodai nevelése:

- Mozgásszervi fogyatékos, az akadálymentesítést nem igénylő járóképes vagy kevés segédeszközzel közlekedő gyermekek ellátása,
- Beszédfogyatékos, enyhén értelmi fogyatékos vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek ellátása.
- Érzékszervi fogyatékos-hallási fogyatékos.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének célja:

- Gyermekek a fejlesztést igénylő területeken előrelépést mutasson, az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődési üteméhez és azoknak tudjanak megfelelni a gyermekek,
- A gyermekek integrálása a normál óvodai közösségbe, ezáltal a megfelelő minták elsajátítása,
- A gyermekek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, speciális nevelési szükségleteihez alkalmazkodó feltételrendszer biztosítása,
- A harmonikus személyiségfejlődés elősegítése,
- Az iskolai nevelésbe való bekapcsolódás alapjainak megteremtése.

A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. Programunk minden tevékenységében megpróbál a pedagógiai asszisztens aktív közreműködésével alkalmazkodni a sérült gyermekekhez.

A fejlesztést minden esetben meghatározza a fogyatékoság típusa, súlyossága. Megkezdése előtt felderítjük a fogyatékoság kialakulásának, diagnosztizálásának és az eddigi ellátás megkezdésének idejét, módját. Figyelembe vesszük a gyermek képességeit, készségeit,

pszichés és egészségi állapotát, esetleges rehabilitációs műtétjeit, kognitív funkcióit és meglévő ismereteit.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A másságot elfogadó légkör megteremtése a csoportban,
 - A nevelés-fejlesztés biztosítása a családdal és a szakemberekkel együttműködve,
 - Információ bekérése a szülőktől a gyermek orvosi és egyéb kezeléseiről, a vizsgálatok eredményeiről, speciális eszközök használatáról.
 - A gyermek iránti elvárások felmérése, meghatározása.
 - A gyermek fejlődéséhez igazított differenciálás, illetve egyéni fejlesztés,
 - Specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása. Rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához,
 - Megfelelő szakemberek bevonása, a gyermek sérülésének megfelelő gyógyító terápia alkalmazásával.
 - Fejlődéshez igazított egyéni fejlesztés, valamint a gyermekben rejlő kiemelkedő teljesítmény felismerése, gondozása (tehetséggondozó programokban való részvétel biztosítása).
-
- Szakmai tájékozódás, önképzés.

Az integrált együttnevelés fontossága abban rejlik, hogy a sajátos nevelési szükségletű gyermeket nem kell közvetlen környezetéből, a családból kiemelni, ami személyiségfejlődésére károsan hathat, a nevelést, pedig megfosztja az elsődleges és természetes példaadás lehetőségétől. Az integráltan nevelkedő gyermek másságát a környezete is megismeri, elfogadja. Megtanulnak egymással élni, játszani, tanulni, így a későbbiekben a beilleszkedésük a társadalomba is könnyebb lesz.

MOZGÁSSZERVI FOGYATÉKOS, AZ AKADÁLYMENTESÍTÉST NEM IGÉNYLŐ JÁRÓKÉPES VAGY KEVÉS SEGÉDESZKÖZZEL KÖZLEKEDŐ GYERMEKEK ELLÁTÁSA.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermeknél a mozgás szervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara miatt jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, melynek következtében megváltozik a mozgásos

tapasztalatszerzés és a szocializáció. A különleges gondozási igényt meghatározza a károsodás keletkezésének ideje, formája, mértéke és területe.

A jelentősen eltérő kóreredet – végtagredukciós fejlődési rendellenességek és szerzett végtaghiányok; petyhüdt bénulást okozó kórformák; a korai agykárosodás utáni mozgásrendellenességek; egyéb, maradandó mozgásállapot-változást, mozgáskorlátozottságot okozó kórformák; a halmozott sérüléssel járó különböző kórformák – és károsodás miatt a mozgáskorlátozottság egyénileg is sok eltérést mutat.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott és halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott) gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése, a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés. Az óvodában biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és étletteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét. Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció és a terápia feladatait, valamint a mozgásnevelést az óvodai tevékenységek körébe kell beépíteni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmaztatása a napirend egészét átszövő feladat.

Óvodáskorú mozgáskorlátozott gyermek fejlesztése, nevelése speciális szempontok figyelembevételét kívánja, az óvodai nevelés valamennyi területén.

Mozgásfejlesztés:

Óvodáskorban előtérbe kerül az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó egyéb fejlesztésekkel. A mozgásfejlesztésben hangsúlyt kell kapnia a különböző önellátást, önkiszolgálást, helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használata kialakításának is.

Önellátás, önkiszolgálás fejlesztése:

A meglévő funkcióknak, a család igényeinek megfelelően és velük együttműködve szükséges az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés. A sérülés függvényében szükség lehet az egészségüggyel való kapcsolattartásra, pl. inkontinencia kérdésének megoldásában.

Játéktevékenység:

A mozgáskorlátozott gyermeket a játéktevékenységében akadályozhatja bizonytalan testtartása, a helyzet- és helyváltoztatás, az eszközhasználat nehezítettsége, a téri tájékozódás terén fellépő nehézségek stb. Szükség lehet a játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására. Az egyes tevékenységek során fontos a mozgáskorlátozott gyermek aktív szerepe, bekapcsolódása.

Nyelvi fejlesztés:

A mozgáskorlátozottsághoz társulhatnak beszédzavarok, kommunikációs problémák. A szókincs szegényesebb lehet, a különböző kognitív funkciók érintettsége akadályozhatja versek, mondókák megtanulását, a mozgászavarok hatással lehetnek a nonverbális kommunikációra, légzésproblémák állhatnak fenn, súlyos esetben beszédképtelenség is előfordulhat. Emiatt fontos feladat a mozgáskorlátozott gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe, szükség lehet sajátos fejlesztési célok kitűzésére, esetleg a logopédussal való együttműködésre.

Éneklés, zenei nevelés:

Artikulációs problémák, légzésproblémák, a vitálkapacitás beszűkülése, ritmus és tempó érzékelésének nehezítettsége állhat fenn, ami pl. felső végtag érintettség esetén kiegészülhet az eszközhasználat nehezítettségével. Az óvodás életkor kiemelt tevékenysége az éneklés, így a mozgáskorlátozott gyermek fejlesztésébe is beépítendő. Pozitív hatása előnyösen befolyásolhatja a mozgásfejlődést is (pl. elősegíti a test ellazulását), társas cselekvést jelent, fejleszti a ritmus- és tempóérzékelést. A tevékenységek végzése közben szükséges lehet speciális testhelyzet felvétele, esetleg a gyermek állapota által meghatározott adaptált eszközök (hangszerek) használata.

Rajzolás, kézügyesség fejlesztése:

Felső végtag érintettség, izomtónus fokozódása, gyenge izomzat, a törzs- és fejkontroll hiánya stb. okozhat problémát ezen a területen. Fontos a kézfunkciót és a manipulatív tevékenységek segítését célzó megfelelő testhelyzet megtalálása, a kóros izomfokozódások, együttmozgások leépítése, szükséges lehet adaptált eszközök használata, esetleg az eszközök rögzítése, a finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.

Minden tevékenység során kiemelt feladat a tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése. A mozgáskorlátozott gyermek eltérő tapasztalatokkal rendelkezik, észlelési problémái, testséma-zavarai lehetnek, kevesebb

ismerettel rendelkezhet az őt körülvevő világról. Alkalmat kell adni a minél sokrétűbb, mozgásos tapasztalatszerzésre, fejleszteni kell a kognitív funkciókat, különböző észlelési területeket, a figyelmet, emlékezetet, téri tájékozódást stb.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A nevelés-fejlesztés biztosítása a fogyatékoság típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, szakemberekkel (gyógypedagógussal, pszichológussal, orvossal stb.) együttműködve.
- A sérült gyermeket elfogadó környezet megteremtése.
- A gyermek iránti elvárások felmérése, meghatározása.

BESZÉDFOGYATÉKOS, ENYHÉN ÉRTELMI FOGYATÉKOS VAGY EGYÉB PSZICHÉS FEJLŐDÉSI ZAVARRAL KÜZDŐ GYERMEKEK ELLÁTÁSA.

Beszéd fogyatékos gyermek fejlesztése

Beszéd fogyatékos gyermek esetén a receptív vagy expresszív beszéd/nyelvi képességrendszer szerveződésének fejlődési eredetű vagy szerzett zavara miatt az anyanyelv elsajátítás folyamata akadályozott, a gyermek életkorától eltérő. A beszéd fogyatékos gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia, a folyamatos beszéd zavarai, logófia, centrális eredetű szerzett beszédzavarok, orrhangzós beszéd), illetve a beszéd problémákhoz társuló megismerési nehézségek és viselkedés zavarok miatt eltérően fejlődik. Beszéd fogyatékos az a gyermek, akit a szakértői bizottság a komplex vizsgálata alapján annak minősít.

A nyelvfejlődési és beszédzavarok az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében a beszédértés és észlelés nehézségében, kifejezőkészség nehézségében (szegényes szóincs, grammatikai fejletlenség), a beszéd szerveződés nehézségében (mondatalkotási készség nehézsége, összefüggő beszéd kialakulatlansága), a beszéd szervi működés gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, az írott nyelv elsajátításának nehézségeit előjelző kognitív képességzavarban (fonológiai tudatosság, taktilis, vizuális észlelés, verbális emlékezet zavarai), a verbális tanulás lassú fejlődésében nyilvánulhatnak meg.

A beszéd- és nyelvi problémák súlyos zavara mellé társulhatnak részképesség zavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia veszélyeztetettség) és magatartás problémák, amelyek nehezítik a gyermek beilleszkedését.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, az aktív nyelvhasználatot segítő, speciális terápiákat alkalmazó fejlesztési környezetben valósulhat meg a gyermek komplex

állapotfelmérése alapján. A gyermek egyéni képességeihez igazodó intenzív fejlesztőmunka során fontos, hogy az ismeretszerzést sokoldalú tapasztalatszerzést biztosító módon, cselekvésbe ágyazott játékos módszerekkel tegyük lehetővé, amely segíti a társas kapcsolatok kialakulását és a személyiség fejlődését is.

Az óvodai nevelés, fejlesztés egész időtartama alatt kiemelt feladat az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés, a mozgás és észlelési funkciók, valamint a vizuomotoros koordinációs készség javítása, az érzelmi élet fejlesztése, speciális eszközök és módszerek alkalmazásával egyéni és kiscsoportos fejlesztési formában. A speciális nevelés keretében biztosított fejlesztés segíti az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szint elérését. A gyermek fejlődéséről a szülőket folyamatosan tájékoztatni kell, a gyermek fejlesztése a szülőkkel való együttműködés keretében, egyéni fejlesztési terv alapján valósulhat meg.

Azoknál a beszéd fogyatékos gyermekeknél, akiknél több beszédprobléma együttesen fordul elő, vagy a beszéd fogyatékosághoz a testi érzékszervi- és pszichés fejlődés zavara társul, az eredményes fejlesztés a logopédia és a társuló fogyatékoság módszereinek kombinációjával valósulhat meg.

Enyhén értelmi fogyatékos vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó és kívánatos a nem fogyatékos óvodás korúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről.

A fejlődés egyéb pszichés zavarral küzdő gyermek

A sajátos nevelési igényű gyermekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-

szociális képességek eltérő fejlődése a sikeres beilleszkedést, az iskolába lépésre való felkészülési folyamatot késleltetheti.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat: a gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával. A fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával történjen. További feladat megelőzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását, és megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készséget.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni kell, és amennyiben szükséges, a fejlesztés további menetét erre alapozva kell meghatározni.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – pedagógiai-gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

ÉRZÉKSZERV FOGYATÉKOS-HALLÁSI FOGYATÉKOS

A súlyos fokban hallássérült – siket – és a kevésbé súlyosan vagy közepes fokban hallássérült – nagyothalló – gyermekek hallásvesztesége a főbb beszédfrekvenciákon olyan mértékű, hogy ennek következtében a beszédnek hallás útján történő megértésére nem, vagy csak részben képesek. A halláskárosodás miatt – az állapot fennmaradása esetén – bizonyos esetekben – teljesen elmarad, vagy erősen sérül a beszéd és a nyelvi kompetencia. Az előzőek miatt korlátozott a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás kialakulása, aminek következtében módosul a gyermek megismerő tevékenysége, esetenként egész személyisége megváltozik. A legkorábbi életkortól alkalmazott orvosi-egészségügyi és speciális pedagógiai ellátás együttes megvalósításával a súlyos következmények csökkenthetők.

A megfelelő otológiai, pedoaudiológiai gondozás, a korszerű hallókészülékkel történő ellátás és a hallásjavító műtétek mellett (cochlea implantáció), a speciális pedagógiai segítség eredményeként a gyermek óvodás életkorára elérhető, hogy a súlyos fokban hallássérült (siket) kisgyermek érzékeli a hangot. Képes lesz az emberi hang kommunikációs funkciójának felismerésére. A beszédhallás fejlődésével és a szájra irányultság kialakulásával párhuzamosan tudatos hangadásra képessé válik. Megindul a passzív és aktív szókincs fejlődése, elhangzanak az első szavak. Mindez a szülők folyamatos közreműködését és együttműködését is igényli.

Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a súlyosan hallássérült szülők gyermekeire, akik nagy része használja a jelnyelvet vagy annak elemeit, mint kifejezőeszközt.

Bár a hallássérült szülő hallássérült gyermekére az adott intézmény pedagógiai programjában előírt kommunikációs forma (beszéd, gesztus) vonatkozik, kívánatos, hogy a (gyógy) pedagógus oly mértékben legyen jártas a jelnyelv használatában, hogy azt szükség esetén fel tudja használni a gyermekekkel való kommunikációban és a hallássérült szülőkkel való érintkezésben.

A kevésbé súlyos- vagy közepesen fokban hallássérült (nagyothalló) és a korai életkorban cochlea implantált gyermekek képessé válhatnak a hallásra épített kommunikációra.

A nyelvi és pszichoszociális fejlettség kedvező esetben olyan szintű lehet az óvodás kor kezdetére, hogy a hallássérült gyermekek egy része további speciális segítséggel, halló társaikkal együtt vehetnek részt az óvodai nevelésben.

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata – a korai pedagógiai és audiológiai gondozásra építve – a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédképzési állapotban van. Ez függ a hallásállapottól és a beszéd kialakulását egyénenként is nagymértékben és eltérő módon befolyásoló egyéb tényezőktől (például kognitív és pszichés állapot, szociokulturális környezet korai és optimális pedoaudiológiai ellátástól stb.).

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik. Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket.

A fejlesztés feladatai:

A súlyos fokban hallássérült – siket – gyermekek (a beszéd tartományban mért hallásvesztés 90 dB vagy nagyobb) óvodás életkorban történő fejlesztési feladata a nyelvi kommunikáció rendszerében a hallás és a beszédértés fejlesztése, a hangos beszéd aktív használatának építése, a grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció. Az óvodai nevelés során arra kell törekedni, hogy a súlyos fokban hallássérült kisgyermek hangmegnyilvánulásaiival, majd beszéddel hívja fel magára a figyelmet, közölje kívánságait. Környezete igyekezzon a gyermek közölnivalóját, kommunikációs próbálkozásait megérteni. Az óvodai nevelés egész időtartamát átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése, alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása, az aktív nyelvhasználat építése. Ennek keretében kell fejleszteni a beszédértést, szókincset, szájról olvasási készséget. Törekedni kell a beszédérthetőségének kialakítására, főleg a magánhangzók esetében. A nyelvi kommunikáció megalapozása érdekében kívánatos, hogy értsék, ismerjék fel hány szó, rövid mondat grafikus képét, hozzájuk intézett leggyakoribb kérdéseket, közléseket.

A nagyothalló – gyermekeknél a beszéd tartományban mért hallásvesztesség 30–45 dB közötti, középsúlyos esetben 45–65 dB közötti, súlyos esetben 65–90 dB közötti hallásvesztességet mutatnak ki. A nagyothalló óvodás korú gyermekek az emberi beszéd, a környezeti hangok korlátozott felfogására, differenciálására képesek. Beszédfejlődésük késve, általában spontán (hallókészülék segítségével vagy anélkül), esetenként azonban csak speciális segítséggel indul meg. A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, és/vagy fejlesztése a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét. A hallássérült kisgyermek eredményes fejlesztésének feltétele a gyermeket körülvevő környezet minden elemében a nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, szükség esetén a beszédértést és a konkrét megnyilvánulást segítő egyéb eszközrendszerek használata, valamint a családi szociális háttér bekapcsolása a kommunikáció-fejlesztés rendszerébe.

A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermekeknél – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Fejlesztésük stratégiája döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazásával történik. Beszédértésük, hangzó beszéd produkciójuk fejlődése hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.

Fejlesztetheységük, fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától, a család aktív együttműködésétől. A minél korábban végzett hallásjavító műtét előtti és utáni pedagógiai rehabilitációs és rehabilitációs fejlesztés, szülői támogatás, foglalkozás – valamint azzal párhuzamosan –, az audiológiai gondozás eredményezi a nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását.

Fejlesztésük kívánatos színtere az ép hallásúak környezetében van. Teljesítményüket döntően befolyásolja intellektusuk, esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti – beszéd-, nyelvtanulási akadályozottságuk valamint a családi háttér, a fogadó intézmény integrációs szintje a speciális pedagógiai megsegítés.

A halmozottan fogyatékos hallássérült óvodás korú gyermekek esetében a hallás különböző mértékű csökkenésén kívül még más (esetenként mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy a pszichés fejlődés zavara) fogyatékoság is súlyosbítja a fejlesztés lehetőségét. A velük való foglalkozás döntően a szurdopedagógia és a társuló fogyatékoság gyógypedagógiai

módszereinek kombinációival, egyéni fejlesztési terv alapján történik. Fejlesztésüket eredményesen egyéni vagy kiscsoportos formában lehet megvalósítani.

14.2. A BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ GYERMEK NEVELÉSE, FEJLESZTÉSE

Törvényi háttér:

2011. évi CXC törvény 4. § (3): *„A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek”*

Bármely gyermek kerülhet nehéz helyzetbe közösségi élete során. Lehet, hogy nehezen találja meg a hangot kortársaival vagy pedagógusával, ezért kirekesztettnek, magányosnak érzi magát. Lehet, hogy bár okos, mégis gondjai adódnak. Előfordulhat, hogy olyan változások zajlanak a családi életben (testvérszületés, válás, gyász), melyek átmenetileg a gyermek alkalmazkodását is megnehezítik. Mindezek következtében megváltozhat magatartása, indulatossá vagy éppen visszahúzódnóvá válhat, romolhat a teljesítménye, ezért alul teljesít.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséget minden esetben a pedagógiai szakszolgálatok határozzák meg. Az általuk kiállított szakvélemény alapján kell meghatároznunk ezen, gyermekek fejlesztését.

2011. CXC törvény 4. § (6b.) fejlesztő pedagógiai ellátás: *„A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló tantárgyi felzárkóztatására és készségfejlesztésére irányuló kötelező foglalkozás.”*

A tanulási problémákkal küzdő gyermekeket két csoportba sorolhatjuk:

- *Tanulási nehézséggel küzdők:* pl. lassú, motiválatlan, hosszabb betegség miatt lemaradó, családi, szociális, kulturális, nyelvi hátrányok.
- *Tanulási zavarral küzdők* pl. diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, figyelemzavar, súlyosabb beszédhiba.

A magatartászavarok miatt problémás gyermekeket szintén két csoportba sorolhatjuk:

- *Visszahúzódo (regresszív) és depresszív viselkedésű* gyermekek: pl. félénk, csendes, visszahúzódo.
- *Ellenséges (agresszív) és inkonzekvens viselkedésű* gyermekek: pl. engedetlen, kötekedő, támadó, hiperaktív.

A fejlesztő, nevelő munka célja:

- A nehézségekkel küzdő gyermek elfogadása, személyiségük tiszteletben tartása, beilleszkedésük segítése.
- Harmonikus, nyugodt, érzelem gazdag légkör megteremtése, amely lehetővé teszi a különleges bánásmódot igénylő gyermek harmonikus személyiségfejlődését.
- Az iskolai életre való felkészítés.
- Testi, lelki, szociális érettség kialakítása az iskolai tanulási zavarok megelőzésének érdekében.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A Pedagógiai Szakszolgálat szakértői véleménye alapján fejlesztési terv készítése.
- Figyelmeztető jelek észrevétele, okok feltárása.
- Szükség esetén a Pedagógiai Szakszolgálat segítségének kérése. Kérelem megírása.
- Pedagógiai jellemzés készítése a gyermekekről.
- A gyermek fejlődéséhez igazított egyéni fejlesztés.
- A szakemberek bevonása (óvodapszichológus, fejlesztő pedagógust, stb), azokkal folyamatos kapcsolattartás, együttműködés.
- Folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel.
- A szülők folyamatos tájékoztatása a gyermek aktuális állapotáról, fejlettségéről.
- Fejlődéshez igazított egyéni fejlesztés, valamint a gyermekekben rejlő kiemelkedő teljesítmény felismerése, gondozása (tehetséggondozó programokban való részvétel biztosítása), esélyegyenlőség biztosítása.

14.3. KIEMELTEN TEHETSÉGES GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSE, FEJLESZTÉSE

Törvényi háttér:

2011. CXC törvény 4. § (14.): „Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.”

A tehetséges gyermek jellemzői:

- Nagyon sokat tudnak a legkülönbözőbb dolgokról.
- Szókincsük gazdag, szokatlan kifejezéseket is megfelelően használnak.
- Beszédük folyamatos, kifejező.
- Gyorsan megjegyzik a tényeket.
- Gyorsan felismerik az ok-okozati viszonyokat.
- A jelenségekben fellelhető hasonlóságokat és különbségeket keresik.
- Gyorsan tudnak érvényes állításokat felállítani.
- Jó megfigyelők, és megfigyeléseiket könnyen felidézik olyan helyzetekben, amikor jól tudják hasznosítani.
- Megpróbálják a bonyolult dolgokat megérteni oly módon, hogy áttekinthető egységekre bontják szét.
- Kritikusan, függetlenül gondolkodnak, értékelik a helyzeteket
- Az őket érdeklő kérdésekkel nagyon elmélyülten foglalkoznak.
- Tökéletességre törekszenek.
- Önkritikusak, nem elégednek meg egykönnyen munkájuk gyorsaságával vagy eredményével.
- Szívesen dolgoznak önállóan, hogy elegendő idejük legyen egy probléma végig gondolására.
- Magas célokat tűznek ki, és a saját maguk által vállalt feladatok megoldásánál a felnőttek segítségét csak addig veszik igénybe, míg feltétlenül szükséges.
- Sokféle és sokszor szokatlan kérdéseket tesznek fel, majd az azokra kapott válaszok alapján újabb kérdéseket fogalmaznak meg.
- Egy kérdés vagy probléma felmerülésekor sok ötletet vagy megoldási lehetőséget sorolnak fel.

- Érdeklődnek a kreatív tevékenységek iránt.
- Kitartás, másként gondolkodás jellemzi őket.

Az óvodás korú gyermekeknél tehetség ígéretről beszélhetünk. A gyermekek adottságai a megfelelő környezeti hatások, feltételek hatására fejlődnek tehetséggé. Az óvodai nevelés hozzájárulhat, hogy a különleges adottság felszínre kerüljenek.

Célunk minél sokoldalúbb feltételek, tevékenységek biztosítása, így a tehetségek, az átlagtól eltérő adottságok felfedezése, felkarolása, fejlesztése.

Alapelvünk:

- A tehetséges ígéretnek erős oldalának fejlesztése.
- A gyermekek tehetségével összefüggő gyenge területének erősítése.
- Kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek tehetségének, adottságainak felismerése.
- Gazdag tapasztalatszerzés biztosítás.
- Sokféle tevékenységkínálat biztosításával, a gyermekek érdeklődési körének megismerése.
- Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés.
- A speciális foglalkozások vezetése.
- A gyermek különleges képességeinek, átlagtól eltérő adottságainak differenciált fejlesztése.
- Folyamatos ösztönzés, bátorítás, dicséret, elismerés.
- A pedagógusok továbbfejlesztésének megszervezése a tehetségfejlesztés területén.
- A szülők folyamatos tájékoztatása, megnyerése a közös célok hatékony elérése érdekében.

INTÉZMÉNYÜNK SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSI

Tehetséggondozó foglalkozások:

- Néptánc
- Ovi-foci
- Ovi-jóga
- Gyermekhuszár- és Tüzér Bandérium
- Hittan

A tehetséggondozó foglalkozások kis létszámban valósulnak meg intézményünkben. A gyermekek már középső csoporttól járhatnak az óvodapedagógusok és külsős szakmai segítők, pedagógusok által szervezett foglalkozásokra. A szülőknél felmérjük minden év szeptemberében, hogy milyen foglalkozásra szeretné írni gyermekét. Ezek a foglalkozások nem kötelezőek, a gyermekek év közben is meggondolhatják magukat, ha nem érzik magukénak a tevékenységet. Nekik felkínálunk másik lehetőséget.

Néptánc:

Célja: A gyermekekkel a népi dalos játékok megismertetésével hagyományörzés, egyszerűbb tánclépések elsajátítása.

Igénybevevők köre: Középső-nagycsoport

Bozsik Intézményi ovi-foci:

Célja: A középsős-nagycsoportos korosztályt is az egészséges életre, a mozgás szeretetére nevelje, egyúttal biztosítsa a sportoláshoz szükséges optimális feltételeket. Ehhez szorosan kapcsolódik az Ovi- Foci Program.

Igénybevevők köre: Középső-nagycsoportosok

Ovi-jóga

Célja: Örömteli mozgás, amely komplex módon fejleszti a gyermekek testi-lelki-szellemi képességét. A foglalkozás középpontjában a mozgás áll, ugyanakkor minden pillanatát átszövi a játékosság. Nagy hangsúlyt kap a foglalkozás mesekerete, amely a gyermekek értékrendjét alapvetően alakítja. Fontos szerep jut, az érzelmi intelligencia fejlesztésének.

Igénybevevők köre: Középső-nagycsoport

Fonyódi Császár-Huszár Hagyományörző Gyermekcsapat foglalkozások:

Célja: „Az óvoda nemzetnevelő hitvallása: tudatalatti magyarság alapköveit lerakni. A magyar műveltség épületének mintegy földalatti alapfalait megépíteni. Ezek a szilárdságtól függ az épület tartóssága.” (Kodály Zoltán)

A nemzetünket éltető hagyományok megismertetése, néphagyományok ápolása.

Igénybevevők köre: Középső-nagycsoport

Római katolikus, református hitoktatás:

Célja: Az új nemzedék bevezetése a keresztény életbe, hogy az egyház öntudatos tagja legyen. Megismertetni Jézus örömhírét, tanítását és életét. Óvodáskorban a gyermek a legfogékonyabb: a tudás, a megismerés útján.

Igénybevevők köre: Mindhárom korosztály

14.4. A HÁTRÁNYOS ÉS HALMOZOTTAN HÁTRÁNYOS HELYZETŰ GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSE, FEJLESZTÉSE

Törvényi háttér:

1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 6. § (2a) bekezdés szerint: „A hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek joga van ahhoz, hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez.”

A tevékenység célja:

- A hátrányos helyzetből adódó esélyegyenlőség enyhítése.
- Nehéz élethelyzetben levő családok segítése, védelme.

Az óvodapedagógus kiemelt feladatai:

- A családok rövidebb-hosszabb ideig tartó támogatása, anyagi segítése lehetőség szerint társadalmi integrációja.
- Családdal együtt érző, megértő, személyes kapcsolat kialakítása.
- Elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását.
- Biztosítani a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő-, óvó intézkedésekre javaslatot tenni.
- Az új óvodások befogadását elősegíteni, beilleszkedésüket az adott csoportba a lehető zökkenő mentesebbé tenni (anyás beszoktatás).
- A gyermekeket és családjukat a lehetőségekhez képest minél jobban megismerni.
- A felzárkóztatást megszervezni.
- A tehetséggondozást megvalósítani, illetve elősegíteni.
- Az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részt venni, a szűrést szükség esetén, soron kívül javasolni.
- A rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kísérni, szükség esetén jelezni a hiányzást;

- A családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájutási javaslattal élni.
- Minden rendelkezésre álló eszközzel segíteni a gyermek családban történő felnevelését.
- Pozitív minta nyújtásával, a helyes napirend, egészséges életmód, magatartási szabályok, a nemi identitásnak megfelelő viselkedés elsajátításával, a megfelelő énkép kialakításával igyekezzen a gyermekek személyiségének egészséges kibontakozását biztosítani.

15. AZ 1-ES TÍPUSÚ DIABÉTESSZEL ÉLŐ GYERMEKEK ELLÁTÁSA AZ ÓVODÁBAN

Törvényi háttér:

2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről:

a) a 62. § (1a)–(1e) bekezdése szerint a diabéteszsel élő, valamint

b) a fokozott kockázatú allergiás betegséggel diagnosztizált gyermekek, tanulók egészségének megőrzésére fordított fokozott figyelmet.”

illetve a 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 25. § szerint:

„(5a) A köznevelési intézménynek biztosítania kell*

(5b) A szülő, törvényes képviselő, a nagykorú tanuló az (5a) bekezdés a) és b) pontja szerinti körülmény fennállásáról a köznevelési intézményt legkésőbb a gyermek óvodai jogviszonya, a tanuló tanulói jogviszonya létesítésekor tájékoztatja.*

(5c) Ha a szülő, törvényes képviselő, a nagykorú tanuló az (5a) bekezdés a) és b) pontja szerinti körülmény fennállásáról a gyermek óvodai jogviszonya, a tanuló tanulói jogviszonya létesítését követően szerez tudomást, akkor a szülő, törvényes képviselő, a nagykorú tanuló a köznevelési intézményt a tudomásszerzést követően erről haladéktalanul tájékoztatja.*

(5d) A köznevelési intézmény az (5a) bekezdés*

a) pontja szerinti körülménnyel összefüggésben a szülőtől, törvényes képviselőtől, nagykorú tanulótól kapott adatokat a 41. § (10) bekezdése szerint,

b) pontja szerinti körülménnyel összefüggésben a szülőtől, törvényes képviselőtől, nagykorú tanulótól kapott adatokat a gyermek, tanuló biztonságos napközbeni ellátásának céljából legfeljebb a gyermek óvodai jogviszonya, a tanuló tanulói jogviszonya fennállásáig kezeli.”

AZ 1-ES TÍPUSÚ DIABÉTESSZEL ÉLŐ GYERMEK ELLÁTÁSA AZ ÓVODÁBAN

A nevelési-oktatási intézmény igazgatója az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermek részére abban az időtartamban, amikor az óvoda felügyelete alatt áll, az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermek szülőjének, más törvényes képviselőjének kérelmére, a gyermekkori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján a 2011. évi CXCV. törvény 62 §. (1b)–(1e) bekezdés szerinti speciális ellátást biztosít.

Az intézményben a szülő külön kérelme alapján (Eütv. 15. § (5) bekezdésével összhangban) biztosítjuk intézményünkben az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermekek speciális ellátását, ha a képzésben résztvevő vállalja a gyermek ellátását. Ha nem vállalja, akkor a gyermekorvos vagy védőnő útján is biztosítható az ellátás.

Az ellátás érdekében 5 fő dolgozó rendelkezik tanúsítvánnyal a diabéteszes gyermek ellátása érdekében. A tanúsítványt az Oktatási Hivatal által szervezett kötelező továbbképzésen szerezték meg. A képzés során elsajátították a vércukorszint mérést és inzulin beadását.

A gyermek szakszerű ellátásán túl a szülő a 328/2011. (XII. 29.) Korm.rendelet szerint igényelheti a diétás étrend biztosítását, illetve a diétás étkezés a szülő írásbeli nyilatkozata alapján – a gyermek intézménybe bevitt, vagy a szülő által az intézménybe rendelt étel intézményben történő elfogyasztásának lehetővé tételével is biztosítható. Ez esetben biztosítjuk a hűtés, a melegítés és a fogyasztás megfelelő feltételeit a hatályos jogszabályok és szakmai előírások betartásával.

Az 1-es típusú diabéteszsel élő gyermekek ellátási folyamata az intézményben:

- Szülői kérelem benyújtása mellékelte szakorvosi javaslattal.
- Szülői nyilatkozat diétás étrend biztosításáról.
- A gyermek csoporthoz rendelése megfelelő szakember jelenlétével.
- Diétás étrend biztosítása szülői nyilatkozat alapján.
- A gyermek rendszeres vércukorszint mérése szakorvosi előírás szerint.
- Az ellátáshoz szükséges eszközök, gyógyszerek megfelelő tárolása.
- Az előírt időközönként szükséges mennyiségű inzulin beadása.
- Megfelelő, előírás szerinti időben történő étkezés biztosítása.
- Kapcsolattartás, együttműködés a szülővel, szakemberekkel.

Gyermekekori diabétesz tünetei:

A gyermekekori jelentkező cukorbetegség tünetei is hasonlóak a felnőttkorban jelentkezőhöz, általában a tünetek specifikussága miatt könnyen felismerhető a diabétesz.

Cukorbetegség fő tünetei:

- jó étvágy melletti gyors fogyás, testtömeg csökkenés
- gyakori vizelet
- erős szomjúság érzet, bő folyadékfogyasztás
- nehéz sebgyógyulás
- kicsiknél a szobatisztaság elvesztése
- nagyobbaknál éjszakai bepisülés vagy nappali gyakori mosdóba járás
- ólmos fáradtság, bágyadság, rossz közérzet
- acetonos lehelet
- homályos látás

Gyermekekori diabétesz kezelése

A gyermekekori cukorbetegség terápiája nagyban függ a diabétesz típusától. Az 1-es típusú diabétesz esetén a gyermek kezelőorvosa által meghatározott inzulinterápiára van szükség.

A gyermekekori cukorbetegség kezelésében három pillért állapítunk meg:

1. inzulinterápia

2. étrendi kezelés

3. helyes életmód

- A kezelés módját mindig diabetológus szakorvos állapítja meg, ami függ a diabétesz típusától, a gyermek vércukorszintjétől is.
- 1-es típusú cukorbetegség esetén elengedhetetlen az inzulinterápia, mert ebben az esetben a páciens hasnyálmirigye nem termel inzulint, így azt külső forrásból kell bevinni az erre kialakított inzulinadagoló pen segítségével, vagy inzulinpumpával (a kezelőorvos által előírt).
- Az injekciót általában a hasi zsírszövetbe érdemes adni.

- 1-es típusú cukorbetegség kezelésének szerves része a diéta, azaz a táplálkozási szokások megváltoztatása, a natív cukormentes étrend, illetve számolnia kell az inzulinadaghoz kimért napi szénhidrát mennyiségét.
- Az 1-es típusú diabéteszes gyermekek kezelésében a rendszeres vércukor ellenőrzés, étkezések előtt és azokat követően is érdemes ellenőrizni a vér cukorkoncentrációját.

Helyes étrend:

- Kerülni kell a hozzáadott cukrot tartalmazó ételeket,
- Törekedni kell a napjában többszöri zöldség és gyümölcs fogyasztására,
- A teljes kiőrlésű gabonák fogyasztása a fehér lisztből készületekkel szemben.
- Az elegendő folyadék fogyasztása.

A DIABÉTESZ SORÁN JELENTKEZŐ KELLEMETLEN (ROSSZULLÉT) ÁLLAPOTOK, ANNAK KEZELÉSE**Hipoglikémia (vércukorszint leesés):**

- a túl sok inzulin, vagy kevés szénhidrát hatására,
- a sokáig tartó testmozgás miatt alakulhat ki.

Az 1-es típusú cukorbetegségeknél nagyobb eséllyel lép fel hipoglikémia, ami kezeletlenül akár igen veszélyessé is válhat.

Ilyen rosszullét több okból alakulhat ki:

- Ha a gyermek az inzulin beadása után nem étkezett,
- A gyermek későn étkezett,
- Túl sok inzulint kapott kimerítő testmozgás után,
- Rossz helyre, pl. izomba kapta az inzulint, ahonnan gyorsabban szívódik az fel.

Bizonyos gyógyszert (sulfanilurea) kapó gyermekeknél a Glukagon beadása tilos.

Helyes inzulinadagokkal és étkezéssel a veszély lecsökkenthető.

Hipoglikémia tüneteit:

- rosszullét,
- heves szívdobogás,
- szédülés,
- remegés,
- sápadtság,

- izzadás,
- látászavar,
- beszédzavar,
- gyengeség,
- éhségérzet,
- hányinger, hányás

Hipoglikémia esetén az eljárásrend:

A hipoglikémia azonnali kezelést igényel, mert a cukorbeteg gyermek rosszul lehet. Rosszullét esetén szőlőcukrot, esetleg glükóz tablettát kell a gyermeknek beadni, majd meg kell etetni vele egy kekszet.

Cél: Minél gyorsabban történjen meg a vércukorszint emelés, ugyanis, ha nem javul, akkor eszméletvesztés, rángógörcs is felléphet

Előfordul, hogy hirtelen alakul ki a tudatzavar. Ilyenkor, ha még eszméleténél van a gyermek, és nyelni tud, nekünk kell megetetni, vagy feloldva megitatni a szőlőcukrot a beteggel. A szőlőcukor már a szájból elkezd felszívódni. Ezt követően kekszet vagy rostos levet, ill. tejet itathatunk, hogy az ezekben található összetett szénhidrátok lassabban, de emeljék a vércukorszintet. Az eszméletlen gyermeknek biztosítani kell mielőbbi szabad légutat. Stabil oldalfektetésbe vagy, az oldalára vagy a hasára kell fektetni, hogy az esetleges légúti akadály (pl. nyál) könnyen tudjon távozni, pl. kifolyni a szájüregből. Az eszméletlen vagy görcsölő gyermeknek a nála levő Glukagon injekciót kell beadni, ha azt kaphatja (a szülő felelős ennek biztosításáról, ha a gyermek kaphatja) . A fecskendőben elő van készítve az oldószer, mellette van a hatóanyagot tartalmazó porampulla. Ennek a műanyag kupakját kell lepattintani, majd az oldószert a gumidugót átszúrva hozzáfecskendezni. Ilyenkor a por feloldódik. Ekkor vissza kell szívni az oldatot a fecskendőbe. Azt légteleníteni kell úgy, hogy a tűt felfelé tartva kinyomjuk belőle a levegőt, majd a test bármelyik izmába szúrva beadjuk a betegnek. Az injekció után a tudat elkezd kitisztulni.

Amikor már nyelésre képes a gyermek, szájon át adunk neki cukrot a fentiek szerint. Ebben az esetben mindig értesítjük a mentőket a kórházba szállításhoz.

A hiperglikémia (tartósan magas vércukorszint)

Egyes esetekben a hipoglikémia ellentéte is előfordulhat, amit hiperglikémiának nevezünk. Ebben az esetben a gyermek vércukorszintje tartósan magas lesz, ez főleg 1-es típusú diabéteszben fordul elő, inzulin hiányában.

Ennek veszélye: A ketoacidózis kialakulásával, amely azt jelenti, hogy a szervezet a zsíradék raktárak bontásából próbálja fedezni a szükséges energiát, toxikus hatású ketontestek keletkeznek.

A ketoacidózis fő tünete az acetonos lehelet, de jellemző ezek mellett a hányinger, hasfájás, szapora, mély légzés is. A hiperglikémia azonnali ellátást igényel, kezelése kórházakban történik

Ez a folyamat nem egyik pillanatról a másikra következik be, tehát, ha az elején beavatkozunk, a beteg nem kerül súlyos állapotba.

Megelőzése a normális inzulin-cukor bevitelével lehetséges. A cukorbeteg gyermeknek minden esetben be kell adni az inzulint és be kell tartani az előírt diétát.

Lázas megbetegedés idején a gyermek igyon bőségesen, kerülni kell a zsírok fogyasztását, de a normális szénhidrátbevitelt biztosítani kell. Az inzulin beadása elengedhetetlen. A szénhidrátbevitel ilyenkor pl. gyümölcslevek formájában is történhet.

Ha a hányás kialakul, és a szájon át való folyadékbevitel nem oldható meg, mentőt kell hívni és kórházi kezelés szükséges, ahol infúzió segítségével tartják fenn a szervezet egyensúlyi állapotát.

16. A FOKOZOTT KOCKÁZATÚ ALLERGIÁS GYERMEK ELLÁTÁSA AZ ÓVODÁBAN

Kiemelt figyelmet kapnak az anafilaxiás rizikójú allergiások az óvodákban.

A köznevelési intézménynek biztosítania kell gyermekek, tanulók egészségének megőrzésére fordított fokozott figyelmet.

Ez a változtatás azért jelentős, mert jogalapot ad és egyértelmű irányt jelöl ki a már diagnosztizált anafilaxiás gyermekek intézményi létének és biztonságának érdekében.

Ők azok a gyermekek, akiknél mindig van az esetleges anafilaxiás reakciót visszafordító, adrenalin hatóanyagú injektor, szüleik pedig pontosan informálni tudják az intézményt arról, milyen óvintézkedéseket kell megtenni annak érdekében, hogy a gyerek ne érintkezzen az allergénnel.

A jogszabály módosítás értelmében az igazgató:

- kötelesek egyrészt felvenni a diagnosztizált allergiás gyermekeket az intézményekbe,
- másrészt biztosítaniuk kell a tudottan allergiás gyermekek számára a biztonságos körülményeket.

Az anafilaxiás túlérzékenységi reakció akár percekben belül fulladáshoz, szívmegálláshoz vezethet, ám ezt a reakciót vissza lehet fordítani az adrenalin hatóanyagot tartalmazó EpiPen injekciós tollal, amelynek használata másodpercek alatt elsajátítható. Az autoinjektorból a súlyos allergiában szenvedőknek kettőt kell mindig maguknál tartani.

17. AZ ÓVODA NEVELÉSI MUNKÁJÁNAK ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE

Célunk: A visszacsatolás, a változások érzékelése a kiinduláshoz képest, esetleges tervmódosítás vagy megerősítés, az elmozdulás szükségességének feltárása a gyakorlati pedagógiai munka segítése, fejlesztése érdekében.

Feladatunk:

- a pedagógiai program funkcionális működésének vizsgálata,
- a kitűzött célok és feladatok megvalósulásának összehasonlítása,
- a megvalósítás feltételrendszerének vizsgálata.

Az ellenőrzés folyamata információk gyűjtésével kezdődik, az információk elemzésével folytatódik, majd a következtetések levonásával végződik. Az ellenőrzés területe az intézmény Pedagógiai Programjának megvalósulása, beválása. Az intézményi szintű ellenőrzésért az igazgató a felelős a Szervezeti és Működési Szabályzatban foglaltak szerint. Az igazgató mellett az igazgató helyettes, a munkaközösség vezető munkamegosztás alapján vehetnek részt. Az éves ellenőrzési tervet az intézmény Éves munkaterve tartalmazza. Az óvodában folyó pedagógiai munka ellenőrzésének adminisztrációs alapját az óvoda alapidokumentumai képezik. Az ellenőrzéshez szükséges információk alapja az óvodapedagógusokkal folytatott beszélgetések, nevelési helyzetekben alkalmazott eljárásaik megfigyelése, a gyermekekről szerzett ismereteik és problémaérzékenységük. A csoportlátogatások és az azt követő megbeszélések alkalmat és lehetőséget adnak az önelemző, önértékelő megnyilvánulásra, az időtálló értékek megfogalmazására, a példaértékű óvodapedagógusi magatartás megerősítésére.

A Pedagógiai Program felülvizsgálata

A pedagógiai program beválásának felülvizsgálatára, ezt követően a program módosítására az alábbi esetekben kerül sor:

- Jogszabályi változás esetén;

- A nevelőtestület tagjainak többségének (min. 51 %) írásban történő kérése alapján;
- Továbbá a fenntartó, az igazgató és a Szülői Szervezet javaslatára, illetve tárgyi és személyi feltételek nagymértékű változása esetén;

A Pedagógiai Program elemzése, értékelése

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

A felülvizsgálat szempontjai:

- A programban meghatározott, az óvodában folyó nevelő-személyiségfejlesztő munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai konkrétak-e, rendelhető-e hozzájuk tevékenység, megfelelnek-e az intézmény lehetőségeinek, reálisak-e?
- A meghatározott célok megvalósításához szükséges feltételrendszer biztosított-e?
- „A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén” program elemhez viszonyítva ellenőrizhető, mérhető, elemezhető, értékelhető a nevelő munka és a gyermekek fejlettségi szintje.
- Az óvodai nevelés feladatai megvalósíthatók-e?
- A gyermekek fejlődése nyomon követhető-e az egyéni fejlettségmutatóban?

18. Felhasznált irodalom

- Nagy Jenőné: „Csak tiszta forrásból!” Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel, alternatív program. Szolnok, 2017.
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramja 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
- Fecskepart Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programja 2021.
- Országos tanfelügyelet, Kézikönyv óvodák számára nyolcadik javított kiadás. Az Oktatási Hivatal által módosított, a köznevelésért felelős miniszter által 2023. december 14-én jóváhagyott tájékoztató. Hatályos 2024. január 1. napjától.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Készítette: Huber Livia igazgató

Dátum: Fonyód, 2024. év január hó 26. nap

Huber Livia

Huber Livia

Egyetértést gyakorlók és véleményt nyilvánítók nevében:

Dátum: Fonyód, 2024. év január hó 30. nap

Szülői Szervezet képviselőjének aláírása

A Fonyódi Fecskepart Óvoda és Bölcsőde nevelőtestülete az intézmény Pedagógiai Programját a szülők véleményének meghallgatásával együtt elfogadja, az abban foglaltakkal egyetért, megvalósítását magára nézve kötelezőnek tekinti.

Dátum: Fonyód, 2024. év január hó 31. nap

Behes Attila

A nevelőtestület képviselőjének aláírása

Fonyód Város Önkormányzat Képviselő-testület hatáskörében jóváhagyta 38/2024(11.15) számú határozatával.

Hidvégi József

Hidvégi József

polgármester

Dátum: Fonyód, 2024. év január hó 26. nap